

33.GENEL KURUL 1954-1994
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
XXXII. DÖNEM ÇALIŞMA RAPORU

TMMOB XXXII. DÖNEM ÇALIŞMA RAPORU

GÜNDEM

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ 33. OLAĞAN GENEL KURULU

YER : TEK GENEL MÜD. TOPLANTI SALONU BAHÇELİEVLER ANKARA

GÜN : 13-14 MAYIS 1994

15 MAYIS 1994 SEÇİMLER

GÜNDEM

13 MAYIS 1994 SAAT: 10.00

1. AÇILIŞ VE DİVAN SEÇİMLERİ
2. SAYGI DURUŞU VE ANITKABİR HEYETİ SEÇİMİ
3. YÖNETİM KURULU BAŞKANININ KONUŞMASI
4. KONUKLARIN KONUŞMASI
5. KOMİSYONLARIN SEÇİMİ

- Bütçe Komisyonu
- Tüzük ve Yönetmelikler Komisyonu
- TMMOB Örgütlülüğü Komisyonu
- Yeni Dönem Çalışma Esasları Komisyonu

6. ÇALIŞMA RAPORU

- Çalışma Raporunun Okunması
- Mali Raporun Okunması
- Denetleme Kurulu Raporu'nun Okunması
- Raporların Görüşülmesi
- 32.Dönem Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu'nun Aklanması

7. KOMİSYON RAPORLARININ GÖRÜŞÜLMESİ VE KARARA BAĞLANMASI

8. DİLEK VE ÖNERİLER

9. YÜKSEK ONUR, DENETLEME VE YÖNETİM KURULU ADAYLARININ AÇIKLANMASI
SEÇİMLER

15.MAYIS.1994, Saat: 9.00/17.00

YER: KONUR SOKAK NO: 4, ANKARA

YİTİRDİKLERİMİZ

SUAT SEZAI GÜRÜ

(1954-)

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI GENEL SEKRETERİ

NIHAT ÖZGÜL

(1945-)

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞB. BŞK.

CİHAN KAYIKET

(1958-)

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞB. Y.K. ÜYESİ

KADRİ YERSEL

(-)

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ESKİ Y.K. ÜYESİ

İSTİKBAL KOŞAR

(1955-)

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI ESKİ Y.K. ÜYESİ

UĞUR MUMCU SAYGIYLA ANIYORUZ

32.DONEM TMMOB ORGANLARI

Yüksek Onur Kurulu

Asil : Müjdat SAVRAN, Arif DELİKANLI, Rüştü ÖZAL, Ömer KULELİ, Kaya GÜVENÇ

Yedek: Mine ÖZDEMİR, A.Tuğrul BAŞOKUR, Murat TURAN, Selahattin ŞAHBAŞOĞLU, Ayhan BAHÇELİ

Denetleme Kurulu

Asil: Yücel ÖZEL, Alaattin ANAHTARCI, Osman SARGIN

Yedek: Tuncer AKYOL, Ahmet ÖZTUNCER, Yusuf AYDIN

DELEGASYONLAR

MPM : Teoman ALPTÜRK, Cengiz TÜRKSOY, Atilla GÖKTÜRK, Türkan ÇOBAN, Kemal GÜNAYDIN

TÜRK LOYDU:Cengiz KILIÇ

DÜNYA ENERJİ KONSEYİ TÜRK MİLLİ KOMİTESİ: Teoman ALPTÜRK

GENEL SEKRETER: Alpaslan ERTURK

BÜRO : Şahver KAŞIKÇI, İhsan AYDIN, Sibel KARTAL, Vahip KOÇ

AYRILANLAR: Özcan OKUMUŞ (Genel Sekreter Yrd.), Osman KARAKOYUN (Büro)

ÇALIŞMA TMMOB XXXII. DÖNEMİ YÖNETİM KURULU

ODA ADI Y.K. ÜYESİ

Elektrik Teoman ALPTÜRK

Fizik Mustafa GÜLENÇ

Gemi Türkan ÇOBAN

Gemi Mak. İşl Cengiz KILIÇ

Harita	Namık GAZİOĞLU
İç Mimarlar	H. Turgut KAÇAR
İnşaat	Hasan DEMİREL
Jeofizik	Süleyman BAL
Jeoloji	Hayrettin KADIOĞLU
Kimya	İhsan KARABABA
Maden	M. Fikret ÖZBİLGİN
Makina	Mustafa ERHAN
Metallurji	Kemal GÜNAYDIN
Meteoroloji	Belgin KURTULUŞ
Mimarlar	Yavuz ÖNEN
Orman	Kenan ÖZTAN
Petrol	Coşkun ÖZBEY
Şehir	Cengiz TÜRKSOY
Ziraat	Atilla GÖKTÜRK
Oda Adı	I.YEDEK

Elektrik	Yusuf BOZKURT
Fizik	Hasan YILDIRIMOĞLU
Gemi	Bülent ŞENER
Gemi Mak. İşl	Ali ALTAYLAR
Harita	Enver ÖZTÜRK
İç Mimarlar	H. İbrahim ÇELEBİ
İnşaat	Hasan AKSUNGUR
Jeofizik	Musa KAYNAK
Jeoloji	Hikmet TÜMER
Kimya	Coşkun GÖNÜLTAŞ
Maden	Alpaslan ERTÜRK
Makina	İ.Rıza ÇEBİ
Metallurji	M.Ali ER
Meteoroloji	Ali AYDEMİR
Mimarlar	Hasan ÖZBAY
Orman	H.Gürel DEMİREL
Petrol	Reha GÜLÜMSER
Şehir	Hayri GÜVEN
Ziraat	Sami DOĞAN

Oda Adı	2. YEDEK
Elektrik	Ünal EROĞAN
Fizik	Ekrem POYRAZ
Gemi	Tansel Timur
Gemi Mak. İşl	C.Seçkin MENGEÇİN
Harita	N.Ata SOYCAN
İç mimarlar	Hüseyin ÇETİNKAYA
İnşaat	N. Kemal AYDIN
Jeofizik	Musa SAKALLIOĞLU
Jeoloji	Osman TAŞAN
Kimya	Muzaffer SÖNMEZ
Maden	Tayfun ÖZUSLU
Makina	Yener EREN

Metalurji	Mustafa KAYA
Meteoroloji	Seyfettin AYDIN
Mimarlar	Halis ÇİMEN
Orman	Ali GENÇ
Petrol	Mahmut KARADAĞ
Ziraat	Nafi ÇOKSÖYLER

32.DONEMDE ODALAR YÖNETİM KURULU

ÇEVRE M.O.

1. Ethem TORUNOĞLU, Başkan
2. Rifat GÖKSU, 2. Başkan
3. Aslı ÖZTÜRK, Gn. Skr.
4. Özcan YARARBAŞ, Sayman
5. Hülya ARAŞ
6. Oya ERSAN
7. Sibel ULUDAĞ

GEMİ M.O.

1. R. Tansel TİMUR, Başkan
2. Taşkın ÇİLLİ, 2. Başkan
3. M. Ercan ÖZOKUTUCU, Yazman
4. Oral ERDOĞAN, Sayman
5. Koksal TÜNEY
6. Selçuk SEDEN
7. Bülent DURAN

İÇ MİMARLAR O.

1. Feridun HELVACIOĞLU, Başkan
2. H. Tahsin ÇELEBİ, 2. Başkan
3. Turgut KAÇAR, Yazman
4. H. Hüseyin ÇETİNKAYA, Sayman
5. Ahmet BATU

JEOLOJİ M.O.

1. Behiç ÇONGAR, Başkan
2. Hikmet TÜMER, 2. Başkan
3. M. Yüksel BARKURT, Yazman
4. Zeynel DEMİREL, Sayman
5. Coşkun NAMOĞLU
6. Ercin TÜRKEL
7. Mesude AYDAN

ELEKTRİK M.O.

1. Kaya BOZUKLAR, Başkan
2. Tacettin GÜL, 2. Başkan
3. Haşim ÂYDINCAK, Yazman
4. Asım RASAN, Sayman
5. Kadir ÖZKAN
6. M. Sıtkı ÇİĞDEM
7. M. Akif PEKER

GEMİ MAKİNALARI İŞLETME M.O.

1. Erkan DERELİ, Başkan
2. Ünver BOZKURT, 2. Başkan
3. Hasan ÇAYLAK, Yazman
4. Müseyip SEZER, Sayman
5. Cengiz KILIÇ
6. H. Şaban KOCA
7. Akif TUNA

İNŞAAT M.O.

1. Ali Ergin AÇAN, Başkan
2. Dursun YILDIZ, 2. Başkan
3. Taner YÜZGEÇ, Yazman
4. Mustafa ATMACA, Sayman
5. Hilmi YÜNCÜ
6. Salih BASMACI
7. Abdurrahman AYDIN

KİMYA M.O.

1. Nilgün ERCAN, Başkan
2. Hasan AYCİK, 2. Başkan
3. Ayfer EĞİLMEZ, Yazman
4. Ergül AYZ, Sayman
5. Suna TOPTAN
6. Alaaddin ARAŞ
7. Tarık KARAYEL

FİZİK M.O.

1. Mustafa GÜLENÇ, Başkan
2. Gönül BUYAN, 2. Başkan
3. İ. Hakkı ARIKAN, Yazman
4. Ahmet ÜNLÜ, Sayman
5. Sabit BALIKÇI
6. Atilla KILIÇ
7. Cüneyt UYRUN

HARİTA VE KADASTRO M.O.

1. Atilla AYDIN, Başkan
2. Zeki KARAHAN, 2. Başkan
3. Reşat ÜNAL, Yazman
4. Z. Yavuz YÜCESOY, Sayman
5. Mertkan AKÇA
6. Ceylan TOKMAK
7. Müslüm DOĞAN

JEOFİZİK M.O.

1. Osman DEMİRAG, Başkan
2. M. Ali AK, 2. Başkan
3. Mehmet ALTINTAŞ, Yazman
4. T. Fikret AKSU, Sayman

5. A. Uğur GÖNÜLALAN
6. İmam ÇELİK
7. Cemil KAVUKÇU

MADEN M.O.

1. Asım KUTLUATA, Başkan
2. M. Fehmi YILDIRIM, 2. Başkan
3. Bülent ŞENTÜRK, Yazman
4. Safder İPLİKÇİOĞLU, Sayman
5. Alpaslan ERTÜRK
6. Saffet DURAK
7. Ümit Yaşar ÖNDER

MAKİNA M.O.

1. Murat ÖNDER, Başkan
2. Hakkı BAYRAKTAR, 2. Başkan
3. Ethem ÖZTÜRK, Yazman
4. Erol AKKAYA, Sayman
5. Serdar TAN
6. Atilla ÇINAR
7. Emin KORAMAZ

MİMARLAR M.O.

1. Nurdoğan ÖZKAYA, Başkan
2. Aydan ERİM, 2. Başkan
3. Merih KARAASLAN, Yazman
4. S. Zeki PEKİN, Sayman
5. Bülent ÖZKAYA
6. Işık AYDEMİR
7. Semih ERYILDIZ

ŞEHİR PLANLAMA M.M.O.

1. H. Cengiz TÜRKSOY, Başkan
2. Hayri GÜVEN, 2. Başkan
3. Orhan SARIALTUN, Yazman
4. Senihi KİTAPÇI, Sayman
5. Gülsen SANAL
6. Hülya KALENDER
7. Hüseyin G. ÇETİNKAYA

METALURJİ M.O.

1. Süleyman ALTUN, Başkan
2. Ercüment ALPTEKİN, 2. Başkan
3. Mahmut KİPER, Yazman
4. A. Fırat SAPÇI, Sayman
5. Murat CANOCAKTAR
6. Hikmet BİLGE
7. Tuncay SULAN

ORMAN M.O.

1. M. Yaşar İNAN, Başkan
2. Rızkullah MUALLAOĞLU, 2. Başkan

3. Aytekin AKTAN, Yazman
4. Sabri DALGIÇ, Sayman
5. Salih USTA
6. Devrim YILMAZ
7. A. Kenan ÖZTAN

TEKSTİL M.O.

1. Güngör BAŞER, Başkan
2. H. Ziya ÖZER, 2. Başkan
3. C. Harun ŞAM, Oda Skr.
4. Bekir ARAŞ, Sayman
5. Hakan KORTAN
6. Melike Anıl ÜREYEN
7. Ümit ÜREYEN

METEOROLOJİ M.O.

1. Belgin KURTULUŞ, Başkan
2. Mustafa ŞENHAN, 2. Başkan
3. Nuray KÖKEN, Yazman
4. Hakan KIRMIZIGÜL, Sayman
5. Gültekin YALÇIN

PETROL M.O.

1. Necdet PAMİR, Başkan
2. Şeref EKİNCİ, 2. Başkan
3. Hüseyin TURCAN, Yazman
4. Mahmut PARLAKTUNA, Say.
5. Hüseyin GÜRCAN
6. Mehmet KUL
7. Ergun KURU

ZİRAAT M.O.

1. Mahir GÜRBÜZ, Başkan
2. Gürol ERGİN, 2. Başkan
3. Ergin ÖZÜGÜR, Yazman
4. Turan CERAN, Sayman
5. Aysel ÇEVİKER
6. GünerDEMİREL
7. Yusuf DENİZ

ODALARCA BİLDİRİLEN ÜYE SAYILARI

ODA ADI	Kuruluş Tarihinde üye		1994 yılı	
	Sayısı	Erkek	itibarıyla üye	Kadın
Toplam	Kadın	Erkek	Kadın	
Erkek				
ELEKTRİK MÜH OD.-1954	11	661	645	
17.780 28.425				
FİZİK MÜH. OD-1970	6	38	302	956

1.345					
GEMİ MÜH. OD.-1954	-	96		16	
1.184 1.200					
GEMİ MAK.İŞL.					
MÜH.OD.-1960	-	?		-	973
973					
HARİTA ve KAD.					
MÜH.OD.-1954	-	62		325	
3.885 4.210					
İÇ MİMARLAR-1976	8		37		107
225 332					
İNŞAAT MÜH. OD.-1954	8	2363		2.500	
40.000 42.500					
JEOFİZİK MÜH. OD.-1986	30	370		190	
1.107 1.297					
JEOLJİ MÜH. OD.-1974	32	369		787	
4.683 5.470					
KİMYA MÜH. OD.-1955	23	289		7.092	
7.799 14.891					
MADEN MÜH. OD.-1954	-	313		350	
5.804 6.154					
MAKİNA MÜH. OD.-1954	-	902		*	*
40.092					
METALURJİ MÜH.OD.1970	-	-		125	
1.958 2.082					
METEOROLOJİ					
392					
MÜH. OD.-1970					
MİMARLAR OD.-1954	40	706		8.836	
13.672 22.508					
ORMAN MÜH. OD.-1954	2	613			
6109					
PETROL MÜH. OD.-1970	1	64		38	659
697					
ŞEHİR PL.					
MÜH. OD.-1972	19	85		738	772
1.510					
ZİRAAT MÜH. OD.-1954	41	692			
14.258					
ÇEVRE MÜH OD.-1992	262	248		391	362
753					
TEKSTİL MÜH.-1992	156	513		214	449
663					

Toplam = 195.861

* = Bilgisayarda cinsiyeti ayrımı olmadığı için belli olmayan odalar

SUNUŞ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin 32. Çalışma Dönemi, 1991 yılı sonunda kurulan koalisyon hükümetinin ülke genelinde yarattığı olumlu beklentilerin yaygınlaştırıldığı bir ortamda başladı. Koalisyon protokolünde ve

hükümet programında yer alan, ülke ekonomisindeki sorunların çözümüne ve demokratikleşmeye yönelik "vaatler" hükümetin arkasında büyük bir kamuoyunun desteği oluşturmuştu. Ancak, çalışma döneminin sonuna geldiğimiz bu günlerde vaatlerin hemen hiçbirinin gerçekleştirilmediği; tersine ülke sorunlarının çok daha ağırlaştığı görülmektedir. İki yıllık çalışma dönemi boyunca yaşananların bir kez daha gösterdiği gibi, hem ülkemizin hem de örgütümüzün çözmek için çabaladığı sorunların temelinde bugüne değin yaratılması gereken birçok köklü dönüşümün gerçekleştirilmemiş olması yatmaktadır. Dönemin karakterini belirleyen bu durum, ülkemiz yönünden geniş halk yığınlarının örgütsüzlüğünde; aralarında TMMOB'nin de yer aldığı sivil toplum örgütleri yönünden ise, bu örgütlerin yetersizliğinde kendisini açık biçimde göstermiştir. Bugün, 40 yıllık geçmişiyle toplumumuzun en saygın kuruluşlarından birisi olan TMMOB, saygınlığı oranında güçlü örgüt yaratma olanaklarına sahip değildir. 12 Eylül Hukuku'nun getirdiği kısıtlama ve engellemeler, geçen yıllar içinde bir türlü aşılamamıştır. Çünkü, 12 Eylül Hukuku yarattığı olumsuzlukların yanı sıra, 80'li yılların başından beri toplumun her kesimine yönelik olarak sürdürülen ve bireyciliği öne çıkaran kültürel saldırılar, etkisini 200.000 dolayındaki mühendis, mimar ve şehir plancısı üzerinde de göstermiştir; üyelerimiz ile odaları, odalar ile TMMOB arasındaki bağ gittikçe zayıflamış; saptanan bu soruna karşı etkin ve kalıcı bir çözüm bulunamamıştır. Kuşkusuz, ülkemizde bu sorunu yaşayan tek örgüt TMMOB değildir. Ortak bireysel çıkarları çevresinde toplananlarca oluşturulan örgütlerin dışındaki bütün sivil toplum örgütleri aynı sorunu yaşamaktadır. Bir yandan geniş halk yığınlarının örgütsüzlüğü, bir yandan da var olan sivil toplum örgütlerinin toplumsal muhalefeti kitleleştirecek güçten yoksun olmaları nedeniyle ortaya çıkan boşluk, siyasal iktidara güç veren ve onunla bütünleşen çıkar örgütlerince doldurulmuş; siyasal iktidarların politikalarına ve uygulamalarına bu örgütler yön ve biçim verebilmişlerdir. Örgütlü azınlığın örgütsüz çoğunluk üzerindeki baskı ve sömürsünü daha da pekiştiren bu koşullar değişmedikçe, ülkenin yaşanan sorunlarının çözümü olanaksızdır.

ÜLKEMİZDEKİ GELİŞMELER VE GÖREVLERİMİZ

27 Mart yerel yönetim seçimlerinin gerçekleşme süreci ve sonrasında gündeme getirilen "Ekonomik İstikrar Paketi"nin içinden çıkanlar Türkiye'yi kısa süre içinde çok değişen bir ülke konumuna getirmiştir. Bu değişkenliğin ve temelinde yatan gerçeklerin özenle incelenmesi; yapılacak irdelemeler ışığında üzerimize düşen görevlerin belirlenmesi gerekiyor.

Türkiye, insanlarına dönemsel olarak "umut" aşılanan ve bir süre sonra düş kırıklığı ile sönen bu umudun yerini yoğun bir umutsuzluk ve karamsarlığın aldığı bir ülke. Ülkemizdeki toplumsal ve siyasal yaşamın karakterini belirleyen bu olgu, son 50 yılda yaşananların en kısa özeti olarak da nitelenebilir.

- * 1946 Demokrat Parti hareketi ve 1950 seçimleri,
- * 27 Mayıs 1960 hükümet darbesi ve 1961 Anayasası,
- * 1973 seçimleri ve sonrasında kurulan CHP-MSP hükümeti,
- * 12 Eylül 1980 hükümet darbesi ve 1983 seçimleri,
- * 1991 seçimleri ve sonrasında kurulan DYP-SHP hükümeti,

Bu umut aşılarının başlangıç noktalarıdır, ama her seferinde umutlar boşa çıkmış, beklenen aydınlık yerine, her yeni günün bir öncekini arattığı karanlık dönemlere ulaşılmıştır. Bugün de 1991 umutlarının söndüğü, iyimser olmak için hiçbir nedenin bulunmadığı karanlık bir dönemin için-deyiz. Ancak

bu dönemin kendine özgü bir özelliği var: Türkiye, son 50 yıl içinde, hiçbir dönemde bugünkü kadar belirsiz, kararsız, toplumsal ve siyasal tercihleri bu denli tanımsız bir durumu yaşamamıştı. İçinde bulunduğumuz dönemin belki de en belirgin ve ayırıcı özelliği toplumsal ve siyasal tercihlerin bu denli tanımsız oluşudur. Yürürlükteki seçim sisteminin belirli odaklardaki yoğunlaşmayı destekleyen özelliğine karşın, yerel seçimlerde ortaya çıkan sonuç, bunun en açık göstergelerinden birisidir. Öte yandan, sağda ya da solda olduğu varsayılan çeşitli siyasal partiler çevresinde öbekleşenlerin bu tercihleri bile "kararlı" değildir. "Ayrı" olduğu söylemiyle, bütünlüklü siyasal tezler öne süren Refah Partisi çevresinde toplananların da "kararlı" olduğu söylenemez. 50 yıldır aşılana umutlar her seferinde boşa çıkınca, bugün yaşamakta olduğumuz bu tercih tanımsızlığı kaçınılmaz olmuştur. Bu durum, tek başına, ürkütücü olmayabilir, ancak yaratacağı sonuçlar yönünden irdelendiğinde, ortaya çıkma olasılığı çok yüksek olduğu görülen "siyasal kimlik" boşluğunun kimlerce ve nasıl doldurulacağı sorusunun yanıtı büyük önem kazanmaktadır. İçinde bulunduğumuz örgütsel zayıflık göz önüne alındığında ise söz konusu sorunun olası yanıtlan karamsarlığı daha da artıracak niteliktedir.

YEREL YÖNETİMLER VE YEREL ÖRGÜTLENME

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda, onu kuranların öznel isteklerine bağlı olarak BİR DİZİ ATILIMIN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ; DEVLETİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN ATILIMLARA KARŞI OLUŞABİLECEK DİRENCİN KIRILMASI gibi öncelikler göz önüne alınarak oluşturulan ülkemizdeki yönetsel örgütlenmede, geçen 70 yıl içinde hiçbir köklü değişiklik ve dönüşüm yapılmamıştır. Oysa geçen sürede, halkın beklentileri çok değişmiş, günümüz öncelikleri çok başka alanlara kaymıştır. Bugün yaşamakta olduğumuz sorunların kaynaklarından biri de kısaca DEMOKRATİKLEŞME diye adlandırılabilir olan bu durumdur.

İktisadi gelişmenin başta gelen göstergesi kişi başına düşen enerji kullanımı ise toplumsal gelişmişliğin temel göstergesi de toplumdaki örgütlenme düzeyi ve becerisi; kişilerin kendi iradeleriyle kaç örgüte üye oldukları ve üyelik yükümlülüklerini ne ölçüde yerine getirdikleridir. Yerel inisiyatifleri alabildiğine daraltan merkeziyetçi devlet yapısının güdümündeki yerel yönetim örgütlenmesi toplumdaki demokratikleşme çabalarının önündeki başlıca engellerden birisidir. O kadar ki; devlete yön ve biçim veren egemen ideolojinin bu baskın özelliği, sivil toplum örgütlerinin demokratik kitle örgütü diye tanımlanan yapılanmaların oluşumunda bile etkili olabilmekte bu örgütlerin de pek çoğu yerel inisiyatifini engelleyen yaklaşımların savunucusu olabilmektedir. Yönetimlerin yerelleşmesi, yerel yönetimlerin güçlenmesine; bu da yönetme erkini elde etme ve onu toplum yararına kullanabilme becerisi gösterebilecek yerel inisiyatiflerin güçlü bir alternatif olarak örgütlene bilmelerine bağlıdır. Güçlü bir alternatif olarak ortaya çıkabilecek örgütlenmenin ön koşulu; toplumun gereksinimlerinin, sorunlarının beklentilerinin ve özlemlerinin doğru biçimde saptanması; bunların, toplum yararını birincil öncelikli kabul eden ortak bir paydada birleştirebilmesi; örgütün "siyasal kimliği"ni oluşturacak "öz"ün bu bileşkedeki çıkarılmasıdır.

Yerel örgütlenme topluma en yakın olan örgütlenmedir ve bu nedenle de halkın kamu yönetimine katılımının temel aracı olarak görülmesi gereken sivil toplum örgütleri, öncelikle yerel düzeyde örgütlenmenin yaygınlaştırılmasının; başka bir deyişle, kendi örgüt tabanlarının yerel

örgütlenmelerinin önünü açmalıdır. 27 Mart 1994 seçimleriyle birlikte, önemi bir anda daha çok kavranmaya başlanan yerel yönetimlerin bugünkü yapılanma içinde ne ölçüde "yerel" oldukları bile tartışılabilir. Anayasa'daki tanımlama kapsamında KÖY MUHTARLIĞI, İL ÖZEL İDARELERİ VE BELEDİYELER şeklinde sayılan yerel yönetimler de Cumhuriyet'in kuruluş yıllarındaki öncelikler göz önüne alınarak, günümüzden yıllarca önce görevleri ve oluşumu belirlenmiş kuruluşlardır. Bu yapılanma içindeki yerel yönetimlerimizin halk katılımına açık ve demokratik bir işleyiş içinde olduğunu öne sürmek olanaklı değildir. İşte bu nedenlerdir ki, örneğin Refah Partisi'nin belediye başkanlıklarını kazandığı özellikle büyük kentlerde bir panik havası yaratılabilmektedir. Örgütlü bir azınlık olarak, bu kentlerde belediye başkanlığını kazanan Refah Partisi'nden örgütsüz çoğunluğun çekinmesi hiç de sürpriz değildir. Oysa, paniğe kapılmanın hiçbir anlamı yoktur; sorunun çözümü örgütsüz çoğunluğun da örgütlenmesi ve demokratik-katılımcı yerel yönetim için ağırlığını koymasındadır. Ülkemizde, bu potansiyel vardır. Ancak sorun yalnızca Refah Partisi'nde somutlaşan antilaik gelişme olarak konulursa, başarı şansı yine de yüksek değildir. Sorunun kuşkusuz bu yönü de vardır, ama kavranması gereken asıl sorun, antilaik gelişmelere de kaynaklık eden siyasal ve toplumsal çürümüşlüktür. Kronik enflasyonun sonucu olarak her geçen gün daha çok yoksullaşma; işsizlik, yıllardır aldatma temeline dayalı olarak sürdürülen politikalar; büyük yolsuzluklar; hak arama yollarındaki tıkanıklıklar; geç işleyen ya da, hiç işlemeyen adalet mekanizması; kayırmacılık; köşe dönmeçilik; yasa ve hukuk tanımazlık; ahlaki değerlerdeki aşınma ve hepsinden daha kötüsü, bütün bu olumsuzluklara karşı gittikçe yayılan duyarsızlık ve tepkisizliğin sonucu olarak ortaya çıkan siyasal ve toplumsal çürüme Refah Partisi'nde somutlanan tepkinin kaynağını sürekli beslemektedir. Öyleyse, her şeyden önce antilaik gelişmeyi de körükleyen ve demokratik yapılanmanın önündeki en büyük engeli oluşturan bu çürümüşlüğün yok edilmesi gerekmektedir. Yerel düzeydeki örgütlenmenin kısa erimli hedefi bu olumsuzlukların giderilmesi için verilecek mücadele olarak tanımlanmalıdır. Çünkü, örgütlenmesi gereken geniş halk yığınlarının somut istemleri öncelikle bu olumsuzlukların giderilmesidir. Bu mücadele, gerçekte demokrasinin bütün kurallarıyla gerçekleştirilmesi yolundaki çabaların ürünü olacaktır. Ülkemizin ve toplumumuzun içinde bulunduğu koşullarda, geniş halk kesimleri için "soyut" demokrasi kavramlarının ve "demokrasi mücadelesi söylemleri"nin çok fazla bir anlamı olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, somut hedefler çevresinde toplanan ve örgütlenen halk kesimlerinin mücadele içinde ve bu mücadelenin kitleleşmesiyle elde edilecek başarının somut sonuçlarıyla edinecekleri "öz güven" duygusu, hem örgütlülüğü geliştirmenin hem de demokratik kazanımların en sağlam dayanağı ve güvencesi olarak algılanmalı; örgütlenme çabaları bu temel üzerinde yükseltilmelidir.

Bu anlamda öncelikli görevimiz;

* Yukarıda "siyasal ve toplumsal çürüme" olarak adlandırılan olumsuzlukların giderilmesi diye tanımlanan hedefler doğrultusunda yapılacak mücadele için yaygın ve yerel örgütlenmenin sağlanması biçiminde tanımlanırsa; yapılması gerekenler, başlıklar halinde, *Yerel düzeydeki özgün sorunları da kapsayan tüm olumsuzlukların doğru ve ayrıntılı olarak saptanması; saptanan bu sorunların gruplandırılması ve nedenlerinin herkesin anlayabileceği yalınlıkla ortaya konulması,

* Her sorun grubunun çözümü için doğru, etkin ve kalıcı çözümlerin

ortaya konulması; bu çözüm yollarının kamuoyuna mal edilmesi için yoğun bir anlatma açıklama ve tartışma kampanyası yürütülmesi,

* Yapılacak mücadelede; sürdürülecek olan kampanyalarda, atılacak hemen her adımın mücadelenin kitleselleşmesine yönelik bir girişim olarak düşürülmesi (örneğin; sivil toplum örgütlerinden olan odaların idari yargıya başvurmalarını bir imza kampanyası düzenleyerek gerçekleştirmeleri vb.)

* Elitizmin üzerini örten, onu bir anlamda meşrulaştıran ve yaygınlaştırarak geliştiren "halk için, halk adına" yaklaşımlarına hiçbir ödün verilmemesi; ancak, bu yaklaşımların yerine/"halkla birlikte" ilkesi savunulurken popülist yaklaşımlara da sapılmaması,

* Sonunda, bir toplumsal sendroma yol açabilecek yığınlığa düşme tehlikesi taşıyan acelelikten kaçınılması; varılmak istenen hedefin somut tanımına uygun, doğru bir örgütlenme altındaki her başarının kendi boyutları içinde değerlendirilmesi; hiçbir mücadelenin küçümsenmemesi, hiçbir başarının abartılmaması şeklinde sıralanabilir.

EKONOMİK BUNALIM VE TOPLUMSAL MUHALEFET

Örgütlü azınlığın örgütsüz çoğunluk üzerindeki baskı düzeninin geçerli olduğu ülkemizde bugüne değin ekonomi politikalarının defalarca iflas ettiği görülmesine karşın, toplumun genelini kapsayan bir kitleselleşmiş muhalefetle karşılaşılmamıştır. Bunun başta gelen nedeni, örgütsüz halk yığınlarının, kolayca yönlendirilmesi; örgütlü azınlığın çıkarlarının korunması yolunda alınan önlemleri, bunalımdan çıkış yolu olarak kabul edebilmesidir. Bugün de benzer bir süreç yaşanıyor. Yönetme erkini ellerinde tutanlar, yıllardır ülkemizde yaşanan olumsuzluklardan kurtulmak için, seçimden seçime vaat ettikleri gibi halkın mutluluğunu ve refahını gerçekleştirmek yerine, gerçekte temsilcisi oldukları örgütlü azınlığın istemlerine uygun politikaları yaşama geçirmenin her yolunu deniyorlar. Yaşanılan bu gerçekler, olayları yakından izleyenler için kuşkusuz sürpriz değil, ama bu gerçeklerin geniş halk kesimlerine de anlâtilması gerekiyor. Bugüne değin, bu konuda üzerimize düşen görevleri gereği gibi yerine getirdiğimizi öne sürmek mümkün değildir. Oysa, bu yolda yığınla çaba harcanmakta; yazılar yazılmakta, toplantılar düzenlenmekte, araştırma raporları yayınlanmakta, ama bu çalışmalardan beklenen yarar bir türlü sağlanamamaktadır. Bu temel sorun çözülmedikçe, günlük heyecanların güdülendiği yerel tepkiler ve toplumsal kıpırdanışlar, her zaman olduğu gibi, kitleselleşemeyecektir. Gerek yerel seçim sonuçları, gerekse de bu sonuçların da belirleyeni olan ekonomik bunalım, ülkemizde, yönetenlerin eskisi kadar rahat olmamalarının koşullarını hazırlamıştır. Buna karşılık, "5 Nisan Kararları" diye adlandırılan ekonomik kararlar paketi hazırlanıp yürürlüğe konulabilmiştir. Cumhuriyet tarihinin en ağır ekonomik bunalımını yaşadığı söylenen ülkemizde bugüne değin hazırlanan bu tür önlemlerin içinde, örgütsüz çoğunluğu ezme yönünden en çarpıcı özellikleri olduğu tartışılmaz olan bu kararlara karşı gösterilen cılız tepkiler göz önüne alınırsa, yönetme erkini ellerinde tutanların "pervasızlığı" çok daha iyi anlaşılabilir. Hiçbir demokratik ülkede, sorunları yaratanlar, yarattıkları sorunların bedelini bu konuda hiçbir sorumluluğu olmayanlara ödetemezler. Oysa Türkiye'de şimdiye değin defalarca hazırlanmış olan "önlem paketleri"nin her biri açıklandığında halktan "özveri" istenmiş ve belirli bir sürenin sonunda ülkenin düzluğün çıkacağı; sorunların çözülmüş olacağı iddia edilmiştir. "5 Nisan Kararları"nın açıklanması süreci de öncekilerden farklı olmamıştır. Ancak bu kez, düzenin yedek gücü olmasına karşın, farklı

bir siyasal oluşum olduğu izlenimi yaratarak yükselmekte olan Refah Partisi ortaya koyduğu siyasal tezlerle örgütsüz çoğunluk içinde kök salarak "yeni bir umut olma" yolunda önemli adımlar atmaktadır. Böylece, eskisi gibi yönetemeyen yöneticilerin karşısında, eskisi gibi yönetilmek istemeyen kitlelere, yine aynı düzen içinde kalmak koşuluyla yönelebilecekleri bir siyasal kanal açılmış olmaktadır. Bu kanalın genişlemesi ve bugün için "kararlı" görünmeseler de geniş halk yığınlarının bu sahte umut kanalına yönelmesi ülkemizde bunalımı daha da derinleştirecektir.

Örgütsüzlüğün kaçınılmaz sonucu olan bu gelişmeler, sorunların neden-sonuç bağlamında irdelenerek kalıcı ve etkin çözümlerin bulunması için ele alınmamasının doğal bir türevidir. Yüzeysel çözüm önerilerinin kolaycılığı, örgütsüz çoğunluk için her zaman çok daha çekici olmuştur. Nitekim, "5 Nisan Kararları"da yüzeyselliğin ve kolaycılığın sayısız örnekleriyle doludur. Bu kararlar yüzeyseldir; ÇÜNKÜ;

* Her türlü mal ve hizmetin fiyatlarını olağanüstü artırarak; 70 yıllık Cumhuriyet döneminin ürünü ve bu ülkede yaşayan herkesin malı olan KİT'leri satarak salt bugünü kurtarmayı amaçlamaktadır. Bu kararlar kolaycıdır; ÇÜNKÜ;

* Örgütsüz çoğunluğun, bu özelliği dikkate alınarak, bunalımın en ağır bedeli bu kesime yüklenmiş; sonuçta hiçbir kazanç sağlamayacağı halde en büyük sıkıntıya bu kesim mahkum edilmiştir. Var olan koşullar içinde, örgütsüz çoğunluk da benzeri bir yol izleyerek yüzeyselliğe ve kolaycılığa kapılacaktır. Bugün üzerimize düşen birincil görev, işte bu tehlikeyi doğru biçimde saptayarak geniş halk yığınlarının sorunlarının yüzeysel ve kolaycı çözümlerle giderilemeyeceğini; gerçek çözümün "onlar adına, onlar için" başkaları tarafından bulunamayacağını her alanda yaratacağımız platformlarda dile getirmektir. Ülkemizde yaşanan sorunların temelinde, egemen ideolojinin plan karşıtı karakterinin belirlediği politikalar yatmaktadır. O kadar ki, son yıllarda büyük reklamı yapılan "özelleştirme" uygulamasının bile bir planı yoktur. Hangi kuruluş, niçin, hangi bedelle satılacaktır; kuruluşun gerçek değeri nedir; satıştan elde edilecek para nereye kullanılacaktır; bu paranın en verimli değerlendirilmesi nasıl sağlanır; kapatılması düşünülen kuruluşlar niçin zarar etmektedir; bu zarar önlenemez mi; bu kuruluşların kapatılmasının ne gibi ekonomik ve toplumsal sonuçları olur vb. soruların hiçbir somut yanıtı yoktur. Dahası, bu sorunların yanıtları aranmamıştır bile.

Görevimiz; bu soruların ısrarla sormak ve bulduğumuz yanıtları topluma mal ederek, benzeri tartışmaların sürekli gündemde kalmasını sağlamaktır. Üretmeyen, yatırım yapılmayan, serbest piyasa ekonomisi adıyla spekülasyonun ve rant oyunlarının temel öge olarak kurgulandığı bir ekonomik yapı Türkiye'nin geleceğini belirlemektedir. Bu durum, plansızlığın yüceleştirildiği ülkemizde, "5 Nisan Kararları" gibi paketleri alternatifsizleştiriyor. Oysa ülkemizin sorunlarının çözümü için bu tür kararlar alternatif bile değildir. Sayıları milyonlarla ifade edilen yetişmiş ve genç insan gücüne karşın, bugün ülkemizde yaşadığımız "üretim yetersizliği" sorunu çözülmedikçe, kalkınmadan; dolayısıyla da refah ve mutluluktan söz etmek mümkün değildir. Oysa; "alternatifsiz" olarak sunulan 5 Nisan Kararları arasında üretim yetersizliği sorununu çözecek hiçbir önlem olmadığı gibi; tersine var olan üretimi de azaltacak birçok önlem vardır. Her türlü plan disiplininin uzak, yağma ve vurgun düzeninin yeniden kurgulanmasından başka hiçbir anlamı olmayan "5 Nisan Kararları"nın alternatifi, demokratik-katılımcı bir yönetsel örgütlenme altında işletilecek planlı ekonomi modelidir.

Ancak bu model her şeyden önce halkın istemi haline gelmiş olmalıdır. Bugünkü merkeziyetçi, hantal ve bürokratik devlet yapısı altında böylesi bir modelin işletilmesi olanaksız olduğu gibi, bizim de bu yönetsel örgütlenme altında koyu bir merkeziyetçiliğe bürünecek "merkezi planlamayı" savunmamız söz konusu değildir.

SONUÇ OLARAK denilebilir ki;

Bugünün örgütsüz çoğunluğu, artık "talep eden", edilgen ve istemlerinin karşılanmasını başkalarından bekleyen niteliğinden hızla kurtulmak zorundadır. Bunun birinci koşulu toplum kesimlerinin her düzeyde ve her alanda örgütlenmesidir. Toplumun içinde "kendiliğinden" bir konum kazanmış her kesim "kendisi için" o konumda olduğunun bilincine varmalıdır. Bir yandan örgütlenirken, bir yandan da bu süreci yaşayacak olan her kesim, bir süre sonra ülke yönetiminde de ağırlığını duyuracak ve sorunlarının gerçek yollarını kendisi üretebilecektir.

Gerçekte, yaşanması kaçınılmaz olan bu süreci hızlandırmak bizlerin elindedir. Bundan sonraki çalışma anlayışımız bu çerçevede belirlenmelidir. "YEREL YÖNETİMLER VE YEREL ÖRGÜTLENMELER" bölümünde anlatılan türdeki örgütlenme çalışmalarının kazandırdığı deneyim ve bu çalışmalardan alınan sonuçlar mutlaka merkezileştirilmeli; ülke yüzeyine yayılan bu çalışmalardan edinilen bilgiler düzenli şekilde her yere ulaştırılmalıdır.

Günümüzün dünyasında, üretimin; sanayileşmenin, dolayısıyla da kalkınmanın gerçekleştirilmesinde en önemli görevleri üstlenecek olanlar, bilimsel bilgiyle donanmış teknik elemanlardır. Ülkemizde ise teknik elemanların bir önemli görevinin daha olduğu yadsınmaz bir gerçeklik olarak ortaya çıkmıştır:

EĞER ÜLKE KALKINMASINDA EN ÖNEMLİ GÖREVLERİ BİZLER ÜSTLENİYORSAK VE ÜSTLENECEKSEK BUNU; GERÇEKLEŞTİRMENİN ALT YAPISININ HAZIRLANMASINDA DA ÖNCELİKLİ GÖREVLER ÜSTLENİLMELİ VE ÖRGÜT SÜZ ÇOĞUNLUĞUN ÖRGÜTLÜ TOPLUMSAL MAHALEFET OLARAK ORTAYA ÇIKMASI İÇİN ÇALIŞMALIYIZ.

Örgütlü toplumsal muhalefet kitleleştiği oranda başarıya yaklaşacak; her başarı, bugünün örgütlü azınlığının çıkarıcı ve yağmacı düzeninin sonunu getirecektir. 33.Genel Kurul'un bu başarıyı hedefleyen yolda bir başlangıç olması dileğiyle...

32.Dönem TMMOB Yönetim Kurulu, tüzük gereği en yaşlı üye Sn. İhsan KARABABA (Kimya Müh. Odası) başkanlığında 2.6.1992 tarihinde yaptığı ilk toplantısında Sn.Teoman ALPTÜRK'ü (Elektrik Müh. Odası) Birlik Başkanlığına, Sn. Cengiz TÜRKSOY'u (Şehir Pl.M.M.Odası) Başkanlığa ve Sn. Atilla GÖKTÜRK'Ü (Ziraat Müh.Odası) Sayman Üyelğe seçmiştir. 32.Dönem Yönetim Kurulu çalışmalarını değişiklik olmaksızın Asıl Yönetim Kurulu üyelerinin katılmadıkları toplantılara Yedek Yönetim Kurulu üyelerinin katılımıyla sürdürmüştür.

TMMOB 32. Olağan Genel Kurulu kararıyla kurulan Çevre Mühendisleri Odası ve Tekstil Mühendisleri Odası temsilcileri gözlemci üye sıfatıyla toplantılara katılmışlardır. 32.Çalışma dönemi başında boşalan genel sekreterlik görevi 1 Mart 1993 tarihinden itibaren Alpaslan ERTÜRK (Maden Mühendisleri Odası Eski Genel Sekreteri) tarafından yürütülmüştür. Genel sekreter yardımcılığı görevi 3.4.1994 tarihine kadar Özcan OKUMUŞ tarafından sürdürülmüştür. TMMOB Yönetim Kurulu Çalışma Raporunun

yayına hazırlandığı 30 Nisan 1994 tarihine kadar 82 kez yeterli çoğunluk sağlayarak toplantı yapmıştır. Bu toplantılara Odaların katılım sayısı şöyledir. Elektrik M.O. 71, Fizik M.O. 50, Gemi M.O. 47, Gemi Mak. M.O. 33, Harita ve Kad. M.O. 59, İç Mimarlar O. 59, İnşaat M.O 58, Jeofizik M.O. 64, Jeoloji M.O. 67, Kimya M.O. 72, Maden M.O.73, Makina M.O. 30, Metalurji M.O. 69, Meteoroloji M.O. 47, Mimarlar O.53, Orman M.O. 67, Petrol M.O. 66, Şehir Pl.M.M..O.73, Ziraat M.O.73.

TMMOB 32.GENEL KURULU 21-24 MAYIS 1992

TMMOB BAŞKANI TEOMAN ALPTÜRK'ÜN 32. GENEL KURUL AÇIŞ KONUŞMASI

Sayın Başbakanım, Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanımız, Sayın Başbakan Yardımcımız, Sayın Devlet Bakanımız, Sayın Bayındırlık ve İskan Bakanımız, Milletvekillerimiz, değerli parti yöneticilerimiz, meslek kuruluşlarının çok değerli başkanları, değerli Genel Müdürlerimiz ve bugünü bizimle birlikte bugünü yaşamak üzere gelen kardeş kuruluşumuz Irak Mühendisler Birliğinin değerli temsilcileri, TRT ve basının güzide mensupları ve çok sevgili, değerli meslektaşlarım ve delege arkadaşlarım; TMMOB'nin 32. Genel Kuruluna hoş geldiniz diyor, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Son iki yıllık çalışma dönemimizde gerek ülkemizde gerekse dünyada çok önemli gelişmeler yaşandı. Ülkeler coğrafyası altüst oldu olmaya devam etmekte...

1990 sonlarında AGİK gerçekleşirken, 1991 yılı Körfez Savaşı başladı. İki Almanya birleşirken, Asya'da ve Balkanlarda önemli ayrışmalar oldu. Daha sonra da bu ayrılıkları daha çok etnik kökenli çatışmalar izledi. Bugün bir savaş boyutuna ulaşmış Nahçıvan ve Karabağ olayları, Sırbistan'da Saraybosna bizleri üzmemekte ve düşündürmektedir. TMMOB olarak, Körfez Savaşı sırasında ifade ettiğimiz gibi, biz mühendis ve mimarlar yıkmaktan yana değil, yapmaktan, imar etmekten yanayız. Bu da ancak barışla mümkündür. Kuzeyimizde yaşanan ve tırmanma eğilimiyle süren, sınırların zorla değiştirilmesi ve yayılmacı heveslerin, masum insanların kanlarına mal olduğu, barışın dinamitlendiği son olaylarda, Dünyanın jandarmalığına soyunanların tavırsız kalarak nasıl çifte standart kullandıkları da gözden kaçırılmamalıdır. Körfez savaşındaki davranışlarla bugünkü davranışlar kıyaslandığında bu standart farklılığı çok açık görülecektir. Bu çalışma dönemimizde ülkemizde önemli gelişmeler oldu. Bizce en önemlisi 21 Ekim seçimleriyle 12 Eylül dönemini sona erdirecek yolun açılmasıdır. 26 Mart Yerel Yönetim seçimleriyle ilk iktidar değişikliği daha doğrusu demokrasi isteğinin işaretini veren halkımız, 21 Ekim genel seçimleriyle de haksız olarak yaşatıldığı demokrasi dışı dönem bitmelidir dedi ve bu dönemi kapatacaklarını demokrasi, insan haklarını savunduklarını söyleyenleri iktidara getirdi. Bugün insanlarımız demokratikleşme sürecinin hızla gelişmesi için iktidarı zorluyor, geçmişte yaşadıkları nedeniyle sabrı zorlanıyor ama büyük bir olgulukla demokrasiden yana tavrını belli ediyor, özveri gösteriyor, gelişmeleri sabırla değerlendiriyor.

Hiç kuşku yok ki insanlarımızın bu özverisi ve sabrı boşuna değildir.

ÇÜNKÜ İNSANLARIMIZ; DEMOKRASİYİ VAR EDİP YAŞATACAK, DEMOKRASİNİN GERÇEK GÜVENCESİ OLACAK ÖRGÜTLÜ BİR TOPLUM İSTİYOR.

ÇÜNKÜ İNSANLARIMIZ ÖRGÜTLENMENİN, ÖRGÜTLÜ BİÇİMDE HAK ARAMA VE ALMANIN ÖNÜNDEKİ YASAL VE FİİLİ ENGELLERİN

KALDIRILMASINI İSTİYOR.

ÇÜNKÜ İNSANLARIMIZ EN TEMEL İNSAN HAKKI SAYILAN YAŞAMA HAKKININ YURDUN NERESİNDE OLURSA OLSUN, GÜVENCE ALTINA ALINMASINI İSTİYOR.

ÇÜNKÜ İNSANLARIMIZ DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARINA SAYGININ ÜLKEMİZİN HER YANINA HERKES İÇİN EGEMEN KILINMASINI İSTİYOR.

ÇÜNKÜ İNSANLARIMIZ; GÜNEYDOĞUDA BİRAN ÖNCE SAĞLIKLI DEMOKRATİK BİR YAŞAM ORTAMINI İSTİYOR, İNSANLARIN ŞU VEYA BU ŞEKİLDE ÖLDÜRÜLMELERİNİ İSTEMİYOR.

KISACA İNSANLARIMIZ; DEMOKRASİ DİYOR, DEMOKRASİ İSTİYOR.

BU NEDENLE İNSANLARIMIZIN ÖZVERİSİ VE SABRİ YANLIŞ ANLAŞILMAMALI KARŞILIKSIZ BIRAKILMAMALIDIR.

Değerli Konuklar,

1992 yılı ile birlikte gelen çığ, grizu, deprem gibi olaylara hazırlıksız yakalanıp yenildik. Tüm bu olayların toplumsal yıkım boyutuna ulaşması kaderle izah edilemez. Bunun adı kolaycılıktır, bilim ve teknolojiye inanmamaktır. Bilim ve teknoloji, belki henüz bu tür doğa olaylarına dur diyemiyor ama can ve mal kayıplarını en aza indirmeyi uyguladığı teknik önlemlerle başarıyor. Değerli konuklar, saygıdeğer delegeler, iktidar değişikliği ile birlikte talep ve önerilerimizi Sayın Başbakana, Başbakan Yardımcısına görüşebildiğimiz Bakanlara ve parti yetkililerine yazılı, sözlü olarak bildirdik. İmar yasasından sanayileşmeye, çevreden enerjiye her konudaki görüşmelerimizi anlatırken, Mühendislik-Mimarlık Yasasının, TMMOB Yasasının biran önce günün koşullarına göre düzeltilmesini, demokratikleştirilmesini talep ettik. Yasamıza 12 Eylül Rejiminin 66 ve 85 sayılı KHK'lerle getirdiği antidemokratik unsurların hemen kaldırılmasını istedik. Yasamızın Birliğimizin işlevini ve etkisini artıracak hale getirilmesini, bunu beraberce yapmayı önerdik. Bu genel kurulda da tartışacağız. Belki de en önemlisi Siyaset Yasaklarının kaldırılmasını talep ettik. Ama bugüne kadar beklediklerimiz gerçekleşmedi. Gerçekleşmediği gibi 3771 sayılı sözleşmeli personel yasası çıkarıldı. Hem de Sendikalaşma Yasası beklerken, 3771 ile siyaset yasağı, sendikalaşma yasağı korundu. Bu yasaklar yalnızca bir çelişki değil, Hükümetin ortaya koyduğu demokratikleşme programının taşıyamayacağı bir yükür. Bu yükten kurtulalım, demokrasiyi bu tür antidemokratik yüklerden, ayıplardan kurtaralım istiyoruz.

Saygıdeğer konuklar, değerli delegeler

Uzmanlık alanlarımızı ve bizleri ilgilendiren güncel birkaç konuya değinmek istiyorum. 3795 sayılı, bazı lise, yüksek okul ve fakülte mezunlarına unvan verilmesi hakkında kanun iptal edilmelidir. 12 Mayıs 1992 tarihli resmi gazete de yayınlanan 3795 sayılı kanunla teknik Öğretmenlere "Mühendislik Unvanı" verilmiştir. Bunu okur okumaz aklıma "yakında seçim var" cümlesi geldi. Niye acaba politik tavizler vermek gerektiğinde mühendislerin hak ve yetkileri akla gelir? Hem de ülkenin Başbakanı da mühendisken. Bu tasarrufun mantığını yakalamak da anlamak da zordur. Ülkede Mühendis yetersizliği değil tersine fazlalığı vardır. Pek çok meslektaşımız işsizdir. Ülkemizde mühendislik eğimi veren kurumların öğretim üyesi, atölye ve laboratuvar eksiklikleri nedeniyle yeterli ve nitelikli eğitimi veremedikleri bilinirken "ilgili fakülteler (!)" bu eğitimi hem de en fazla iki yarı yılda nasıl vereceklerdir? Bizce, 3795 sayılı hem Yasa nitelik hem de nicelik açısından mesleğimizi olumsuz etkileyecektir. Yasa düzenleyiciler, bu yeni yasanın hangi

planlama ve hangi ülke çıkarlarıyla bağdaştığının açıklamasını mutlaka yapmalıdırlar.

Bu konuda dikkati çeken bir diğer nokta da, söz konusu Yasanın kamuoyunda tartışılmadan, sanki bir gizlilik içinde, çabucak TBMM'den geçirilmesidir. Konu mühendisleri de doğduran ilgilendirdiğine göre onların örgütü TMMOB'nin görüşü alınmalıydı. Alınmayışının nedeni açıklanmalıdır ve bu tür uygulamaların, demokrasinin çoğulculuk ve katılımcılık ilkeleri görmezden gelindiği, çiğnendiği de anlaşılmalıdır.

Yasa biran önce iptal edilmelidir. Çünkü Mühendislik eğitime ve mühendislik hizmetlerinin daha iyi yürütülmesine bu yasanın katabileceği hiç bir olumlu yön yoktur. Uzmanlık alanımızı ilgilendiren bir diğer ve önemli konuda TOYOTA OTOMOBİL FABRİKASI girişimidir, TOYOTA Otomobil Fabrikasının yer seçimi yanlış yapılmıştır. Türkiye'nin tarım toprakları sanıldığı kadar geniş ve zengin değildir. Verimli tarım toprakları, toplam alanın ancak yedide-sekizde biri kadardır. Bu ölçüde kısıtlı olan kaynaklar, giderek yoğun biçimde kent, sanayi, turizm ve alt yapı gibi gerekçelerle sorumsuzca tüketilmektedir. Üstelik, Anayasanın 45. maddesi Devlete tarım topraklarının amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Buna rağmen amaç dışı kullanıma çoğu kez kamu kuruluşları öncülük etmektedir. İşte TOYOTA Otomobil Fabrikası da birinci sınıf, en verimli tarım toprakları üzerinde kurulmaktadır. Yapılan etütler aynı yörede, birkaç kilometre ötede, farklı bir alanda ama daha verimsiz bir arazide yatırımın gerçekleşebileceğini göstermektedir. Olay bir kaç kez daha ele alınıp değerlendirilmelidir. Sanayileşmeye elbette "evet" ama bilinçsiz olana ; kaş yaparken göz çıkartanına "hayır" diyoruz. Mühendis ve Mimarların ücretleri onların üretim sürecindeki konumlarına ve emeklerinin niteliklerine uygun düzeye çıkarılmalıdır. Mühendis ve Mimarların ücretleri konusunda artık söylenecek ne kaldı bilemiyorum. Dünün ve bugünün iktidarlarının yetkililerine Mühendis-Mimar Parlamentar ve Bakanlara anlattık, olmadı, yazdık, olmadı. Atatürk'e Anıt Kabir'e gittik şikayet ettik. Mühendis ve Mimarların olgun sabırlı bekleyişlerinin anlaşılmasını, istismar edilmemesini istedik gene olmadı. Anlatmaya çalıştık ki "Bu ülke kazanacaksa, kalkınacaksa, bu ancak sanayileşmenin ileri boyutlara getirilmesiyle ve bayındırlık, imar faaliyetlerindeki nitelik artışları yanında üretiminde arttırılması ile mümkün olacaktır. Üretimin sanayileşmenin dolayısıyla kalkınmanın, temel unsurlarının başında teknik elemanlar, Mühendis ve Mimarlar gelir. Mühendis ve Mimarların içinde bulunmadığı bir üretim sürecinde kaynak yaratılması düşünülemez. Kaynak yaratılmadan da diğer hizmet gruplarına, çalışanlara yeterli ekonomik güç sağlanması da mümkün olmaz. Durum böyleyken, bugün Mühendis ve Mimarların ücretleri, ürettikleri hizmetlerin niteliğiyle bağdaşmayan seviyede kalmış, Mühendis ve Mimarların sosyal statüleri itibariyle prestij kaybetmelerine neden olunmuştur. Her gün, TMMOB mensubu her kademededen, pek çok meslektaşımız bu durumdan duydukları endişe ve üzüntülerini dile getirmekte tepki koymakta, artık bu durumun kesin bir çözüme kavuşturulması taleplerini ısrarla vurgulamaktadır. Tepkilerini, Birliğimize, Bakanlıklara, ilgili makamlara gönderdikleri mektup ve bordrolarla göstermeye çalışmaktadırlar. Bugün üretim hiyerarşisine uygun olmayan ücret sistemi ürettiği çelişkiler zinciriyle çalışma disiplini bozmuş, çalışma isteğini yok etmiştir.

Hükümetten en geç 1992 Temmuz ayı içinde bu duruma çözüm bulunmasını istiyoruz. Kendilerine daha önce muhalefette iken, iktidar

olduktan sonra da henüz iktidarın ilk günlerinde yazılı olarak bu talebimizi iletmiştik. Ancak şu ana kadar bir gelişme görememek, bizi tedirgin etmekte, endişeye sevk etmektedir. Başkalarıyla kıyaslamadan ücret talebimizi şöyle formüle edebiliriz. Eğer iktidar, ülkenin kalkınmasını, yani sanayileşmesini ve imarını emanet ettikleri Mühendis ve Mimarların gecekonduda yaşamasını istemiyor ise, MÜHENDİSİNE, MİMARINA SAHİP ÇIKMALIDIR. Şöyle bir hesapla bugün ortalama kira 2 milyon TL dolayındadır. Dört kişilik bir ailenin mutfak masrafı da 2.5 milyon TL'ye ulaşmıştır. Yalnızca bu iki kalem ayda 4.5 milyon TL'yi bulmaktadır. Diğer harcamalarına eklersek Mühendis ve Mimarların minimum aylık ücretlerinin 8-9 milyon TL düzeyinde olması gerektiğini kolayca hesaplanabilir. Devlet aslında Mühendis ve Mimarlarından sakındığı bu ücreti Mühendislerle aynı üretim sürecini paylaşan sendikalı çalışanlara ödeyebilmektedir. Yanlış anlaşılmasın; bizler kimsenin ne aldığıyla değil, kendimize hak gördüğümüz, hak ettiğimize inandığımız ücretle ilgiliyiz. Bu ücreti alabilmenin mücadelesini vermektan hiç bir koşulda geri durmayacağımızın bilinmesini istiyoruz. Eğer Devlet Mühendislere; "Sendikalaş sen de hak ettiğin ücreti al" diyorsa mesele yok, biz bu meseleyi hallederiz. Ancak o zaman Devlete düşen şey, DEMOKRASİNİN İŞLETİLMESİ İLE GREVLİ, TOPLU SÖZLEŞMELİ HAKLARLA DONATILMIŞ SENDİKALAŞMANIN ÖNÜNÜN AÇILMASINI SAĞLAMASIDIR.

İşte bu nedenlerle KAMU ÇALIŞANLARINA TOPLU SÖZLEŞME VE GREV HAKLARIYLA DONATILMIŞ SENDİKALAŞMA HAKKI VERİLMELİDİR, diyoruz. Çünkü, Kamu çalışanı memur veya sözleşmeli Mühendis ve Mimarlar henüz sendikalı olmadıkları için ne ücretleri ne de çalışmaları ve iş güvenceleri konusunda örgütlü davranmamaktadırlar. Toplu pazarlık yapmamaktadırlar. Oysa Sendikalaşma Raporumuzda da belirtildiği gibi "Demokrasi bir anlamda ekonomik ve toplumsal haksızlıklara karşı örgütlü mücadelenin, yollarının açık olduğu bir sistemdir. Sendikalar Demokrasinin, örgütlenme özgürlüğünün en önemli unsurlarındandır. Sendikalar yalnızca toplu iş sözleşmesi dönemlerinde akla gelen örgütler değildir. Demokratik toplumun oluşmasında ve toplumsal gelişmelerde önemli rolü ve işlevi olan örgütlerdir." "Demokratik katılımı sağlarlar". TMMOB bugüne kadar olduğu gibi sendikalaşma konusunda kitlesini teşvik edici tavrını sürdürecektir. Bugün iktidar yetkililerinin sık sık ve her yerde ifade ettikleri "örgütlü toplum" istekleri samimi ise kamu çalışanına sendikalaşma hakkı verilerek daha fazla geciktirilmemelidir. Bu yasa çıkarılırken de şu ana kadar kurulu sendikalarla ilgili örgütlerin görüş ve katkıları sağlanmalıdır. Ve bu sendikalar grev ve toplu sözleşme haklarıyla donatılmalıdır. Aksi takdirde yaptırımın gücü olmayacağı için bir işlevleri olmayacaktır.

Değerli Konuklar, Sevgili meslektaşlarım, konuşmamın son bölümünde, Birliğimizin görev anlayışıyla ilgili bir kaç noktanın altını çizmek istiyorum. 12 Eylül döneminde tüm antidemokratik uygulamalarından yara alan, öcü gösterilen demokratik örgütlülüğe karşın, Birliğimiz Yönetimleri Demokrasi mücadelesinden vazgeçmemiş, ödün de vermemiştir. Başka bir deyişle, TMMOB olarak biz, DÜN DEMOKRASİ DEMİŞTİK, BUGÜN DE DEMOKRASİ DİYORUZ. Hiç kuşkusuz yarın da DEMOKRASİ diyeceğiz. Eminiz, çünkü 12 Eylül'ün YASAKLARI NEDENİYLE BU SALONDA OLAMAYAN GENÇ MÜHENDİSLERİMİZE, MİMARLARIMIZA GÜVENİYORUZ...

Bir sonraki genel kurulumuzda, 12 Eylül döneminin yasalarını aşarak, GENÇ MÜHENDİS VE MİMARLARIMIZLA yine bu salonda buluşmayı umut

ederek, hepinize dikkatleriniz için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

ÖRGÜTLENME KOMİSYONU

Ülkemizde ve dünyada yaşanan çok yönlü değişiklikler; teoride ve pratikte yeniden ve yeniden açılıma gereksinim duyarken TMMOB'nin bu sürecin dışında kalması düşünülemez. TMMOB örgütlülüğünün ve kitlesinin kendini yeni baştan gözden geçirmesi, gereksinim olduğu kadar zorunluluktur. Odaların varlığı bütünüyle TMMOB ile özdeşleşmek durumundadır. Özellikle son yıllarda tartışılan ancak bir türlü pratiğe aktarılamayan TMMOB örgütlülüğü içerisindeki birimler ve bireyler son 12 yılın getirdiği en kötü özellik olan bireyselleşme, depolitizasyon, yılgınlık ve sadece kendisi için varolma olgularını taşımakta, yaşamaktadırlar.

Bu nedendir ki; örgütsel yapı içindeki Temsilcilikler, Temsilcilik-Şube, Şubeler, Şube-Oda, Odalar, Oda-TMMOB çelişmesini yoğun bir biçimde yaşamakta HER BİRİM KENDİSİ İÇİN VAROLMA MÜCADELESİ vermektedir. Bir bütünün parçası olma özelliğinin yitirildiği süreç içerisinde; birimlerin yönetsel ve kamuoyu etkilerinin lokal kaldığını açık bir biçimde gözlemlemekteyiz. Her birimin şikayetçi olduğu tıkanıp, aşmakta zorlandığı konuların hepsinin bütün olamama olgusundan kaynaklandığı bunun da TMMOB'nin demokratik-merkezi örgütlülüğü dışında çözümünün olmadığını görmek zorundayız. Örgütsel dağınıklığı-bireyselliği ortaya koyarken birimlerin demokratik-merkezi bir TMMOB politikasından ve işleyişinden yoksun olmaları nedeniyle de böylesi davranışlar içerisine girdikleri, bunun diğer bir doğal sonucu olarak da mevcut Odalar içerisinde çalışma gösteren meslek disiplinlerinden bağımsız birer oda olma istemlerini peşpeşe TMMOB Genel Kurullarına getirmelerini de gözden kaçırmamamız gerekmektedir. Özellikle meslek disiplinlerinin belirlenmesinde. TMMOB ve bağlı meslek odalarının söz sahibi olmaları ve bu yönde çaba sarf etmemeleri, bu kaosu nedeni olan YÖK ucubesinden henüz kurtulamamış olmamızdan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle gündemde olan TMMOB yasası değişikliği içerisinde, Odalar bünyesindeki meslek ayrışmasına net bir biçimde çözüm getirilerek, demokratik-özzerk üniversite yapılanması içerisinde meslek disiplinlerinin yaratılmasında TMMOB mutlak bir biçimde söz sahibi olmalıdır. Ülkemiz gerçeği göz ardı edilmeden, dünya örneklerinden de faydalanılarak odalar bünyesinde değişik ihtisas kollarının bağımsız çalışmalar yapabileceği düzenlemeler getirilmelidir.

Bu örgütlülüğü sağlayabilmek için, günümüz ve geleceğimiz birlik oluşumu üzerine geniş kapsamlı ve tabanlı TMMOB politikası ve ilkelerinin oluşturulması ile TMMOB yasasının yukarıdaki ilkeler doğrultusunda en geniş platformda ele alınmasının sağlanmasını öneriyoruz.

TMMOB 32. OLAĞAN GENEL KURUL YENİ DÖNEM ÇALIŞMA ESASLARI KOMİSYONU RAPORU

Dünyada, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa Ülkelerindeki dağılıma ile var olan dengeler yıkılmıştır. Özellikle Körfez savaşı sonrası Dünyada ABD'nin tek taraflı bir hegemonyası oluşmuştur. Bu hegemonya "Yeni Dünya Düzeni" adı altında sürdürülmekte ve dünya haritası yeniden şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Değişen şartlara göre yeni dengeler ve yeni şekillenmeler arayışı başlamıştır. Bu yeni oluşumda her ülke daha etkin ve avantajlı olma yarışına girmiş ve birçok yerde sıcak çatışmalarla sınırlar zorlanmaya başlamıştır. Türkiye bu gelişmelerin başta coğrafi konumu olmak üzere birçok

boyutunda odak noktasında hatta ateş altındadır. Bugün Türkiye de eski dünyanın kuralları çevresinde şekillenen 12 Eylül rejiminin hala varlığını sürdüren izleri yeni dünya düzeni tarafından dayatılan değişim sürecini yakından etkilemektedir. 12 Eylül'den çıkma programları ile yeni dünya düzenine ayak uydurma programları kesişmektedir. 20 Ekim seçimleri sonrasında, iktidara gelen DYP- SHP koalisyonunun programı bu nedenle her iki sürecin bileşkesinden oluşmaktadır.

Serbest piyasa ekonomisi, demokratikleşme, bakanlıklaştırılmış insan hakları ve çevrecilik, saydamlık ve benzeri öğeler bu yeni dönem programının en önemli göstergeleridir. TMMOB'de 12 Eylül rejiminden önemli yaralar almış, Odaları ve üyeleri ile bağları zayıflamış, dar grupçuluk, bireysel arayışlar ve bireysel çözümler ön plana çıkmıştır.

Ülkemizde gelişen şartlar çevresinde TMMOB de üzerine düşen görevleri yapma ve toplama sürecine girmiştir. Ancak bu konuda tam anlamıyla başarılı olduğu söylenemez. Halbuki TMMOB'nin ülkenin en büyük örgütlü güçlerinden birisi olarak demokratikleşme, örgütlenme ve kitle tabanının sesini duyurma gibi alanlarda örnek olma gibi misyonu vardır. Bu misyonu yerine getirebilmesi için bir demokratik kitle örgütü olan TMMOB ve bağlı Odalar gündemlerindeki tüm konuları kitlelere açmalı, sektörel önerilerden sendikalaşmaya kadar her alanda TMMOB öncülüğünde kitlesel bir güç olarak konuları kamu oyunun ve siyasal iktidarların önüne koymalıdır.

TMMOB her şeyden önce birimleri ve üyeleri ile bütünleşmeyi sağlayacak, katılımı yükseltecek, var olan dağınıklığı önleyecek araç ve zemini yaratmalıdır. Bu zemin ancak "Nasıl bir TMMOB" tartışması ile somutlanan ilke ve hedeflerin bir bütünlük içinde yer aldığı uzun dönem programları ve onu günlük pratiğe uygulayan ve günün gelişen sorunlarına cevap verebilen iki yıllık çalışma programları ile oluşturulabilir. TMMOB ve Odaları oluşturacakları böylesi bir programdan hareketle bir yandan hükümet programında vaat edilenlerin gerçek takipçisi olurken diğer yandan ortaya çıkan yeni olanaklarla sürece kendi damgasını basabileceği oluşumlara gitmelidir. Böylesi bir işlev ancak uzmanların görüşlerinden sağlıklı ve güçlü bir örgütlenmeye kadar uzanan bir zincir ile gerçekleştirilebilir.

-Yine TMMOB değişen dünyada ve bölgemizde uluslararası ilişkilerini geliştirerek benzeri uluslararası platformlar da yerini almalıdır.

Genel olarak yukarıda aktardığımız ilkeler çerçevesinde aşağıdaki konular yeni dönem çalışmalarında yer almalıdır.

-TMMOB bütünselliğini korumak için gayret göstermelidir. Bunun için tek yol Merkezi Yapı, Demokrasi ve örgütlenmedir.

-TMMOB Yönetim Kurulu üyeleri kendi odalarının yönetim kurullarına düzenli katılarak TMMOB yönetimi ve Oda yönetimleri arasında sağlıklı bir iletişim oluşturmalıdır.

-Benzer şekilde periyodik olarak TMMOB Yönetim Kurulu Oda başkanları ve sekreterleri toplantıları düzenlenmelidir.

-TMMOB Odalarının öncülüğünü yapmalı odalara somut öneriler ve programlar götürmeli ve multi disiplin konularda odaların birlikte çalışabilirliğini gerçekleştirmelidir.

-Birlik Haberleri tirajı yüksek bir teknik gazeteye dönüştürülmeli ve tüm odaların aktiviteleri burada yer almalıdır.

-TMMOB diğer kitle örgütleri ile birlikte kalıcı ve geniş tabanlı demokratik platformların yaratılması için çalışmalar yapılmalıdır.

- TMMOB'nin yeni dönemde ele alması gereken en önemli bir görevi de TEKNİK ELEMAN KURULTAYI'nın yapılmasını sağlamaktır. Bu kurultayda tüm teknik elemanların ekonomik-demokratik sorunları, sendikalaşma, teknik eğitim ve teknik elemanın günümüzdeki kimliğinin tartışılması hedeflenmelidir.
- TMMOB Yasası, tüzük ve yönetmelikleri bu günün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verebilecek ölçülerde en geniş platformlarda ele alınmalı ve en kısa zamanda sonuçlandırılmalıdır.
- İl ve ilçe meclisleri ve merkezi koordinasyon meclisine aktif katılım sağlanmalı ve bu meclislerde TMMOB'nin TOPLUM HİZMETİNDE OLDUĞU net bir şekilde gösterilmelidir.
- Bölgesel ve sektörel incelemeler yapılmalı ve buna göre master planlar hazırlanmalıdır.
- TMMOB merkezi yapısı içerisinde ortak proje vize büroları oluşturulmalıdır.
- TMMOB Mali İşler Yönetmeliği tüm hükümleri ile birlikte kararlılıkla uygulanmalıdır.
- TMMOB Sarayı gündeme alınmalıdır.
- TMMOB geçen dönem kurulan tüm uzmanlık komisyonlarını bu dönemde daha etkin bir şekilde kurmalı, komisyonların çalışmalarını ve devamlılıklarını izlemeli ve komisyonlarda üretilen her öneri ve bilgi en kısa zamanda hayata geçirilmeli ve kullanılmalıdır.
- Bu dönemde ayrıca Anayasa, kanunlar ve üyeler ile ilgili diğer mevzuatla ilgili komisyonlar kurulmalı ve üretilen öneriler üyeler ve kamuoyunun gündemine sunulmalıdır.
- TMMOB üyelerine yönelik yapı kooperatifi, tatil kampları, araç vb, alım kampanyaları teknik geziler, sanat etkinlikleri gibi ekonomik ve kültürel faaliyetlerde bulunmalıdır. TMMOB geleneği, birikimi mücadele gücü ve azmi ile bunları yapabilecek güçtedir ve mutlaka hayata geçirmelidir.
- Son olarak TMMOB örgütsel bağımsızlığını ve bütünlüğünü her koşulda korumalıdır.

TMMOB 32. OLAĞAN GENEL KURUL BİLDİRGESİ

TMMOB 32. Dönem TMMOB Genel Kurul'u hızla değişen ve dönüşen bir dünyada toplanmış bulunuyor. İnsanlık Türkiye'de ve Dünyanın hemen her yanında pek çok sorunla yüz yüze... Ülkeler, toplumlar, parçalanıyor, ayrışıyor... Yıllar yılı birlikte yaşamış birlikte geçinmiş topluluklar birbirleri ile kanlı- bıçaklı olmuşlar... Sovyetler Birliğinin dağılımı ile iki kutbundan biri değişen Dünyada coğrafya her gün yeniden tanımlanmaya çalışılıyor. Toplumlar bu sürecin sancılıları ile acı çekiyor. İnsanlar ölüyor, insanlar öldürülüyor. Hem de hiç yoktan. Savaş tehdidi geri kalmış yörelerden gelişmiş bölge ve toplumlara sıçramış, en vahşi yüzü ile Avrupa'nın göbeğinde yer bulmuş. En çağdaş sanılanlar en gaddar biçimde saldırıyor. Yok etmecesine... Savaşın ve kaosun tehdit etmediği güvenli yöre kalmamış gibi. Depolitize edilmiş, umudu kırık, yoksul yığınlar ırkçılık ve şovenizmin kucağında, irtica batağına itiliyor. Çağdışı hortlak kurumlar, savaş ve baskıcı yönetimler karabasan gibi her yanı sarmış... Temel hak ve özgürlüklerin korunması geliştirilmesi ve kullanılması her an olağanüstü yönetimlerin asker ya da bürokrat (kimi zaman her ikisinin birlikte) diktalarının hedefi konumunda.

Türkiye 12 Eylül darbesi ile girdiği karanlık süreçte daha da çözümsüzleşen sorunlarına demokrasi içinde çare aramaya çalışırken bir yandan da Adriyatik'ten-Çin Şeddine genişletilen sorumluluk psikozuna

sokulmak istenmekte. İnsan hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması yönündeki istem ve adımlar, iç ve dış olaylar gerekçe gösterilerek ötelenmekte, karanlık güçler 12 Eylül döneminin olağanüstü baskıcı yönetim ve uygulamalarını sürekli kılmak istemekte. Ülkemizin hemen her yöresinde toplumun her kesiminden sivil-asker özellikle genç ve yaratıcı kuşak olan insanlar ölen ya da öldüren olarak, bu karanlık komplonun kurbanı olmakta. Ülke açık savaştaymışçasına acı içinde... İşte böylesi bir dönemde toplanan TMMOB Genel Kurul'u ülkenin önündeki bilimsel ve teknik sorunları, mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin ve meslek mensuplarının sorunlarını, mesleki hak yetki ve sorumlulukları, örgütlenme ve sendikalaşma konularındaki gereksinimleri, üç gün boyunca tartıştı, değerlendirdi. Daha sağlıklı bir toplum daha sağlıklı bir kentleşme daha güçlü bir sanayileşme ve daha üretken bir mühendis mimar topluluğunun ön şartı olarak özgür, demokratik, barış içinde insanların kardeşliğinin ve sevginin egemen olduğu bir sistemin vurgulanmasını kararlaştırdı. Tüm kesimlerin özgürce örgütlenebilen, dilediğince siyaset yapabilen, bilinçli, hakkını arayabilen bir toplum olması demokratik biçimde seçilmiş, siyasal yönetim organlarının ve hukukun üstünlüğünün en önemli desteği olduğunu; siyasal önderliğin ise bu alanda atacağı adımlara halkın ve TMMOB'nin her hal ve şartta vereceği desteğe inanmasını vurgulamak istemektedir. Halkın bastırılmayan özgürlük ve demokrasi istemi bu yönde atılacak adımların bitmez güvencesi olacaktır.

TMMOB bugün bu çerçevede insanları ülkenin her yanında, ama her yanında korkusuzca, kardeşçe, özgüven içinde, yaşayan demokratik ve gücünü savaştanlığından değil, üretkenliğinden, sağlamlığından ve güvenirliliğinden alan bir Türkiye'nin Mühendislik ve Mimarlık mesleklerinin daha iyi gerçekleştirilebilmesinin, bilim ve tekniğin serpilip gelişebilmesinin temel şartı olduğunu vurgulamayı her şeyin önünde görmektedir.

TMMOB 32. GENEL KURUL DELEGELERİ

TMMOB

1992 yılında 32. Olağan Genel Kurul sonrasında göreve gelen yeni Yönetim Kurulu, Genel Kurulda ortaya çıkan görüşler doğrultusunda çalışmalarına başlamıştır. Özellikle içinde bulunulan dönemin analizine dönük tartışmalar, Yönetim Kurulu toplantı sayısının diğer dönemlere oranla daha fazla olmasından da anlaşıldığı üzere; yoğun olarak yapılmıştır. 5 Haziran 1992 tarihindeki Dünya Çevre günü etkinliklerinden başlayarak; Odaların ortak aktiviteleri hayata geçirilmiştir.

Çalışma Dönemi içerisinde özellikle 11 Ocak 1993 tarihinde TMMOB yöneticileri tarafından dönemin Başbakanı Süleyman DEMİREL ile yapılan kitlesel görüşme sonrasında saptanan koşullar üzerine oluşturulan komisyonlarla çalışmalarımız ivme kazanmıştır. TMMOB bünyesinde oluşturulan komisyonlarda başlayan çalışmaların pek çoğu verimli çalışmalarla sonuçlanmış ve KİT, Sendikalaşma Çevre vb. komisyonlar sürekli komisyonlara dönüştürülmüştür.

- 1- TMMOB Kanunu Değişiklik Tasarısı İlkeleri,
- 2- Devlet İhale Kanunu taslağı Üzerine TMMOB'nin görüşü,
- 3- Yabancı Mühendis ve Mimarların Türkiye'de çalıştırılmalarına ilişkin TMMOB görüşü,
- 4- İşsizlik Sorunu,
- 5- Mühendis ve Mimarların Ücret Sorunlarına ilişkin Öneriler,
- 6- 3795 Sayılı Kanunun Yürürlükten Kaldırılması Konularındaki üretimler

Hükümete iletilmiştir,

Ancak 17 Nisan 1993 tarihinde Cumhurbaşkanı'nın ölümü ile girilen süreç içerisinde Hükümet ile ilişkiler büyük ölçüde aksamış kesinti sürecine girmiştir. Eylül 1993 tarihinde yeniden görüşmelere başlanmış ancak bu güne değin fazla ilerleme kaydedilmemiştir. Bu çalışmaların yanında Birlik Haberleri 4 sayı olarak çıkartılmış ancak yeterli katkı sağlanamadığı ve Oda yayınlarından derlemeler şeklinde çıkacak bültenin fazla anlamlı olmadığı düşüncesiyle ara verilmiştir.

- 1 Mayıs 1993 "Demokrasi Mücadelesi Platformuna dönüştürülerek kutlanması kararı alınmış ve Pendik'teki kutlamalara katılım sağlanmıştır.
- İşyeri temsilciliklerinden oluşturulmasına devam edilmiş ve Kocaeli, Adana ve Eskişehir'de bölge toplantıları yapılmıştır.
- 5 Haziran 1993 Dünya Çevre Günü Ankara'da Yüksel Caddesinde ilgili Odalarımızın standartlarında oluşan konuya ilişkin sergi açılmış ve bir sonraki gün "Kentsel Katı Atıklar" üzerine ilçe belediye başkanlarının katılımıyla panel düzenlenmiştir.
- "Kamu Çalışanlarının Sendikalaşma süreci ve TMMOB" başlıklı panel 13 işçi konfederasyonu ve KÇSP ve TMMOB'nin panelist olarak katılımıyla yapılmıştır.

Sivas olayları ve 37 aydın insanın şeriatçı güçlerce yakılarak katledilmelerine karşı yaratılan platformlara aktif olarak katılım sağlanmıştır.

- 3 Temmuz 1993 tarihinde Kamu Çalışanları Sendikaları Platformunun Başbakanlık yürüyüşüne aktif katılım sağlanmış Başbakanlık önünde destek konuşması yapılmıştır.
- 22-23 Temmuz 1993 tarihlerinde "Killer ve Özelleştirme" konulu sempozyum düzenlenmiştir.
- 10-12 Kasım 1993 tarihleri arasında Ankara'da GAP'ta Teknik Hizmetler Sempozyumu 52 tebliğ ile yapılmıştır.
- 25-30 Kasım 1993 tarihleri arasında genelde Mühendis ve Mimarların özelde kamu çalışanı mühendis ve mimarların sorunlarına ilişkin eylemlilik süreci 17 Aralık Anıtkabir ve Başbakanlık yürüyüşüyle sonuçlandırılmıştır.

Gerek TMMOB ve birimlerince gerekse de diğer kuruluşlarla ve kitle örgütlerince ülke düzeyinde düzenlenen çeşitli panel, sempozyum ve çeşitli etkinliklere yönetici, konuşmacı vb. katılımlar sağlanmıştır. "Kit'ler ve Özelleştirme" ve "GAP'ta Teknik hizmetler" sempozyumları yayın haline getirilmiş ancak mali nedenler ve kadrosuzluk nedeniyle baskı aşamasına gelen bu yayınlarımız Genel Kurulumuza yetiştirilememiştir.

ORTAK BASIN AÇIKLAMALARI

Ankara 17.07.1993

Türkiye hızla bir toplumsal çatışma ortamına sürükleniyor. Sivas'ta şeriatçı güçler tarafından gerçekleştirilen katliam Güneydoğu'da sürüp giden çatışmalar, en son Ezine'de kapısından dönülen yeni bir katliam girişimi... Bütün bunlara ek olarak Çiller Hükümetinin hızlandırdığı özelleştirme politikaları ve duyulan tepkiler, memur maaşlarına yapılan ve enflasyonun çok gerisinde kalan ayarlamaların yarattığı öfke ortamı... Sivas'tan sonra Türkiye nereye doğru gidiyor? Kürt sorunu her geçen gün toplumun bütün kesimlerini etkisi altına alan "Savaş koşullarında" nasıl çözülecek? Halkın etnik yada dini nedenlerle birbirine düşürülmesi nasıl önlenecek? Ekonomik krizin yükü yine emekçi kesimlerin üzerine mi yıkılacak? Bütün bu toplumsal ve siyasal çatışmalar yakın bir gelecekte nasıl bir tablo ortaya çıkartacaktır? Bu ve

benzeri sorular Şimdi herkesin kafasında yoęunlaŐıyor kuşkusuz sorun sadece bunların yoęunlaŐmasından ibaret değil. Söz konusu toplumsal çatıŐmaların içinde yer alan farklı güçler kendi politikalarını hayata geçirmek için yoğun uğraş içindeler. Sivas'ta Şeriatçı güçler tarafından gerçekleştirilen ve 37 kişinin yakılarak öldürölmesiyle sonuçlanan olaylar Türkiye'deki siyasal rejiminin ŐekillenıŐi aşıısından bir dönüm noktası olarak görölmalıdır. Son dönemde tırmanan/tırmandırılan radikal İslamcı güçlerin bu yeni saldırısı, 12 Eylül antidemokratik ortamında yaşam bulan ve desteklenen karanlık güçlerin örgütlenmesinin bugün ulaştığı "can alıcı" boyutları göstermesi ve ölkemizin demokratikleŐmesi aşıısından son derece tehlikeli bir gelişmedir. Laikliğe karşı açık ve örgütlü bir tehdit olarak ortaya çıkan radikal islamcı akımların bu tutumu karşısında gelişen tepkiler bir laik-Şeriatçı çatıŐmasının mayalanmasına yol açmıştır. Bugün halkın geleneksel dinselliğiyle radikal İslamın saldırgan ve bağnaz dinselliği arasında önemli bir farklılığın olduğu açıktır. Bu anlamda "inançlarını katliama dönüştüren radikal islamla birlikte yaşamak olanaksızdır. Çünkü radikal islam kendileri gibi düşünmeyen insanların katledilmesini adeta bir "tanrı buyruğu" kabul eder. Sivas'ın ortaya çıkarttığı gerçek, Őeriat özlemcilerinin eylemleri karşısında devlet güçlerini "laik düzenin" koruyucusu olarak görmenin ne denli yanlış bir tutum olduğudur. Genellikle toplumumuzda ordunun laikliğin savunucusu olduğu ve Őeriat tehlikesini önleyeceği gibi bir düşünce vardır. Oysa, 12 Mart ve 12 Eylül askeri yönetimleri altında Şeriatçı güçlerin çok daha uygun gelişme ortamı yakaladıklarını askeri yönetimlerin de kendilerine karşı gelişen demokratik muhalefeti bastırabilmek için Şeriatçı akımları destekledikleri çok açıktır. Bu anlamda Sivas katliamlarına giden taşların döŐenmesinde birinci elden 12 Eylül askeri yönetimi de suçludur. Bunun da ötesinde Őeriatçıların demokrasi ve insan haklarına dayalı bir rejimi tehdit etmeleri karşısında yine böyle bir rejimi ortadan kaldırmayı hedef olarak seçmiş askeri yönetimlerden medet ummak, çok açık bir paradokstur. Askeri yönetimler hiçbir zaman özgürlüklerin ve demokrasinin koruyucusu olmamıŐlardır olamazlar ve olmayacaklardır. Bugün yapılması gereken "laikliğin" koruyucusu olarak orduyu göreve çağırmak değil, her türlü bağnazlığın karşısında sivil bir inisiyatif geliştirmenin yollarını aramaktadır. Çünkü gerçekten özgür ve demokratik bir ölkede Őeriatçılıęın kök satabilmesi olanaksızdır. Bu konuda olayları önlemekle görevli olan İçişleri Bakanı başta olmak üzere bütün sorumlular istifa etmeli ve bu insanlık dışı eylemi gerçekleştirilenler gecikmeksizin yargılanmalıdır. Türkiye'de bugünün bir diğer açmazı Kürt sorununda ortaya çıkmaktadır. On yıla yakın bir süredir devam eden ve çözüm getirmeyen savaşı, hala çözüm olarak gösterenler, askeri çözümün çaresizlik olduğunu görmek zorundadırlar.Çözüm demokraside ve demokratik politikalarda yatmaktadır. Savaş politikaları iki halkın birlikte yaşamasının koşullarını dinamitlemektedir. Güneydoğu'da savaş hali sürüp gittiği müddetçe Türkiye'de özgür ve demokratik bir ortamın yaratamayacağı artık çok açıktır. Bunun da ötesinde, sürüp giden savaş iki halk arasında onarılması mümkün olmayan bir tarihsel kin ve düşmanlık ortamı yaratarak doğudan batıya derinleŐmektedir. Dün Bigadiç'te Alanya'da Ezine'de yaşanan olaylar giderek bütün ölkeyi kaplama eğilimindedir. Demokrasi vaatleriyle iktidara gelen Koalisyon hükümetinin "devrim gibi" nitelenmesiyle değerlendirilen program yaklaşık 1 yıllık icraatı tam bir fiyaskoya dönüşmüş durumdadır. "Demir Lady" unvanına soyunan Çillerin neler yapacağı ise adeta bu sıfatta somutlaşmaktadır. Artık hemen herkese

tanıdık gelen "özelleştirme" KİT'lerin yükünden kurtulma "acı reçete" türünden ekonomik politikaların, sonuçta ekonomik krizin yükünün çalışan kesimlere ve halka çıkarılacağına açık göstergeleri olduğu söylenebilir. Son memur eylemleri ve yine memur maaşlarına yapılan zamların karşısında gelişen protesto eylemleri Çiller politikalarının hangi kesimleri hedef aldığını ortaya koyuyor. Kendi memurları arasında güvenlik güçleri (polis , asker) ve yargıda çalışanların maaşlarına daha yüksek oranda, diğerlerine ise son derece "az miktarlarda" zamlar yaparak bir ayırım getiren hükümetin, devlet içinde hangi güçlere ihtiyaç duyduğu ve sahiplendiği de ortaya çıkıyor.

Sonuç olarak görüldüğü gibi Türkiye'nin önünde son derece köklü sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların yaratıcısı olan güçlerin sorunlara çözüm arama kisvesi altında, bugüne değin sürdürdükleri politikalarını ısrarla sürdürmeye devam etmeleri yeni sorunlar ortaya çıkartmaktan başka bir sonuç yaratmayacaktır. Bu nedenle Meslek Birlikleri olarak; ülkemiz üzerinde oynanan oyunların boşa çıkarılması, demokratik, özgür ve insan onuruna yaraşır bir düzene ulaşılması yolunda bir sivil inisiyatifin oluşumunu gerekli görüyor ve bu yönde her türlü çabayı göstereceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz. TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ, TÜRK DIŞ HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ, TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ, MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ

BASINA VE KAMUOYUNA

22.7.1993

Bugün ülkemizin toplumsal barışa ihtiyacının her zamankinden daha çok olduğu herkesçe, her kesimce ifade ediliyor. Ama, nedense bu toplumsal barış için fedakarlık hep çalışan kesimden işçiden, memurdan bekleniyor. Kamu çalışanlarına yeterli kaynak bulunamadığı gerekçesiyle çağdaş yaşama yetecek maaş artışı yapılmıyor, sendikal haklar verilmiyor, toplu iş sözleşmelerinde bir türlü anlaşma sağlanamıyor, ücret artışı istekleri siyasi iktidarca çok bulunuyor. Ama bir türlü vergi reformu gerçekleştirilemiyor, vergi kaçırانların üzerine gidecek yasal düzenlemeler yapılmıyor. Ödenen-ödenmeyen, kaçırılan vergiler açıklanmadığı gibi ödemeyenler korunuyor. Bu yetmediği gibi yıllarca Türk Ekonomisinin itici gücü olan Kamu İktisadi Teşebbüsleri KİT'ler başta Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının baskısıyla özelleştirilmeye çalışılıyor. Siyasi baskı ve müdahalelerle KİT'lerin çalışmalarını olumsuz etkileyen siyasi iktidarların, kendi beceriksizliklerini kapatmak için uluslararası finans kuruluşlarının adeta sözcülüğünü yapmaları, durumun vahametini daha da artırmaktadır. Ülke ekonomisinin temeli ve itici gücü olan kuruluşlarla, stratejik önemli, sosyal amaç taşıyan sektör ve işletmelerin özelleştirilmesi çabalan, tarafımızdan endişeyle izlenmektedir.

Dünya Bankası ve uluslararası finans kuruluşlarının önerdikleri tipte özelleştirme, uluslararası kuruluşların borç batağına sürükledikleri Güney Amerika ülkelerinde yapılabildiği. Demokratikleşme iddiasında olan bir siyasi iktidar döneminde ülkemizde getirilmek istenen yapıyla örgütsüzleştirme, örgütleri işlevsiz hale getirme anlamına gelen "özelleştirmenin tek çare olarak dayatılması düşündürücüdür, üzücüdür. Bunu ülkenin tek çıkarı gibi kamuoyuna sunmak ise bir aldatmacadır. Bugün Bakanlar kurulu önemli kararlar almak üzere Güneydoğuda toplanmaktadır. Eğer şeffaflık ve iyi niyet söz konusu ise, gerek ekonomik, gerekse sosyal

konularda toplumsal barış aranmalıdır. Toplumsal barış siyasi partilerin yanı sıra sendikalar, meslek kuruluşları, demokratik kitle örgütleriyle birlikte, çalışanı çalıştıranyla sağlanmalıdır. Aksi karar ülkeyi kaosa sürükleyecektir. Özelleştirme, vergi adaleti, ücretler, sosyal konular vb. toplumsal düzeydeki geniş tartışmalardan sonra çözüme kavuşturulabilir. Gerek siyasi iktidarı, gerekse toplumumuzu birlikte düşünüp sorumluluklarına sahip çıkıp, karar almaya davet ediyoruz. TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU, TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU, TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU, TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ, TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ, TÜRK VE TERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ

1 Eylül 1993

1 EYLÜL 1993 DÜNYA BARIŞ GÜNÜ'NDE BOSNA HERSEK'ten
AZARBEYCAN SOMALİ'den ÜLKEMİZİN GÜNEYDOĞUSUNA DÜNYA
NEREYE GİDİYOR!

2000 yılına bir adım kala Dünya tam bir alt üst oluşu yaşıyor, yüzyılların gelenekleri, değer yargıları pek çok denge kuramı yıkılıyor ya da yeni baştan ele alınıyor. Söylevler Yeni Dünya Düzeni paydasında, küreselleşmeye yönelik olarak zenginleşirken ortaya çıkan tablo;

Özelleştirme, işsizlik, yoksulluk, ırkçılık ve SAVAŞ şeklinde özetlenebilir. Ülkemizde tüm dünyada yaşananların mozaiğini görmek mümkün, ülkemizde yaşananları analiz etmek dünyayı yorumlamamıza yardımcı olacaktır. Yüksek sesle şu soruyu sormak istiyoruz?

Toplum olarak nereye gidiyoruz?

Bugün Türkiye bütün tarihinde yaşamadığı bir bunalım içine sürükleniyor. Cumhuriyet tarihi boyunca toplumu yakından etkileyen, siyasal, ekonomik ve sosyal boyutlarda derinleşen bir çok bunalım, yasandı. Bu bunalımlar sonucunda "yeniden huzur ve güven ortamı" sağlamak için sıkıyönetimler ilan edildi, askeri darbeler yapıldı. Enflasyon, borç krizi, olağanüstü hal, sıkıyönetim, askeri darbe, iç savaş, yolsuzluk, rüşvet vb... Türkiye'nin alışık olduğu kavramlar haline getirildi, hayatımızın bir parçası durumuna geldi. Ancak bu kez yıllardır yaşadığımız kavramlar içermekle birlikte daha farklı bir bunalım söz konusudur. Toplumumuzun bütün dokularına yayılan bir şiddet ortamıyla yüz yüzeyiz. Gazete manşetlerinde linç haberleri her gün bir yenisi eklenerek yer alıyor. Güneydoğu'dan gelen 10'larla, 100'lerle ifade edilen ölüm haberleri olağan kabul ediliyor. Yargısız infazlara her gün bir yenisi ekleniyor. Ezine'de, Boyabat'ta, Geyve'de şu ya da bu nedenle kitlesel ayaklanmalar yaşanıyor, linç olayları gündeme geliyor. Sivas'ta bütün dünyanın gözleri önünde 37 insan yakılarak öldürülüyor. Bütün bu olayları daha temelde yatan toplumsal bir çürümenin belirtisi olarak görmek gerekmektedir. Hiç bir olayı tek başına alarak değerlendirebilmek mümkün değildir. Türkiye'de yaşanan toplumsal bölünmüşlüğü kendi sınırları içinde tutabilecek bir gücün ortaya çıkamadığı koşullarda, varolan bölünmüşlük Türkiye toplumunun yüzyıllardır süregelen şiddet kültürüyle birleşerek "toplumsal bir çatışma" ortamına hatta giderek bir iç savaşa doğru hızla yol almaktadır. Yaşadığımız olayların gösterdiği ya "milli birlik ve beraberlik" sloganıyla tüm toplumu baskı altına almak isteyen daha da baskıcı bir rejimde veya farklı toplulukların kendi egemenliklerini kabul ettirmek için çatışacakları bir iç savaş sürecinde ilerleyip bitip tükeneceğiz. Ya da tüm

bunların karşısında gerçek bir demokrasinin, farklı halklardan, farklı düşünceden ve inançtan insanlarla; insan hakları, barış, eşitlik ve kardeşlik temelinde yeniden üretileceği bir süreçte ilerleyeceğiz. Şimdiye kadar yaşadıklarımız devlet yönetiminde yer alanların ve çatışma arzusunda olan tarafların yöneticilerine yönelik bir barış çağrısının hiç bir anlam taşımayacağını da bizlere göstermektedir. Bu nedenlerle tek tek bireylerin ve sivil örgütlenmelerin, tüm basın yayın organlarını yaşanan ve yaşanabilecek olumsuz gelişmelere karşı tavır almaya çağırıyoruz. Bugüne kadar seyirci olan tüm kişi ve gruplar harekete geçmeksizin ülkemizde yaşanan ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal ve ahlaki değer yargılarında süren toplumsal çürüme önlenemeyecektir. Tüm bireyler ve kesimlerin bugünkü olanaklarıyla bu doğrultuda yapabileceklerini ortaya koymaları gerektiğine inanıyor, yaşadıklarımızdan ve yaşayacaklarımızdan tüm sistemi ve yöneticileri üzerlerine düşen sorumluluğun gereğini yapmaya çağırıyoruz. Bizlerde sorumluluğumuzun gereğini yerine getireceğimizi ifade ediyoruz.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ, TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ, TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ

"GERÇEKLERİ SAPTIRANLARA, SÜREKLİ OLARAK ÇÖZÜMSÜZLÜK, UYUŞMAZLIK VE KRİZ ÜRETENLERE KARŞI ÇÖZÜMDE VARDIR; ALTERNATİF DE... ÇÖZÜM, ÜRETENLERİN YÖNETİMDE DE SÖZ SAHİBİ OLMASINDADIR...!"

KOMİSYON ÇALIŞMALARI KİT'LER VE ÖZELLEŞTİRME

Giriş

200 bin üyeye sahip TMMOB, ülkenin en önemli ekonomik sorununda, KİT'ler ve özelleştirme konusunda değerlendirme yapmayı, önerilerde bulunmayı kendisi için bir zorunluluk olarak görmektedir. Öte yandan bu kadar önemli bir konuda toplumun tüm kesimlerinin ve onların temsilcilerinin, örgütlerinin söyleyeceklerinin bulunduğu, soruna çözüm aranırken bu kesimlerin görüşlerinin dikkate alınmasının gerekliliğine inanmaktadır.

II. Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda kapitalist sistemde gözlenen ekonomik istikrar ve büyüme trendinin, 1960'lardan sonra yerini durgunluğa bıraktığını biliyoruz. Dünyadaki ekonomik kriz, 1974 petrol şokuyla büyük bir yoğunluğa ulaşmış, yapısal nitelik kazanan sorunların aşılması için yeni politikaların belirlenmesi ve uygulanması bir zorunluluk olmuştur. İşte böyle bir ortamda, uygulanan Keynesci politikaları eleştiren yeni sağ büyük bir atağa geçmiş, önemli bir taraftar ve uygulama şansı bulmuştur. Yeni sağın yapısal sorunların aşılması için önerdikleri başlıca ekonomi politikaları, devletin ekonomiye müdahalesinin azaltılması, ekonomideki payının küçültülmesi ve bunları sağlamak için özelleştirme yapılması olmuştur. Özellikle ABD ve İngiltere'de güçlenen yeni sağ. zamanla bütün dünyada etkili olmuştur. Düşünce açısından ulaştığı bu yaygınlığa karşın uygulama açısından Avrupa'da pek başarılı olamamıştır. İngiltere dışında yaygın olarak uygulanamamıştır. Yeni sağın ekonomi politikaları az gelişmiş ülkelere ve bu arada Türkiye'ye IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla istikrar ya da yeniden uyum programları biçiminde dikte edilmiştir. İlkeleri ve uygulama biçimleri IMF

ve Dünya Bankası uzmanlarınca belirlenen bu programlar, toplumun tüm kesimlerince tartışılmadan ve toplumsal bir uzlaşmaya dayanmadan hükümetlerce uygu lamaya konulmuşlardır.

Yeni sağın Tezleri Nelerdir? Bu Tezler Gerçeği Yansıtıyorlar mı?

Liberal devlet, ekonomiye en az müdahale eden devlettir.?

Bu tez gerçeği yansıtmamaktadır. Bugün kapitalist sistemin düzenlenmesinde temel araç ve anahtar devlet müdahaleciliği ve kamu kesimi olmaktadır.

Sermaye kesimleri devlet müdahalesine karşı olduklarını belirtirlerken bu müdahaleyi de arkalarına almaktadırlar. Sermayenin uluslararasılaştığı günümüz koşullarında, dünya ekonomisinde çok uluslu şirketlerin ağırlığı ve devlet müdahalelerinin varlığı bilinen gerçeklerdir. Örneğin, dünyanın en büyük 500 işletmesinin finansmanına ulusal devletler katılmaktadırlar. Söz konusu 500 işletmede kamunun payı İngiltere için %13, Almanya için %17, Fransa için %24, Türkiye için %33, İsveç için %36, İtalya ve İspanya için %66'dır. Brezilya, Hindistan ve Güney Kore gibi ülkelerde de büyük işletmelerin kamusal sermayeye sahip olduklarını biliyoruz. Bu anlamda kapitalist sistemde devletin ekonomiye müdahalesi, özel kesime desteği ve sermaye birikimine, katkısı oldukça önemli düzeydedir.

-KİT'ler karlı olmayan kuruluşlardır. Bunların karlı hale getirilmelerinin en akılcı yolu özelleştirilmeleridir. KİT'ler ve özelleştirme için ileri sürülen bu tez sağlam verilere dayanmamaktadır. Bir işletmede asıl sorun karlılık değil verimlilik, yarattığı katma değerdir. Türkiye'de 1963-1988 yılları arasında KİT'lerdeki toplam verimlilik, genelde özel sektör kuruluşlarından daha yüksektir. Yine İngiltere'de özelleştirilen birçok işletmede verimliliğin düştüğü bilinen bir gerçektir. Bu anlamda özelleştirme ile verimlilik arasında ilişki kurmak son derece yanıltıcıdır. Gerçekte karlılık ve verimlilik kavramlarının özelleştirme uygulamalarında bir propaganda unsuru olarak kullanıldığını söyleyebiliriz. Diğer yandan verimliliğin artırılmasında özelleştirme çözüm ise özelleştirme uygulamalarına verimsiz KİT'lerden başlanması en uygun yol olmalı idi. Oysa uygulamada bu durumun tam tersiyle, bütün dünyada özelleştirmeye karlı ve verimli KİT'lerden başlanmasıyla karşılaşyoruz. Bu gözlemler özelleştirmenin karlılığı ve verimliliği artırma amacından çok ideolojik bir amaçla yapıldığını ortaya koymaktadır. Gerçek amaç uluslararası yeni iş bölümüne uygun olarak kaynak dağıtımının sağlanmasıdır. Artık KİT'ler yoluyla özel sektöre kaynak aktarımından, kaynakların özel sektöre devri aşamasına gelinmiştir. Kuşkusuz bu uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için yoğun bir ideolojik kampanya ile birlikte demokratik hakların, sendikal hakların geriletilmesi, sendikasızlaştırma için çaba gösterilmesi gerekmektedir. Bu durumda ücretlerinin düşmesi nedeniyle yoksullaşan düşük gelir grupları, aynı zamanda sağlık, eğitim, gibi hizmetlere yönelik harcamaların kısılması sonucu yetersiz ve niteliksiz kamusal hizmetlerle yetinmek durumunda kalmaktadırlar.

Özetle yeni sağ politikalar gerçekte sosyal devleti ortadan kaldırmayı amaç edinmişlerdir.

- KİT'lerin özelleştirilmesiyle bütçeye getirdikleri yükler ortadan kalkacaktır. Daha önce de denildiği gibi özelleştirme uygulamaları bütün dünyada önce karlı, verimli olan KİT'lerden, yani bütçelere katkı sağlayan KİT'lerden başlamıştır. Dolayısıyla zarar eden KİT'lerin bütçeye gelinlikleri yükleri azaltan karlı KİT'lerin satılmasıyla KİT'lerin bütçe üzerindeki yükleri azalmak yerine artacaktır.

- KİT'lerin özelleştirilmesi sermayenin tabana yayılmasına, daha eşitlikçi bir

düzenin oluşmasına neden olacaktır. Bugün KİT'ler kamu mülkiyetindeki konumlarıyla zaten kollektif mülkiyeli, yani sermayenin tabana yayılmasının en ileri biçimini ifade ediyorlar. Hiçbir özelleştirme uygulamasının mülkiyeti KİT'ler kadar tabana yayma şansı yoktur. İleri sürülen bu tezin gerçekleşmesi için sermaye piyasalarına, borsalara önemli işlevler verilmekte. Ancak bu yaklaşımda borsaların rolleri ve işlevleri hem abartılmakta hem de çarpıtılmaktadır. Bilindiği gibi borsalar sermayenin tabana yayılmasından çok birikimlerin borsa aracılığıyla yoğunlaşmasına büyük sermayenin hizmetine sunulmasına, sermayenin yeniden yapılanmasına hizmet etmektedirler. KİT'lerin satılmasındaki gerçek amaç, bugüne kadar gözlenen uygulamalardan da anlaşılacağı gibi kamu açıklarının azaltılması ve kamu mülkiyetinin özel mülkiyete devredilmesidir.

Kamu Kesimi ve KİT'lerin Ekonomideki Yeri

Gelişmiş kapitalist ülkelerde kamu harcamalarının milli gelire oranı % 50 dolayındadır. Bu oran İsveç, Belçika, Hollanda, İtalya, Danimarka gibi ülkelerde %56 ile %63.3 arasında değişmektedir. Almanya, Kanada, İngiltere, Fransa gibi ülkelerde %44.2 ile %49.3 arasında, ABD'de %35.1 oranındadır. Türkiye'de ise bu oran %21.6'dır. Görüldüğü gibi Türkiye'de kamu ekonomisinin büyüklüğü gelişmiş kapitalist ülkelerindekinin yarısı kadardır.

Diğer yandan kapitalist sistemin varlığını sürdürebilmesi ve ekonomik bunalımları atlatabilmesi için kapitalist devletin giderek müdahalelerini artırması yanında, bu devletin tarafsız düzenleyici bir devlet olmadığı, birikim açısından ortaya çıkan bunalımları tekeller lehine çözümlenerek, yeni ekonomik güç dengelerine uyum sağladığı ve bunları gerçekleştirdiği bilinmektedir. Bu sistemde devlet, mal ve hizmet üretimini esas olarak piyasaya sipariş vererek gerçekleştirmektedir. Ancak kaynakların nasıl dağıtılacağını, hangi sektörlerin teşvik edileceğini belirlemek açısından, ulusal üretimi ve tüketimi denetim altına alabilecek boyutlara erişmiştir. Kamunun doğrudan üretici faaliyetleri de, ülkelere göre farklılıklar sunmaktadır. Bunlar daha çok ekonomik alanda, ticari kurallara göre faaliyet gösteren, özerk bütçeli Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) eliyle yürütülmektedir.

KİT'ler

Kapitalist ekonomi modelini benimsemiş gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde devletin ekonomiye doğrudan karışma aracı olarak Kamu İktisadi Teşebbüslerinin kullanıldığı görülmektedir. KİT'lerin ortaya çıkışı her ülkede kendi tarihsel koşullarının ürünü olmakla birlikte, esas olarak iki temel eksen etrafında açıklanabilir.

1. Sistemin tekelci devlet kapitalizmi aşamasında sermayenin değer yitirmesi sürecinin neden olduğu bunalımın, kamu fonlarının devreye sokulması ve bu arada doğrudan devlet girişimciliğinin geliştirilmesiyle hafifletilmesidir.
2. Özel tekellerin gücünü kırmak, toplumsal refah için toplumsal mal ve hizmet üretimini artırmak, üretim ve tüketimde demokratikleşmeyi geliştirmek, toplumsal mülkiyeti yaygınlaştırmak, ekonomik gelişme programlarını desteklemek, ulusal çıkarlara aykırı faaliyette bulunan işletmeleri devletleştirmek amaçlarını içeren kamulaştırma hareketleridir. Ancak kuruluş nedenleri farklı olmakla birlikte bir süre sonra bu kamu işletmelerinin de önemli ölçüde ekonomik sistemin kendi mantığına göre

çalışacakları, varolan birikim biçimi ile uyumlu olacakları açıktır. Ülkemizde ise KİT'ler 1933 yılından itibaren liberal ekonomi politikasının yerini devletçilik politikasının almasıyla bir sistem olarak kurulmaya başlanılmıştır. KİT'lerin ortaya çıkması ve giderek ekonomide önemli bir ağırlığa sahip olmasının nedenleri şunlardır:

Özel sermayenin yetersizliği, dışa dönük ekonominin yetersizliği, sosyo-ekonomik ortamın üretimden çok ticaret ve spekülasyonu özendirici durumda olması, özel sermayenin yerine getiremeyeceği büyük kaynak gerektiren projelerin oluşturulma zorunluluğu, teknolojik düzey ve örgütsel yetersizliklerdir. Sayılan nedenlerden de anlaşılacağı gibi, Türkiye'de "devletçiliğin" gündeme gelmesi ideolojik nedenlere dayanmayıp, zorunluluktan kaynaklanmıştır. Ülkemizde sanayinin ve ekonominin alt yapısının oluşmasında, bölgeler arası dengesizliklerin giderilmesinde KİT'lerin katkısı büyüktür. Diğer taraftan özel sermaye birikiminin kaynağı da devletçe sağlanan olanaklardır.

Türkiye KİT'lerinin Ekonomiye Etkileri

KİT'lerin ekonomi üzerindeki etkileri 4 açıdan incelenebilir.

Bunlar:

1. KİT Yatırımları:

KİT'lerin I. plan döneminde toplam yatırımlardaki %18.2 olan payı giderek artmış 5. plan döneminde %37'ye yükselmiştir. KİT yatırımlarının önemli kısmı geçmişte olduğu gibi ileriye doğru etkileri de fazla olan ve öteki alanlarda bağımlılık derecesi yüksek olan imalat sanayi ile alt yapı faaliyeti niteliğindeki enerji sektöründe yoğunlaşmıştır.

2. KİT'lerin Toplam Üretim İçindeki Yeri:

Ürettikleri malların önemli bir bölümü yurtiçi tüketiminin tümünü yada büyük bir kısmını karşılayan KİT'ler, ülkemiz açısından vazgeçilmez kuruluşlar durumundadır. Kamu girişimleri ekonominin hemen her dalında ortaya çıkmış, özellikle temel mal ve hizmet üretiminde KİT'ler ağırlıklarını sürekli olarak korumuşlardır. KİT'ler bazı mallarda Türkiye üretiminin %90 ile 100'ünü (Taş kömürü, Blister Bakır, Demiryolu Taşımacılığı, Kükürt, Linyit, Tütün, Çay, Elektrik Enerjisi, Petrokimya ürünleri gibi), bazı mallarda %50'den çoğunu üretmektedirler. (Ham petrol, Demir Cevheri, Şeker, Çelik külçe, vb) KİT'ler Krom, Pamuklu-yünlü Dokuma, Kimyasal Gübre ve Çimento gibi malların ise %36 ile 50'sini üretmektedirler.

3. KİT'lerin Yarattıkları Katma Değerler:

Bunlar ödedikleri maaş ve ücretler, faiz ve komisyonlar, kiralar, sigortalar, dolaylı vergiler ayırdıkları amortismanlar ve elde ettikleri vergiden önceki kar toplamı olarak ölçülmektedir. KİT'lerin yarattıkları katma değer itibariyle GSMH içindeki payları 1973 yılında %6.9 iken 1979'da %11-12 yükselmiş, 1980'de %10 oranında kalmıştır. KİT'lerin GSMH içindeki payının gerçekte olduğundan biraz daha düşük görünmesinin nedeni KİT fiyatlarının siyasal kararlarla belirlenmesidir.

4. KİT'lerin İstihdam İçindeki Yeri:

KİT'lerin toplam istihdam içindeki payı 2. plan döneminden itibaren giderek artmış olup, 1968'de KİT'lerin istihdam içindeki payı %2.9 iken 1980'de %10'a çıkmış, 1986 ise %5'e düşmüştür. Sonuç olarak, bu veriler, KİT'lerin milli gelir, İstihdam, üretim ve yatırım açısından ülkemizde önemli bir yeri olduğunu

göstermektedir. Ayrıca, bu kuruluşların genel fiyat istikrarını koruma, bölgelerarası gelişmeyi toplumsal gelişmeyle birlikte yürütmeye olan katkıları göz önüne alındığında, Türkiye'nin sanayi ve kalkınma çabasındaki önemli payları ortaya çıkmaktadır.

Türkiye KİT'lerinin Sorunları

Ülkemizde benimsenen ekonomik yapı içinde devletin ekonomik faaliyetlere doğrudan karışma aracı olan KİT'ler bugün çeşitli sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır.

1. Yatırım Sorunları:

KİT'ler planlı dönemde kendilerinden beklenen öncülük görevini yerine getirmek çabalarını sürdürmüşler ve çoğu kez finansman olanaklarını da zorlayarak büyük yatırımlar gerçekleştirmişlerdir. KİT'lerin yatırımlarının yıllık programlara alınmasında izlenen yöntem, kuruluşça hazırlanan ve DPT'ye verilen ön projeler üzerinden DPT'nin makro ekonomik açıdan bir değerlendirme yaparak karara bağlanması biçimindedir. Böylece programa alınan bir projenin finansman gereksinimi Maliye Bakanlığı ve Devlet Yatırım Bankası'nca (bu günkü ismiyle Eximbank) birlikte karşılanmaktadır. Ancak, projenin ayrıntılı ve kesin yapılabirlik incelemelerine dayanmaksızın programa alınmaları ve DPT, EXIMBANK'ın çalışmaları arasında işbirliği eşgüdüm eksikliği. İç ve dış finansmanın zamanında ve öngörülen miktarlarda sağlanamaması gibi nedenlerle yatırımlar zamanında tamamlanamamaktadır. Bu durum, yatırım maliyetlerinin ilk tahminlere göre büyük artışlar göstermesine neden olmaktadır.

2. Finansman Sorunları:

KİT'lerin hemen hemen tümünde sermaye, iş hacimlerindeki büyüme ve değişen ekonomik koşullar karşısında yetersiz kalmıştır. Sermaye yetersizliğinin uzun yıllar karlı çalışmayan KİT'lerin üzerine büyük yatırım görevleri verilmiş, bu durum kuruluşların özellikle hazineden karşılanması gereken finansman gereksinimlerini artırmıştır. Fonların yetersizliği bir yandan yatırımların gecikmesine neden olurken, bir yandan da günlük işlemler için kullanılması gereken işletme sermayelerinin yatırıma yönlendirilmesi sonucu, işletme çalışmaları da aksamıştır. Kaynak yetersizliği nedeniyle borç kullanımına gidilmesi, faiz yüklerini sürekli artırmış, bu durum üretim ve yatırım maliyetinin, dolayısıyla zararların daha da artmasına neden olmuştur. Bugün KİT'lerin faiz ödemeleri ve kambiyo zararları, faaliyet dışı toplam giderlerin %80'ini oluşturmaktadır. 1980'den sonra benimsenen politikayla, bu kuruluşların ürettikleri mal ve hizmetlere % 100 gibi yüksek oranlarla yapılan zamlar, daha önceki yıllarda düşük fiyatlara göre kurulmuş ekonomik, sosyal ve politik dengeleri olumsuz yönde etkilemiş ve enflasyonun durdurulamamasında da önemli bir etken olmuştur.

3. KİT'lerin İşletmecilik Sorunları:

KİT'lerin üretim çalışmaları genellikle gerçekçi bir üretim planlamasına dayandırılmamakta, kapasite, üretim hedefleri ve fiili üretim ile pazarlama olanakları arasında uyum sağlanamamaktadır. Kuruluş yerleri, kapasitede teknolojik seçimlerinde yapılan hatalar bu kuruluşların çoğunun hammadde, enerji ve teknik personel sağlama konularının da sürekli güçlüklerle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Diğer yandan, Türkiye gibi gelişmekte

olan ülkelerin sanayileşme politikaları genellikle dış ekonomik ilişkilere göre, dış alım ikameci ya da dışa açılımcı olarak tartışılmaktadır. Oysa sanayileşmiş ülkelerin gelişmekte olanlara üstünlüğü, üretim tekniklerinin farklılığında somutlaşmaktadır. Üretim teknolojisinin satın alınması çelişkiyi artırmaktadır. Türkiye'nin sanayileşme sürecinde aldığı yol, nesnel ve toplumsal koşulları, teknolojinin yerli üretimine dayalı bir sanayileşme politikası izlenmesini zorunlu kılmaktadır. Kamu ve özel kesim olanaklarının bu amaç için harekete geçirilmesi gereklidir. Varolan teknoloji üretiminin saptanması ve nitelikli işgücü konusunu da kapsayan aşamalı bir teknoloji planlaması ve bunun uluslararası gelişmeler ve ülkenin olanakları çerçevesinde yürütülmesi bu politikaların temel öğeleri olmalıdır. Özellikle teknolojinin yerli üretiminin ilk aşamalarında kamu kesiminin ağırlığı kaçınılmazdır. Bu nedenle hiçbir önyargıya düşmeden kamu ve özel kesimlerin bir amaç doğrultusunda tüm güçlerini kullanması gereklidir.

IMF ve Dünya Bankası kökenli "dışa açılma" adı verilen politikalar Türkiye ekonomisini geriletmiştir. Dünyadaki bilimsel teknolojik gelişmelerin uzağındaki bu politikalar terk edilerek, kaynakların rant olarak dağıtılmasını önleyecek, mali ve parasal dengeleri de gözetecek yeni teknolojilere yönelmek zorunluluk olmuştur. Bu anlamda araştırma-geliştirmeye ayrılan kaynakların GSMH'ye oranı incelendiğinde ABD'de %2.8, Almanya'da %2.8, İngiltere'de %2.7, Fransa'da %2.3, Yugoslavya'da %0.8, İspanya'da %0.5, Türkiye'de %0.2 olduğu görülmektedir. Sanayileşmeyi hızlandıracak politikaların temeli planlı gelişmedir. Bunun içinde teknoloji üretilmesi, eğitim sisteminin bilim ve teknolojik üretim yapıya dönüştürülmesi yanında, sürekli bir değişim içinde olan teknolojinin izlenmesinin araştırmacılarla birlikte çeşitli yatırım ve üretim kararları veren yöneticilerle izlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmalar diğer işletme etkinliklerinden ayrı bir işlev olarak örgütlü ve sistematik biçimde yapılmalıdır.

4. KİT'lerin Yönetim Sorunları:

Hükümetlerin KİT'leri politik denetleme ve yönelmeleri, üretim hedefleri vererek, bunların ekonomik program hedeflerine katkıda bulunmalarını sağlamanın çok ilerisine gitmiş, onların girişimci kararlar almalarını engelleme ve günlük işlerine karışma şeklini almıştır. Personel politikaları yetersizdir. Yönetimde sürekliliği sağlayacak deneyimli, bilgili ve yetenekli kadroların oluşmasına olanak verecek yapının olmayışı, iş analizi, iş tanımı norm kadro ve iş değerlemesine göre ücret belirlemelerinin olmayışı, işgücü planlamasının yapılmamış olması, KİT üst yöneticileri arasında hızlı değişim KİT'lerin uzun dönemli planlama yapma ve başarılı uygulama şansını ortadan kaldırmaktadır. Bu anlamda, siyasal karışmaları en alt düzeye indirmek, özerkliklerini artırmak, yerinden yönetimi gerçekleştirmek, çalışanların yönetime katılmalarını sağlamak, etkin bir denetimi gerçekleştirmek. KİT'ler arası eşgüdümü sağlamak bir zorunluluktur.

ÖZELLEŞTİRME

1929'da dünyadaki büyük ekonomik bunalımın yarattığı koşullar ve daha sonra 1945'de II. Dünya Savaşı'nın ardından kapitalist sistem, oluşan yapısal krizi devletleştirmeler ve kamunun ekonomiye etkin müdahaleleriyle atlatmayı denemiş, ancak 1970'li yıllardaki petrol krizi ile iyice belirginleşen ekonomik, küçülmeler kuramda ve uygulamada yeni çıkış yolları aranmasına yol açmıştır. Gelişmiş ülkelerde dahi çok sayıdaki ülkede, büyüme hızlarındaki

düşme, enflasyon ve işsizlik gibi sorunların birlikte yaşanması sonucu ortaya çıkan kriz ve darboğazlar yeni önlemlerin alınması zorunluluğunu ortaya koymuştur. Çıkış yollarından birinin özelleştirme olduğu 1980'li yılların başlarında "Yeni Sağ" tarafından ideolojik yaklaşımlarla dile getirilmiştir. Özelleştirme, geniş anlamda, devletin dolaysız ekonomik girişimciliğinin olduğu kadar tüm hizmet ve üretimi birimlerini de kapsayacak biçimde kamu mülkiyetinden ve/veya yönetimden kısmen ya da tümüyle özel sermayeye devredilmesi olarak tanımlanabilir. Dar anlamda ise, devlet tekelindeki KİT'lerin mülkiyetinin özel kesime devredilmesidir. İdeolojik bir tavır olan özelleştirme, ulusal ve uluslararası düzeyde sermaye birikimi sürecindeki tıkanmaları aşabilmek ve kapitalist toplumun kendini yeniden üretebilmesi amacıyla bir araç ve çıkış yolu olarak görülmektedir.

Özelleştirme Yöntemleri:

- * KİT'lerin pay senetlerinin tümünün yada bir bölümünün sermaye piyasası aracılığıyla özel veya tüzel kişilere satışı; gelişmiş ülkelerde uygulanmaktadır.
- * KİT'lerin pay senetlerinin teklif alma yoluyla satışı; KİT paylarının kısa sürede emilmesinin olanaklı olmadığı, kimi gelişmiş ülkelerde, daha çok gelişmekte olan ülkelerde uygulanmaktadır.
- * KİT'lerin blok satışları; KİT'lerin az sayıda veya tek alıcıya pay senetleri yerine, mal varlığının değeri üzerinden pazarlık veya teklif yoluyla satılmasıdır.
- * Büyük KİT'lerin ortaklarına satışı; Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde büyük KİT'leri satın alabilecek güçte yerli sermayenin olmamasından dolayı, bu KİT'ler yabancı tekeller ile ulusal tekellere ya da bunların ortaklıklarına satılmaktadır.
- * Doğrudan yabancı sermayeye satış gelişmekte olan ülkelerdeki tipik özelleştirmedir.
- * Kamu ve özel ortaklığı; KİT'lerin kendi içinde bölünerek en verimli ve karlı olanlarının satılmasıdır. Anonim Şirkete dönüştürülen KİT'lerin verimli bölümlerinin özel kesime devrine karşın, satılamayan bölümlerinin kamuda kalmasıdır.
- * KİT'lerin kiralanması (Leasing); bir mülkiyet devri olmayıp kamu kuruluşlarının belli bir süre özel kesime kiralanmasıdır.
- * Yönetim devri; işletme anlaşması yoluyla KİT'lerin özel kesimce işletilmesidir. Yönetim devri mülkiyet devrini kolaylaştırmaktadır.
- * Kamu hizmetlerinin ihale edilmesi; mülkiyet devri olmayıp, ancak yerel yönetim yada kamu hizmetleri üretiminin özel sektöre devredilmesidir.
- * Yasalar ile KİT alanının kurumsal serbestleştirilmesi (Derugulation); bu yöntem ile devletin belli sanayi sektörleri üzerindeki kısıtlamaları kaldırılmakta, özel sektöre kapılar açılmaktadır. Burada mülkiyet devri değil, mülkiyet transferi söz konusudur.

Dünyada Özelleştirme Uygulamaları

Özelleştirme isteklerini her zaman saklı tutan sağ iktidarlar ve özel tekeller bu isteklerini ancak belli konjonktürde uygulamaya çalışmaktadırlar.

İngiltere: İngiltere'de çeşitli zamanlarda iktidara gelen muhafazakar parti, KİT'leri özelleştirme iddialarını her zaman ortaya atmış ama birçok yeni KİT kurulmuştur. Özelleştirmeye gerçek anlamda 1980'den sonra Thatcher

döneminde girişmiştir. 1979-1987 yılları arasında yaklaşık 600 bin işçinin çalıştığı (kamu sektörünün %30'u) bölüm özelleştirilmiştir. İngiltere'de 1979'da KİT'lerin ulusal gelire katkıları % 10.5 olup toplamı 1.5 milyon işçi çalışmaktaydı. BP'nin %5 payının satışı ile başlayan özelleştirme, 1984'de British Telecom'un % 50.2 payını 14 trilyon 278 milyar TL'ye (Kasım 1989'daki TL karşılığı olarak) satılmasıyla önemli boyuta ulaşmıştır. İngiltere'de özelleştirilen KİT'lerin değerlerinin oldukça altında satıldığı belirtilmektedir. Toplam özelleştirmeden 1987 sonu itibariyle 40.3 trilyon TL'lik gelir sağlanmıştır. Merkezi ve yerel kamu kuruluşlarının otobüs, sağlık, hapisane, mezarlık hizmetlerinin yanında, demir-çelik ve madencilikte büyük ölçüde özelleştirme gerçekleştirilmiştir. Yaygın olarak işten çıkarmaların görüldüğü 1987 yılı itibariyle çıkarılan işçi sayısı 600 bindir. Özelleştirilen kuruluşlarda ücretler ve sendikalaşma gerilemiştir.

Fransa: Avrupa'da özelleştirmenin yaygın olarak uygulandığı ikinci ülke Fransa'dır. 1986'da yapılan Özelleştirmede öncelik daha önce kamulaştırılan kuruluşlara verilmiştir. 62 KİT'in özelleştirilmesi öngörülmüştür. Özelleştirmede bir kişinin %5'ten fazla pay senedi alamayacağı, %20'den fazlasının yabancılara verilemeyeceği gibi hükümler bulunmaktadır. Fransa'da özelleştirme 1987'den sonra uygulanamamıştır. Yetkililer bu başarısızlığın nedenini uluslararası finans krizine bağlamışlardır. Özelleştirme uygulamalarından sonra hisse senetlerinin değerlerinde önemli düşüşler olmuş ve çalışanlara satılması gereken % 10'luk pay satılamamıştır. İstihdam daralmış, ücretler düşmüş ve yönetime katılma, temsil edilme ve sendikalara danışılma mekanizmaları ortadan kalkmıştır.

Arjantin: 1985'de IMF'nin yeniden yapılanma programını kabul eden Arjantin, büyük ölçüde özelleştirmeyi içeren bu planı, sendikaların direnişi nedeniyle uygulayamamıştır. 1989'da iktidara gelen Carlos Menem ise hızlı bir özelleştirme uygulaması başlatmıştır. Telekomünikasyon Kurumu Entel'in hisselerinin %60'ı yabancı şirketlere, %10'u çalışanlara satılmış, %30'u ise ikinci özelleştirme için ayrılmıştır. Entel'in özelleştirilmesinin halka yansması çok çarpıcıdır. Fiyatlar özelleştirmeden önce %60, özelleştirmeden sonraki ilk üç ayda %2400 ve daha sonra %300 artmıştır. 1991 'de özelleştirilen Arjantin Havayolları için hükümetin alıcıları dikkatli seçmediği, sözleşmelerin açık ve bağlayıcı olmadığı, satışın acele ve rastgele yapıldığı, mali ve siyasi açıdan pahalıya mal olduğu yolunda ciddi iddialar bulunmaktadır. Yine karayollarının özelleştirilmesinde devletin yükten kurtarılmasının amaçlandığı belirtilmiş, ama uygulamada durum tam tersi olmuştur. Özelleştirme sonucunda hiçbir yeni yatırım yapmayan şirketler, altı ay içinde yatırdıkları parayı çıkardıkları gibi %30 kara geçmişlerdir.

Arjantin'deki özelleştirmelerin sonucunda kamu malları düşük fiyatlarla uluslararası sermayeye devredilmiş, üretilen mal ve hizmetlerin kalitesi düşmüş, fiyatlar yükselmiş, işsizlik artmış, sendikalar zayıflamıştır. Türkiye'de Özelleştirme Türkiye'de uygulanmaya çalışılan özelleştirme, ideolojik ve politik olarak benzerlik içinde olmakla birlikte, gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı özellikler sunmaktadır. Ülkemizde özelleştirme çalışmaları IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası tekelleşen sermayenin finans kuruluşlarının önerileri doğrultusunda yürütülmektedir. Bu amaçla hazırlanan özelleştirme Ana Planı ABD'de kurulu bulunan Morgan Guaranty Bank tarafından hazırlanmıştır. Morgan Guaranty Bank'a göre özelleştirme

ideolojik, politik ve ekonomik bir uygulamadır Oysa TÜSİAD, sermaye çevreleri ve iktidarlar özelleştirmenin ideolojik ve politik olmadığını ısrarla ifade etmektedirler. Dünya Bankası ve IMF önceleri borç verirken katını kuruluşlarının belli alanlarda yatırım yapmaları, özel kesime kaynak aktaracak biçimde gelişmeler içinde olmalarını koşul olarak ileri sürerken, 1980'den sonra, bu yaklaşımın tersine kamunun sınırlarını daraltıcı dayatmalar ileri sürmektedirler. Tüm az gelişmiş ülkelere önerilen bu model içinde özelleştirme yer almakta ve o ülkenin KİT'leri daha çok yabancı sermayeye satılmaktadır. Diğer yandan KİT'lerin devletin bütçe açıklarına yol açtığını ısrarla ileri süren uluslararası finans kuruluşları silahlanma için ayrılan kaynaklara seslerini çıkarmamaktadırlar.

MORGAN GUARANTY BANK PLANI (1986)

A- AMAÇLAR

- 1- PAZAR GÜÇLERİNİN EKONOMİYİ CANLANDIRMASINI SAĞLAMAK,
- 2- ÜRETKENLİĞİ VE VERİMLİLİĞİ ARTIRMAK,
- 3- MAL VE HİZMETLERİNİN KALİTESİNİ, MİKTARINI VE ÇEŞİTLİLİĞİNİ ARTIRMAK,
- 4- HİSSE SAHİPLİĞİNİ YAYGINLAŞTIRMAK,
- 5- SERMAYE PİYASASININ GELİŞMESİNİ HIZLANDIRMAK,
- 6- KİT'LERE HAZİNE DESTEĞİNİ EN AZA İNDİRMEK,
- 7- KİT'LER TARAFINDAN UYGULANAN TEKELCİ FİYATLANDIRMAYI VE DOLAYLI VERGİLERİ AZALTMAK,
- 8- HÜKÜMET YÖNETİCİLERİNİN POLİTİKA VE DÜZENLEYİCİ KONULAR ÜZERİNDE DAHA RAHAT HAREKETLERİNİ SAĞLAMAK,
- 9- MODERN TEKNOLOJİ VE YÖNETİM TEKNİKLERİNİ TÜRKİYE'YE ÇEKMEK,
- 10 - ÇALIŞANLARA PAY VERİLMESİYLE İŞGÜCÜ ÜRETKENLİĞİNİ ARTIRMAK,
- 11- ENDÜSTRİDE KAMU VE ÖZEL MÜLKİYET DENGESİNİ DEĞİŞTİRMEK,
- 12- YABANCI YATIRIMLAR SAYESİNDE ULUSLARARASI EKONOMİK, POLİTİK BAĞLARI GÜÇLENDİRMEK,
- 13- MEVCUT SERMAYE YATIRIMLARININ GELİRLERİNİ ARTIRMAK,
- 14- DEVLETE GELİR SAĞLAMAKTIR.

B- KİTLERİN ÖZELLEŞTİRİLMESİNDE GRUPLANDIRILMALARI VE YAKLAŞIMLAR,

C- ÖZELLEŞTİRME YÖNTEMLERİ,

D- ÖZELLEŞTİRME İÇİN YASAL DÜZENLEMELERE GİDİLMELİDİR

E- ÖZELLEŞTİRMEYE ERKEN BAŞLANILMALIDIR,

F- HERŞEYİ DANIŞMANLAR YAPMALIDIR,

G- ÖZELLEŞTİRME ANA PLANI PARLEMENTO DIŞI BAŞBAKANIN ATADIĞI KÜÇÜK BİR KOMİSYON TARAFINDAN YÜRÜTÜLMELİDİR.

H- TÜRKİYE'DE EN İYİ ÖZELLEŞTİRME YABANCILARA SATIŞTIR

I- SERMAYE PİYASASI GELİŞTİRİLMELİDİR

İ- KİT'LER ÖZELLEŞTİRİLMEK ÜZERE REORGANİZE EDİLMELİDİR

J- HÜKÜMET KİT ÜRÜN FİYATLARINI BELİRLEMELİDİR

K- ÖZELLEŞTİRİLEN KİT'LERİN BORÇLARINA DEVLET GARANTİSİ

GETİRİLMELİDİR L- REKABET TÜKETİCİNİN YARARINADIR

M- KİT'LERİN UZUN DÖNEMDE ÖZELLEŞTİRİLMELER İÇİN İSTİHDAMIN DÜŞÜRÜLMESİ GEREKMEKTEDİR

N- TİCARİ VE SOSYAL GÜVENLİK İŞLEMLERİ BİRARAYA GELİNCE
VERİMLİLİK DÜŞER

0- PERSONEL REJİMİ DEĞİŞTİRİLMELİ, SÖZLEŞMELİ PERSONEL İÇİN
ANAYASA'NIN 128. MADDESİ YENİDEN DÜZENLENMELİDİR.

ÖZELLEŞTİRİLEN KURULUŞLAR

1-TELETAŞ

TELETAŞ, PTT tarafından Ocak 1967'de PTT-ARLA adıyla kurulmuş
1983'de 1.250.000.TL sermayeli özel statü ile bir şirkete dönüşmüştür ve
TELETAŞ (Telekomünikasyon Endüstri Ticaret A.Ş) adını almıştır. Aralık
1984'de Belçika kökenli Bell Telephone Manufacturing Co. TELETAŞ'a ortak
olarak alınmıştır. TELETAŞ'ın hisse sahipleri dağılımı şöyledir.

PTT	%40
Bell	%39
PTT Biriktirme ve Yard. sand.	%8
STFA	%7
Vakıflar Bankası	%5
Ray Sigorta	%1

Telefon santralleri piyasasını NETAŞ ile paylaşan TELETAŞ transmision
donanımlarında rakipsiz konumdadır. Ürettiği telekomünikasyon aygıt ve
gereçleri yüksek gümrük duvarları ile korunarak, piyasadaki tekel konumu
sürdürülmektedir. En büyük alıcısı ise PTT'dir. PTT, 45 gün geçen
ödemelerini TELETAŞ'a resmi banka faizi ile ödemektedir. Bu nedenle PTT
hizmetleri fiyat artışlarında, TELETAŞ ürünleri fiyat politikasına doğrudan
bağlı bulunmaktadır. TELETAŞ'da 31 Aralık 1987 itibariyle 2248 kişi
çalışmakta idi. TELETAŞ'ın 31 Aralık 1987 itibariyle bürüt karı 53.4 milyar
TL'dir.

Ekim 1986'da özelleştirilmek amacıyla TKKOK ile başlatılan TKKOİ'ce
sürdürülen çalışmalar 1987'de tamamlanmıştır. TELETAŞ'ın
özelleştirilmesinde yer alan yabancılar ve yerli ortakları: Dış denetçiler Arthur
Andersen Muhasebe ve Müşavirlik Ltd. Şti; ;Raporu hazırlayan Price
Waterhouse Murakebe, Muhasebe ve Müşavirlik A.Ş, TKKOİ'nin mali
müşavirleri Chase Investmen Bank Ltd. ve Ziraat Bankası, TKKOİ'nin
uluslararası hukuk müşavirleri, White a Cose ; TKKOİ'nin hukuk müşaviri
Fadullah Cerrahoğlu 29 Şubat-4 Mart 1988 tarihleri arasında 19 aracı kuruluş
(Under Writer) ve 30 satış acentası aracılığı ile TELETAŞ'taki %40 kamu
payının %55 3.079.999 adet pay senedi ile 14.5 milyar TL.ye satılmıştır.
Nominal değeri 1000 TL. olan pay senetleri 5000TL.'ye satışa çıkarılmıştır.
Satış sonucunda PTT'nin TELETAŞ'taki payı %40'dan %18'e düşmüştür.

Satış sonucu pay dağılımı şöyledir:

A Grubu	%39 Bell Telephone (Belçika)
B Grubu	%8 PTT Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı
	%7 STFA
	%5 Vakıflar Bankası
	%1 Ray Sigorta
C Grubu	%22 Pay Senedi Sahipleri
D Grubu	%18 TKKOM

Bu durumda en büyük pay sahibi Bell olup, 9 kişilik Yönetim Kurulunda,
özelleştirme sonucu Bell'den 5 üye olmuştur. TELETAŞ'ın pay senetleri 5 bin
TL.den satılması öngürülmesine karşın, ancak 3 bin TL.ye kadar değer

kaybetmiş pay senetlerinin 8.2 milyar TL olan bölümü sayısı bilinmeyen pay sahiplerine, 5.9 milyar TL olan bölümü ise TELETAS ve PTT çalışanlarına 3 milyar TL. kredi verilerek satılmış olduğu görülmektedir.

- TELETAS'ın özelleştirmesi için reklam ve aracı kurumlara 1.5 milyar TL ödenmiştir.

- TELETAS'ın satışı ile devlet büyük bir vergi kaybına uğramıştır.

Bir Anonim Şirket'in ödenmiş sermayesinin en az %25'inin sermayedeki paylan %1'in altında olan 200'den fazla gerçek yada tüzel kişiye ait olması durumunda şirketin vergi oranı %46'dan %0'a ineceğinden, devlet TELETAS'tan 2.4 milyar TL vergi geliri kaybetmiştir. Oldukça karlı ve bazı ürünlerde tekel durumunda bulunan TELETAS'ta devlet payını özelleştirme amacıyla satılması sonucunda Bell Telephone'nun sermaye payına 15 milyar liralık kaynak sağlanmıştır.

2. ANSAN VE MEDA

Ankara Gıda ve Meşrubat, Meyva Suları Sanayi ve Ticaret A.Ş (ANSAN) ve bu şirketin dağıtım işlerini üstlenen Meşrubat Dağıtım ve Ticaret A.Ş (MEDA), YPK'nın 28 Ekim 1988 tarihinde aldığı bir kararla Coca-Cola Export Company'nin iştiraki Atlantic Industrie Ltd. Şirketi'ne 13 milyon Dolara tüm kamu payı olarak satılmış olup, Coca-Cola Şirketi isterse hisseleri halka açacaktır. 13 Milyon doları TL olarak 22.8 milyara satılan ANSAN ve MEDA'nın özelleştirme işlemlerinin kamuoyuna açıklanmamıştır. Bunların özelleştirme çalışmalarında Rothchild ve Türk Ekonomi Bankası danışmanlık yapmıştır.

3. USAŞ

USAŞ Uçak Servisi A.Ş'nin %70 hissesi İsveç Hava Yolları, SAS servis Partners'e 24 Ağustos 1989 sözleşmesi imzalanarak satılmıştır. Satış bedeli 14 milyar 450 bin ABD doları 27.9 milyar TL'dir. USAŞ Aralık 1988'de özelleştirilmeye alınmış, ilk özelleştirme kararı ise Nisan 1987'dedir. YPK'nın satış kararı 9 Şubat 1989'dur. USAŞ'ın özelleştirilmesinde The First National Bank of Chicago Interbank Uluslararası Endüstri ve Ticaret A.Ş danışmanlık, Arthur Young Firması'nda muhasebe danışmanlığı yapmışlardır. USAŞ'ın 1988 yılı geliri 36 milyar 102 milyon TL. 1988 yılı karı, 17 milyar 728 milyon TL, öz varlığı, 33 milyar 311 milyon TL'dir. (2 milyar banka hesabı, THY'den alacak dahildir.)

USAŞ hava alanında tekel durumunda olup THY pazarı 10 yıllık kiralıdır. Yapılan sözleşmede SAS 14.450 milyon doları peşin verecek, 10 yıl için vergi sonrası karının %21'ini TKKO'ye ödeyecek, 5 yıl içinde 8.5 milyon dolar yatırım yapacaktır. SAS Servis Partners'e %70'i 14.5 milyon dolara satılan USAŞ'ın değeri Morgan Guaranty tarafından 64 milyar dolar olarak belirtilmiştir. USAŞ'ın THY'den alacağı 21 milyar TL. 8.5 milyon dolar tahsil edilirken üzerine SAS 4.9 milyon dolar ekleyerek USAŞ'ı satın almıştır. Bir yıllık gelirinin yaklaşık üçte ikisi oranında, 33.5 milyar TL. özvarlığı olan USAŞ %70 oranında 27.9 milyar TL.'ye İsveç Hava Yolları SAS'a satılmıştır. USAŞ'ın satışını iptali için SHP Ve DYP Danıştay'a dava açmışlardır.

4. YEM FABRİKALARI

30 Nisan 1987'de özelleştirme kapsamına alınan Aksaray, Bandırma Çorum, Eskişehir, Kars Kayseri Ve Sivas Yem Fabrikalarının belirlenen alıcılara göre satışına ilişkin karar YPK'dan Mayıs 1989'da çıkmıştır.

TKKOİ'nin Eskişehir Yem Fabrikası A.Ş'deki %45 hissesinin Zeytinoğlu Holding A.Ş'ye 2 milyar 250 milyon TL.'ye Aksaray Yem Fabrikası A.Ş'deki %4 hissesinin Hasan Özot ve Mehmet Demiray'a toplam 950 milyon TL'ye Kayseri Yem Fabrikası A.Ş.'deki %13.33 hissesinin fabrikanın mevcut ortaklarına toplam 175 milyar TL'ye Çorum Yem Fabrikası A.Ş'deki %30 hissesinin Pankobirlik S.S. Pancar Ekicileri İstihsal Kooperatifleri Birliğine toplam 250 milyon TL'ye satılmıştır.

5. ÇİTOSAN

30 Nisan 1987 tarihinde özelleştirme kapsamına alınan ÇİTOSAN'a bağlı ortaklıklardan Afyon, Ankara, Balıkesir, Pınarhisar ve Söke fabrikaları daha sonra 9 Mayıs 1989'da YPK kararı ile Söke, Balıkesir, Pınarhisar ve Ankara Çimento fabrikalarından tüm kamu payı ile Afyon Çimento Sanayi A.Ş'deki kamu payının %51'lik bölümü Soclete deş Çimento François (Fransız) adlı uluslararası tekele satılmıştır.

ÇİTOSAN'a bağlı 5 fabrikanın özelleştirilmesinde danışman olarak Rothschild ve Türkiye Ekonomi Bankası , Muhasebe İşlemleri için de Arthur Anderson Firmaları yer almıştır. Daha önce ise çimento sanayi için Fransız Sema Metra Conssil rapor hazırlamıştır. SCF, 85 milyon ABD dolarına peşin, 20 milyon ABD dolarını da yapılacak satış sözleşmesinden 1 yıl sonra ödeyecektir. SCF satın aldığı fabrikalardan Ankara, Söke, Balıkesir ve Pınarhisar A.Ş'nin hisselerinin %40'lık bölümünü 5 yıl içinde sermaye piyasasına arz edecektir. Satış sözleşmesi 8 Eylül 1989'da imzalanmıştır. Ülkemiz çimento üretiminin %32 kapasitesine sahip olduğu açıklanan 5 fabrikanın 1988'de toplam 2.2 milyon ton üretimde buldukları ve 20 milyar TL kar ettikleri açıklanmıştır. 20 milyon 1 yıl taksitle 105 milyon dolar olan satışın TL ile değeri 195 milyar 825 milyon TL'dir. Oysa TKKOİ tarafından düzenlenen ihale satış durumuna 5 fabrika için toplam 256 milyar TL değer biçilmiştir. Çimento fabrikalarına sıra ile Afyon 39, Söke 16, Ankara 89, Balıkesir 55 ve Pınarhisar 57 milyar TL olarak değer verilmiştir.

Yapılan hesaplara göre bu 5 fabrika 15-17 aylık üretimleri karşılığı satılmış olmaktadır. Satılan 5 fabrikada 1800 çalışan bulunmakta ve 1470 işçi sendika üyesidir. Bu fabrikaların uluslararası tekel olan SCF'ye satılması için önemli kolaylıklar sağlanmış değer indiriminde bulunulmuştur. ÇİTOSAN'ın halka satış yolu ile özelleştirileceği daha önce açıklanmışken, pay senedi yolu ile kişilere değil, yabancı bir tekele devredilmiştir.

Yeni Sağ Politikaların ve Özelleştirmenin Olası Sonuçları

Yatırımlar olumsuz yönde etkilenecektir. Türkiye ancak imalat sanayine yapacağı yatırımlarla, yeni teknolojileri özümsemesi ve ileri teknoloji üretimine geçmesiyle gelişme sağlayabilir. Oysa özelleştirmeyi temel dayanaklarından birisi yapan yeni sağ politika, Türkiye'yi hizmet sektörüne yöneltmekte ve böyle bir yatırım programına sahip bulunmamaktadır.

* IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası tekelci sermayenin finans kuruluşlarının ülkemiz üzerindeki egemenliği daha da artacaktır.

* Ulusal sanayinin gelişmesi sağlanamayacaktır.

* Geri kalmış bölgelere yatırımlar söz konusu olmayacağı için bölgelerarası dengesizlik daha da artacaktır.

* Özelleştirmeye birlikte işten çıkarmalar, çalışma yaşamındaki baskılar artacak ve sendikasızlaştırma hız kazanacaktır.

* Yeni sağ politikaların gerçek amacı sosyal devlete son vermek olduğu için

sosyal devlet uygulamaları gerileyecektir.

* Toplumla yönelik hizmetlerden parası olan daha çok yararlanma şansına sahip olacaktır.

Özelleştirme uygulaması ile önemli ölçüde vergi kayıpları ortaya çıkacaktır. Bugün vergi politikasının temelini ücretliden ve sabit gelirliden yüksek vergi alınması, sermaye kesimlerinin vergi kayıplarına göz yumulması oluşturmaktadır. Üstelik bu vergi kayıplarının bedeli yine ücretli ve basit gelirlilere ödetilmektedir. Sermaye gruplarının vergi kayıplarına göz yumulmasına karşın, biriken fonlar yatırımlara yönelmeyip lüks tüketime gitmektedir. KİT'ler ve özelleştirme sorununun toplumun tüm kesimlerini ilgilendirdiği gerçeğinden hareketle, sorunun kamuoyunda tüm toplum kesimlerinde tartışılmasında ve toplumsal bir uzlaşma aranmasında zorunluluk vardır.

KAMUNUN EKONOMİDE YERİ

Kamu kuruluşlarının GSYİH, yatırımlar, imalat sanayi üretimi ve sermaye içindeki payları küçümsenmeyecek boyutlardadır.

Kamunun Payları %

Ülke	GSYİH'de	Yatırımda	Sanayi Üretiminde	Sermaye Birikiminde
Arjantin	20			
Meksika	10			30
Venezüella	25			
Peru	25	50		
Jamaika				25
F.Almanya	10			
Fransa	17			
Avusturya	15			20
Portekiz	15			33
Mısır	31			60
Tanzanya	15			40
Senegal	20			
Güney Kore	10			30
Hindistan	10			
Pakistan				45
Srilanka				30
Türkiye	14	45	18	28

Kaynak: Austin v.d. 1986, Z. Refia Yıldırım, Ç.Ü.I.I.B.F. Türkiye.

Not : Türkiye GSYİH 1986 Faktör Fiyatlar.

Gelişmekte Olan Ülkelerde Kamu Paylarının San. Sektörlerine göre Dağ.(%)

Ülke	Ta.	Madencilik	İmalat Sanayi	Ulaşım ve iletişim	Elekt. İnş. Gaz,su	
Kore Cum.	0-5	5-25	5-25	25-50	75-100	0-5
Hindistan	0-5	75-100	5-25	25-50	75-100	5-25
Pakistan	0-5	5-25	5-25	25-50	75-100	0-5
Bangladeş	0-5	75-100	25-50	5-25	75-100	0-50

Arjantin	0-5	25-50	5-25	25-50	25-50	5-25
Meksika	0-5	75-100	5-25	50-75	75-100	0-50
Ivori Kost	0-5	5-25	5-25	25-50	75-100	5-25
Kenya	0-5	0-5	5-25	50-75	75-100	0-5
Tanzanya	0-5	75-100	25-50	5-25	25-50	5-25
Sierra 0-5	5-25	5-25	50-75	75-100	0-5	

Kaynak: Dünya Bankası V.V.D.R. 1983.

Çizelgede görüldüğü gibi, gelişmekte olan ülkelerde kamu payının yoğun olduğu sanayi sektörleri elektrik, gaz, su ve madenciliktir imalat sanayiinde kamu payı tüm ülkelerde (en az %5.25 oranında) bulunmakla birlikte daha çok %5-25 arasında oranlardadır. Ulaşım ve iletişim sanayi sektöründe ve elektrik, gaz, su sektörlerinde kamu payı oldukça yüksektir. Tarımda kamu payı önemli ölçüde düşüktür.

İşgücünün Kamu Özel Paylarının Ülkelere Göre Dağılımı (%) (işsiz ve çıraklar dahil)

Ülke	Kamu	Özel
Avusturya	28.4	71.6
Danimarka	32.6	67.4
Fransa	26.7	73.4
İtalya	24.1	75.9
Hollanda	25.8	74.2
Norveç	28.9	71.1
İsveç	37.6	62.4
İngiltere	25.3	74.6
Türkiye	12.7	87.3

Avrupa ülkelerinde kamu istihdamının işgücündeki payı %13'lerden % 38'lere çıkmakta ve önemli bir pay oluşturmaktadır. Türkiye'nin söz konusu ülkelere göre kamu istihdamının iş gücündeki payı %12.7 ile em düşük durumdadır. Özelleştirmenin yaygın uygulandığı İngiltere'de bile kamu istihdam payı % 25.3 ile anlamlı bir göstergedir.

Kaynak: J. Visser, Labour and Society, IIS, Cenevre (Türkiye eklenmiştir).

Toplam Sabit Sermaye Yatırımlarındaki KİT Payının ülkelere göre dağılımı

Ülke	Kamu Payı
Brezilya	23
Kore Cumh.	23
Cezayir	68
Etopya	37
İvori Kost	40
Zambiya	61
Bangladeş	31
Pakistan	45
Hindistan	33

Venezuela	36
Fransa	32
İtalya	30
Batı Almanya	15
İngiltere	16
Türkiye	19

Toplam yatırımlardaki kamu payı

Ülke	Kamu Payı
Mısır	85
Kot Diver	61
Arjantin	58
Botswont	45
Kolombiya	40
Kore Cum.	35
Tayland	33
Meksika	31
Peru	29
Filipinler	26
Dominik Cum.	24

12 Gelişmekte olan ülke %43
13 Endüstrileşmiş ülke %30

Kaynak : Dünya bankası
WDR. 1988

Gelişmekte Olan ülkelerde KİT'ler olarak dünyanın gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerinde önemli oranda yatırımlar yapılmaktadır. Özellikle gelişmiş olan ülkelerde görülen bu yatırımlar oranı, sabit sermaye yatırımları içinde % 61'e kadar çıkmaktadır. Diğer yandan gelişmiş kapitalist ülkelerde yine KİT yatırımları toplam yatırımların İngiltere ve Almanya dışında üçte biri dolayındadır. 12 Gelişmekte olan ülke olarak kamu yatırımlarının toplam yatırımlardaki payı %43 olarak önemli bir orandır. Yine söz konusu ülkelerin ortalaması da kamu yatırım payı %30 olarak küçümsenmeyecek ağırlıktadır.

İstihdamda kamu payları

Ülke	Kamu payı (%)
İsveç	36.00
Danimarka	32.10
Finlandiya	27.00
Norveç	23.30
Fransa	23.20
İngiltere	22.10
Almanya	18.30
Avusturya	17.20
ABD	15.20

İtalya	14.90
Portekiz	10.80
İsviçre	10.30
Japonya	6.70
Türkiye	14.10

Gelişmiş ülkelerde KİT'lerde istihdam 1973-1983 arasında önemli oranlarda yükselme göstermiştir. 1983'ten sonra bu yükselişin aynı biçimde devam etmediği söylenebilir. 1973-83 arasında 10 AET ülkesinde kamu istihdamı % 50'den fazla oranda artmıştır.

10 AVRUPA ÜLKESİNDE SENDİKALAŞMA

Kamu Özel Kesiminde Sertifika Üyeliğinden Kamu
Sendikalaşmanın Dağılımı(%) Payı (%)

Ülke	Kamu	Özel	Ülke	1970
1985				
Avusturya (1985)	71	52	Avusturya(1971)	30 35
Danimarka (1984)	82	81	Danimarka(1984)	21 33
Fransa (1975)	42	13	Fransa (1975)	53
F.Almanya (1987)	58	28	F.Almanya	32 34
İtalya (1985)	49	39	İtalya(1971)	23 29
Hollanda (1985)	46	17	Hollanda(1971)	38 49
Norveç	95	50	Norveç	35 48
İsveç	87	77	İsveç	28 41
İsviçre	62	27	İsviçre	26 27
İngiltere	82	44	İngiltere(68-78)	33 39

Kaynak: J. Visser, Labour and Society, IIS, Cenevre.

Sendikalaşma açısından kamu sektörü, özel kesime göre daha yüksek oranlardadır. Görüldüğü gibi sendikalaşmanın en düşük olduğu ülke, Fransa'da bile kamuda sendikalaşma oranı % 42 iken özel kesimde % 13'tür. Diğer yandan kamuda sendikalaşma oranı İskandinav ülkelerinde % 90'lardadır, İngiltere'de ise kamuda sendika üyeliği oranı % 80 olarak, özelleştirme öncesi yüksek bir oran ortaya koymaktadır.

SABİT SERMAYE YATIRIMLARI / CARI FİYATLARLA ÇİZELGE: 1

	1989		1990		1991	
	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel
TARIM	10.3	6.8	9.5	6.9	8.0	6.1
MADENCİLİK	3.2	2.2	3.4	2.2	3.4	2.3
İMALAT	4.5	13.5	4.5	17.6	4.5	16.7
ENERJİ	29.8	14.5	21.4	10.3	19.1	9.5
ULAŞTIRMA-						
HABER	30.1	19.7	34.1	21.6	36.8	23.7
TURİZM	1.1	4.0	1.3	4.1	1.6	4.1
KONUT	1.8	28.0	4.0	25.1	2.0	23.3

EĞİTİM	6.2	3.1	7.0	3.4	6.6	3.4
SAĞLIK	2.1	1.3	2.8	1.7	2.7	2.1
DİĞER						
HİZMETLER	10.8	6.9	12.1	7.3	15.3	8.8

KAYNAK: DPT (1) Geçici

YATIRIMLARIN YILLARA GÖRE DAĞILIMI (KAMU - ÖZEL) ÇİZELGE : 2

YATIRIMLAR 1991 (2)	1985	1989	1991(1)	
	Sayı Yüzde	Sayı Yüzde	Sayı Yüzde	Sayı Yüzde
KAMU YATIRIMLARI 43937	3167 % 54.7	16887 % 44.28	30644 % 46.88	42890 % 42.89
ÖZEL KESİM YATIRIMLARI	2615 % 45.23	21251 % 55.72	34718 % 53.12	58515 % 57.11
TOPLAM	5782 100.00	38138 100.00	65362 100.00	102452 100.00

KAYNAK: HAZİNE VE DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI EKONOMİK GÖSTERGELER RAPORU

İMALAT SANAYİ KAPASİTE KULLANIM ORANLARI
ÜRETİM DEĞERLERİ İLE AĞIRLIKLANDIRILMIŞ
ÇİZELGE: 3

	1988 (1)	1989 (1)	1990 (1)	1991 (1)		1988 (1)	1989 (1)	1990 (1)	1991 (1)	
	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL
GIDA SANAYİ	81	72	82	75	85	73	75	69		
DOKUMA SANAYİİ	79	85	74	84	78	83	73	76		
ORMAN VE ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİİ	91	74	85	80	88	76	92	66		
KAĞIT-BASIM	78	78	82	79	90	82	66	89		
KİMYA SANAYİ	86	78	78	79	77	79	73	73		
TAŞ-TOPRAK SANAYİİ	82	87	84	89	78	90	84	83		
ANA METAL SANAYİİ	71	75	87	77	68	74	92	75		
MAKİNA SANAYİİ	63	71	67	74	62	74	67	71		
İMALAT SANAYİİ	79	77	81	79	76	78	76	74		

KAYNAK: DİE (1) Geçici

İMALAT SANAYİİ ÜRETİM İNDEKSİ / KATMA DEĞERĞİRLİKLİ (1986 = 100)
ÇİZELGE : 4

İMALAT SANAYİİ	1988		1989		1990		1991 (1)		
	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	KAMU	ÖZEL	
GIDA-İÇKİ TÜTÜN	136	122	136	128	141	152	99	147	
DOKUMA-GİYİM-DERİ	98	118	100	133	106	130	87	103	
AĞAÇ MAMULLERİ		98	106	113	123	118	135	85	115
KAĞIT-BASIM	87	112	95	111	114	126	88	110	
KİMYA-PETROKİMYA KAUÇUK,PETROL ÜRÜNLERİ	132	114	120	121	126	129	113	115	
TAŞ VE TOPRAK MAMULLERİ	102	122	110	128	125	138	143	122	
ANA METAL SANAYİİ	115	115	105	148	123	152	115	135	
MAKİNA VE ULAŞIM ARAÇLARI	116	109	121	128	133	158	111	148	
İMALAT SANAYİ	125	114	122	128	129	144	108	126	

KAYNAK: DİE (1) Geçici

KAMU KURUMLARINA AİT SERBEST KADROLARIN SINIFLARA GÖRE DAĞILIMI
ÇİZELGE: 5

SINIFLAR	SERBEST – ADET	%
GENEL İDARE HİZMETLERİ	398170	24.9
MÜLKÎ İDARE AMİRLERİ HİZMETLERİ	1972	0.1
SAĞLIK HİZMETLERİ	172308	10.8
TEKNİK HİZMETLER	86622	5.4
EĞİTİM ÖĞRETİM HİZMETLERİ	441392	27.7
AVUKATLIK HİZMETLERİ	2465	0.2
EMNİYET HİZMETLERİ	109973	6.9
DİN HİZMETLERİ	81161	5.1
YARDIMCI HİZMETLER	242875	15.2
HAKİMLİK VE SAVCILAR	10365	0.6
ÖĞRETİM ELEMANLARI	56025	3.5
TOPLAM	1.596.028	100.00

DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI

Temel Endüstrilerde Kamu - Özel Sahipliğinin Ülkelere Göre Dağılımı

ABD

Telekomünikasyon	Özel
Elektrik	Kamu + Özel
Gaz	Özel
Petrol	Özel
Kömür	Özel

Demir yolları	Kamu + Özel
Hava yolları	Özel
Otomobil	Özel
Çelik	Özel
Gemi yapımı	Özel

Avusturya

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu
Gaz	Kamu
Petrol	Kamu
Kömür	Kamu
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu
Otomobil	Kamu
Çelik	Kamu
Gemi yapımı	Kamu

Belçika

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu + Özel
Gaz	Kamu + Özel
Petrol	-
Kömür	Özel
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu
Otomobil	Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Özel

İngiltere

Telekomünikasyon	Kamu + Özel
Elektrik	Kamu
Gaz	Kamu
Petrol	Kamu + Özel
Kömür	Kamu
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu + Özel
Otomobil	Kamu + Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Kamu

Kanada

Telekomünikasyon	Kamu + Özel
Elektrik	Kamu
Gaz	Özel
Petrol	Özel

Kömür	Özel
Demir yolları	Kamu + Özel
Hava yolları	Kamu + Özel
Otomobil	Özel
Çelik	Özel
Gemi yapımı	Özel

Fransa

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu
Gaz	Kamu
Petrol	Kamu + Özel
Kömür	Kamu
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu + Özel
Otomobil	Kamu + Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Özel

B. Almanya

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu + Özel
Gaz	Kamu + Özel
Petrol	Kamu + Özel
Kömür	Kamu + Özel
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu
Otomobil	Kamu + Özel
Çelik	-
Gemi yapımı	Kamu + Özel

Hollanda

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu + Özel
Gaz	Kamu + Özel
Petrol	Özel
Kömür	-
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu + Özel
Otomobil	Kamu + Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Özel

İtalya

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu + Özel
Gaz	Kamu

Petrol	Kamu + Özel
Kömür	-
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu
Otomobil	Kamu + Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Kamu + Özel

Japonya

Telekomünikasyon	Kamu + Özel
Elektrik	Özel
Gaz	Özel
Petrol	Özel
Kömür	Özel
Demir yolları	Kamu + Özel
Hava yolları	Kamu + Özel
Otomobil	Özel
Çelik	Özel
Gemi yapımı	Özel

Meksika

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Kamu
Gaz	Kamu
Petrol	Kamu
Kömür	Kamu
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu + Özel
Otomobil	Kamu + Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Kamu

İspanya

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Özel
Gaz	Kamu + Özel
Petrol	-
Kömür	Kamu + Özel
Demir yolları	Kamu
Hava yolları	Kamu
Otomobil	Özel
Çelik	Kamu + Özel
Gemi yapımı	Kamu + Özel

İsveç

Telekomünikasyon	Kamu
Elektrik	Özel

Gaz		Kamu + Özel
Petrol	-	
Kömür		Kamu + Özel
Demir yolları	Kamu	
Hava yolları	Kamu	
Otomobil		Özel
Çelik		Kamu + Özel
Gemi yapımı	Kamu + Özel	

İsviçre

Telekomünikasyon		Kamu
Elektrik		Kamu
Gaz		Kamu
Petrol	-	
Kömür		Kamu
Demir yolları	Kamu + Özel	
Hava yolları	Özel	
Otomobil		Özel
Çelik		Özel
Gemi yapımı	-	

Türkiye

Telekomünikasyon		Kamu + Özel
Elektrik		Kamu + Özel
Gaz		Kamu + Özel
Petrol	Kamu + Özel	
Kömür		Kamu + Özel
Demir yolları	Kamu	
Hava yolları	Kamu + Özel	
Otomobil		Özel
Çelik		Kamu + Özel
Gemi yapımı	kamu + Özel	

Kaynak: World Trade Union Movement, 1987, Dünya Sendikalar Federasyonu Aylık Bülteni.

Gelişmiş Kapitalist ülkelerde temel endüstriler yalnızca ABD ve Kanada'ya görece özel kesimde iken diğerleri daha ağırlıklıdır. Türkiye'de ise otomobil dışında diğer temel endüstrilerde kamu ve özeline üretim araçtan sahipliği bulunurken, demiryollarında özel kesimin sahipliği bulunmamaktadır. Diğer ülkelere göre Türkiye'nin söz konusu endüstrilerde kamu payı düşüktür denilebilir.

TMMOB'NİN SENDİKAL SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Giriş

Tüm ücretli çalışanları bir bütün olarak gören TMMOB, ücretli çalışan üyelerinin ekonomik, demokratik, sosyal ve kültürel taleplerinin gerçekleşmesi, sorunlarına köklü çözümler getirilmesi, iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesinin ve geliştirilmesinin bir aracı olarak

sendikalaşmaya ve sendikal mücadeleye özel bir önem vermekte ve gelişmeleri yakından izlemektedir.

TMMOB, bugün ülkemizde yaygın bir biçimde benimsenen ve talep olarak siyasal iradeye yansıtılmak istenen demokratikleşmeyi, ücretli çalışanların örgütlü yapılarıyla, toplumsal -yaşama aracısız müdahale edebilme yeteneğinin ve kültürünün kazanılması süreci olarak da değerlendirmekte ve bunu demokrasinin vazgeçilmez bir ögesi olarak görmektedir. Benzer biçimde, uluslararası sözleşmeler ile çevresel değer ve anlayışların oluşturduğu normlar bağımlı çalışanların örgütlülüğünü ve doğal olarak sendikalaşmayı temel ve vazgeçilmez bir hak olarak tanımlamaktadır.

Ülkede 12 Eylül'ün Yarattığı Rejim Bunalımı Aşılammıştır

Siyasi rejim, bir devletin siyasi kurumları ile siyasi kararlarının oluşumunu belirleyen düzen ve araçlardan oluşur. Bir ülkenin siyasi sistemi ise siyasi rejim ile sosyal sistemin öğelerinden olan ekonomik, teknik, kültürel, ideolojik vb, kurum ve ilkeleri ile ilişkileri de içeren bir bütün olarak tanımlanabilir. Batı demokrasilerinde Anayasalar; genellikle ülkelerin siyasi rejimlerini düzenler; siyasi sistemlerini ise doğrudan doğruya ve açıkça belirleyip saptamazlar. Siyasi rejimlerin sosyal sistemle ilişkileri, siyasi iktidarın düzenleme ve uygulamaları ile ortaya konulur ve yürütülür. Oysa, 12 Eylül Rejimi'nin oluşturduğu Anayasa ülkenin siyasi rejimi ile birlikte siyasi sistemini de belirleyip düzenlemiştir.

Öte yandan, çağımızda tüm ülkeler siyasi rejimlerinin demokratikliğinden söz eder ve buna anayasalarında yer verirler. Ancak, demokrasi, çok değişik anlam ve içerikte bir rejim olduğu gibi; çoğu zaman kağıt üzerinde kalmanın ötesinde bir gerçeklik göstermez. Önemli olan sözcükler, kavramlar ve kurumlar değil, bunları olgulara dönüştüren, yaşama geçiren koşulların ve araçların varlığı ve işlerliğidir. Her ülkenin siyasi rejimi, toplumun tarih, sosyal, ekonomik, kültürel oluşum yapısı ve evrimi ile biçimlendiğinden klasik sayılabilecek bir rejim örneği söz konusu değildir. Bununla birlikte bir siyasi rejimin, belirli bir türden sayılabilmesi için o türün, ana öğelerini içermesi ve genel koşullarını yerine getirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda; demokrasi tanımı ve özü gereği halkın, yönetime katılımı koşuluna bağlı olduğuna göre bu rejimde bireylerin ve toplulukların özgürce siyasal etkinliklerde bulunabilmeleri doğal ve hatta zorunlu bir haktır. Siyaset yapma, bireylerce tek başına değil, birlikte yürütülebilecek bir etkinlik olduğundan özellikle çeşitli biçimde birlikte ve örgütlenme özgürlüklerine sahip olmaları ile gerçekleşebilir.

1982 Anayasası, kamu hizmet ve görevlerinde çalışan geniş bir kitlenin bireylerine olduğu gibi; kişilerin dernek, sendika, meslek kuruluşları biçiminde oluşturdukları topluluklarına da geniş ve kesin siyasi set yasağı getirmiştir. Siyasal etkinlikte bulunma, siyasi partilerle sınırlanmış; siyasi partiler anlamında bile birçok yönden sınırlama ve kısıtlamalar konulmuştur. Oysa, günümüz batı demokrasilerinde siyasi iktidarı etkileme ve yönlendirme işlevi, partiler ve bazen daha da çok anılan örgütlerce üstlenilmekte, yürütülmekte hatta teknik yönetime ilgililerin katılımı bu yoldan sağlanmaktadır. Türkiye'de bu konudaki genel siyaset yasağına karşın, baskı gruplarından yalnızca bir yanda bulunanların etkinliklerine göz yumulduğu görülmektedir. Ayrıca bireylerin siyasal haklardan yararlanması, beş yılda bir seçim sandıklarına siyasi partilerin saptadığı aday listelerini atmaya indirgenmiştir. Bu durum, siyaset dışı ülke yönetiminde hiçbir etkisi bulunmayan bireyler kalabalığı

yaratmakta, demokrasinin onsuz olmaz ögesi yurttaş topluluklarının varlığına ve demokratik topluma engel olmaktadır.

Sonuçta; Halkın katılımını kısıtlayan ve kişisel iktidar eksenine oturtulmuş görünen siyasi rejimin bir bunalım içinde olduğu, bunalımın aşılması için demokrasi kurallarına dayalı düzenlemelerin yapılması zorunluluğu ile karşı karşıya bulunduğumuzu söyleyebiliriz.

Sendikal Hakların Yaşama Geçmesi Demokratikleşme Sürecinin Bir Parçasıdır

Koalisyon Hükümetince de benimsenen demokratikleşmenin gerekliliği, bugüne kadar Koalisyon Protokolü ve Hükümet Programı'nın sayfalarından çıkıp yaşam bulamamış, en azından anayasal ve yasal çerçevede şekillendirilememiştir. Bir başka deyişle, ücretli çalışanların bu doğrultudaki özlem ve taleplerine karşılık verilmemiştir. Ayrıca, ücretli çalışanların sendikal haklar için yürüttükleri mücadelelerinde karşılaştıkları engeller, büyük ölçüde Hükümetin grevli ve toplu sözleşmeli sendikalaşmanın önündeki hukuki engelleri kaldırmaması ve bu hakları güvenceye kavuşturacak hiçbir etkin çabayı göstermemesinden ve sendikal mücadeleyi dondurup geriletme eğiliminde olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'nin demokratikleşmesinin önündeki en büyük engelin 1982 Anayasası olduğu ve değiştirilmesinin zorunluluğu "Ülkemizin, günümüz siyasal sosyal ve ekonomik koşullarını dikkate alan; çağdaş, katılımcı ve tam demokratik bir anayasaya gereksinimi vardır."(1) biçiminde Hükümet Programı'nda da ifade edilmiştir. Ayrıca, bizlerin de büyük ölçüde katıldığı yeni Anayasanın temel ilkeleri "Böyle bir anayasa, Paris şartı'nın da öngördüğü katılımcı demokrasinin tüm koşullarını, insan haklarını,[kişi, haklarını, kişi hak ve hürriyetleri ile sendikal hakların en ileri ülkelerde görülen oranda yer almasını sağlayacak ve Türkiye'nin dünya ile bütünleşmesine yönelik önemli bir adımı oluşturacaktır."(2) denilerek sıralanmıştır.

12 Eylül Rejimi ülkede yoğunlaşan ekonomik ve siyasi krizi büyük ölçüde ücretli çalışanlar aleyhine çözmeyi hedeflemiştir. Askeri yönetimle birlikte ücretli çalışanların milli gelirden aldıkları pay %36'dan hızla %13'e düşmüştür. Ücretli çalışanlara karşı bir saldırı niteliği taşıyan 12 Eylül Rejimi, oluşturduğu koşulları sürekli kılabilmek için 1982 Anayasasını çıkarmıştır. Toplumsal uzlaşmaya dayanmayan, demokratik bir tartışma süreciyle belirlenmemiş olan bu Anayasa, bir yasaklar bütünüdür. Sosyal hukuk devleti kavramını, kanun devleti kavramına geriletken 1982 Anayasası, bir yandan da bu adaletsizliğin temelini yaratan 24 Ocak kararlarını sürekli kılmanın anayasal güvencesini oluşturmuştur. Bu nedenle 12 Eylül Rejiminden ve onun Anayasasından en büyük zararı görmüş olan ücretli çalışanlar ve üyelerinin büyük bölümünü ücretli çalışanların oluşturduğu TMMOB, 1982 Anayasası'nın Hükümet Programında da yer alan ilkeler doğrultusunda bir an önce değiştirilmesini, insan hakları kapsamı içinde yer alan ücretli çalışanların sendikal haklarının anayasal ve yasal güvenceye kavuşturulmasını zorunlu görmektedir. Bu düzenlemelerle birlikte, sendikaların üzerindeki antidemokratik keyfi baskılara son verilmesi, ücretli çalışanların, devlet ve işverenin bağımsız grev ve toplu sözleşme yetkisiyle donatılmış sendikal hareketi, gerçek bir temsil katılım temelinde demokrasi kültürünün yerleşmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Sendikal Haklar İnsan Hakları Kapsamındadır ve Uluslararası Hukuktan Doğan Güvenceye Sahiptir

Hükümet, çalışma ilişkileri açısından ülkemizde ciddi sıkıntıların bulunduğunu yadsıyamaz. Hükümet Programında yer alan "Sendikal hakların ülkemizde ILO standartlarına uygun çerçevede kurumsallaşması sağlanacaktır. İşçi işveren ilişkilerinin Türkiye'de sosyal güvenceleri geliştirici ve sosyal barışı güçlendirici yönde olması sağlanacaktır." (3) şeklindeki ifade de bu sıkıntıların açık bir anlatımıdır. Çalışma yaşamımızda bu sıkıntıları belki de en ağır bir biçimde yaşayanlar ise kamu görevlileridir. Yıllardır bu kesimden en doğal insan hakkı olan sendikal hakların esirgendiğini ve tartışma konusu yapıldığını üzülen izliyoruz. Hükümet Programında "Kamu görevlilerine sendikal hak ve özgürlüklerini tanıyacak gerekli yasal düzenlemeler yapılacak; bunun anayasal yönü için gerekli girişimler başlatılacaktır." (4) denilmesine karşın somut herhangi bir çözüm elde edilememiştir. Sendikal haklar, insan haklarının toplu olarak ve kendiliğinden kullanılabilen doğrudan doğruya uygulanabilir nitelik taşıyan hak ve özgürlüklerindedir. Sendikal haklar, sosyal hakları korumanın ve geliştirmenin toplu araçlarıdır. Diğer bir anlatımla sosyal hakların çağdaş ve demokratik güvencesidir. İnsan hakları ile ilgili tüm uluslararası belgeler sendikal haklara yer vermiştir, (Avrupa İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, ILO ve Avrupa Konseyi Sözleşmeleri gibi). Bu anlamda sendikal hakların en önemli kaynaklarından birisi uluslararası hukuktur. 1982 Anayasası'nın 90. maddesinde "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz" denilmektedir. Bu madde sendikal hakların özel bir yasal düzenleme olmaksızın kullanılabilmesinin dayanağıdır. 1951 yılında onaylanan ILO'nun 98 sayılı "Örgütlenme ve Toplu pazarlık hakkı sözleşmesi," 1994'de onaylanan "İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi" ve yeni onaylanan ILO'nun 87 sayılı "Sendika Özgürlüğü ve Sendikal Hakkının Korunması Sözleşmesi" ile 1989'da 5. ve 6. maddelerine çekince konularak onaylanan "Avrupa Sosyal Şartı'nın Birinci Bölümü'nde belirtildiği gibi sendikal haklar devlete ve işverene karşı güvence altına alınmıştır. Türkiye onaylayarak iç hukukuna kattığı uluslararası sözleşmelere uymakla ve üye devlet olarak bağlı olduğu sözleşmelere aykırı düzenlemeler yapmamakla yükümlüdür.

Sendikal Hakların Bir Bütün Olarak Kullanılmasında Karşılaşılan Hukuksal Sorunlar

1982 Anayasası'nın 2. maddesi Cumhuriyet'in niteliklerini sayarken Türkiye Cumhuriyeti'ni insan haklarına doğrudan dayanan değil, "toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde" belirli koşulları da saygılı bir devlet olarak tanımlamıştır. Oysa insan hakları kavramı ayrımsız tüm insanların, yalnız insan oluşları nedeniyle, insanlık onurunun gereği olarak sahip oldukları hakların bütünüdür. Dolayısıyla böyle bir devlet insan haklarına dayanmak zorundadır. Aynı maddede sosyal devlet kavramı, sosyal adaletten ayıklanmış güçsüzleri koruma amacını vurgulamaktan özenle kaçınmıştır. Anayasanın, devletin temel amaç ve görevlerini gösteren 5. maddesinde sosyal hukuk devleti ilkesine yer verilmiştir. Buna göre, "sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak, devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Anayasa anılan engelleri kaldırmakla değil kaldırmaya çalışmakla, koşulları hazırlamakla değil, hazırlamaya çalışmakla

devleti görevlendirmiş, sosyal devleti bireyleri özgürleştirici bir anlam kazandırmaktan kaçınmıştır. Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede, sosyal devlet ilkesinin gerçekleşmesi, sosyal adalet içinde hızlı kalkınmanın sağlanmasına ve bu amaçla ekonomik yapıda gerekli değişikliklerin yapılmasına bağlıdır. Bu amacın gerçekleşebilmesi için devlete genel bir görev yüklenmelidir. Sosyal devlet, bağımlı çalışanların etkili ve güçlü sendikalarda örgütlenerek topluma ağırlıklarını duyurabilmeleri olanağını sağlamalıdır. Bunun en temel araçlarından birisi de sendikal haklardır.

Anayasa'nın Genel Hükümler bölümündeki 13. maddesi ile bütün haklar ve özgürlükler için geçerli bir genel sınırlama sistemi getirilmiştir. Aynı yaklaşım Anayasanın 14,15,33,52. maddelerinde de görülebilmektedir.

Bunlar:

- a. Devletin Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması;
- b. Milli egemenliğin korunması;
- c. Cumhuriyet'in korunması;
- d. Milli güvenliğin korunması;
- e. Kamu düzeninin korunması;
- f. Genel asayişin korunması;
- g. Kamu yararının korunması;
- h. Genel ahlakın korunması;
- i. Genel sağlığın korunması;

Sayılan bu soyut ve genel sınırlamalar yürütmenin istediğinde subjektif değerlendirmeler yapabilmesine olanak sağlamaktadır. Oysa anayasalar temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan metinlerdir. Hak ve özgürlüklere getirilebilecek sınırlamalar ise yasalarla düzenlenmelidir.

Anayasa'nın 2. "Bölümü"ndeki "Kişi Hakları ve Ödevleri" başlığındaki "Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı'nın" açıklandığı 34. maddede "Herkes önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir," denilmekte ama yetkili idari merciinin kent düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla, gösteri yürüyüşünün yapılacağı yer ve geçiş yolunu saptayabileceği belirtilmektedir. Yasa ve tüzüklerle düzenlenebilecek bu hüküm Anayasa düzeyine çıkarılarak, düzenleyicilere ve sınırlayıcılara güçlü bir dayanak sağlamıştır. Anayasa'dan bu hükmün çıkarılması bir zorunluluktur

Diğer yandan bu sınırlamalar, özellikle kullanılacak yetkilerin niteliği düşünüldüğünde, toplantı ve gösteri düzenleme hakkını anlamsızlaştıracak boyutlara da ulaşabilir. Yasaklama söz konusu olmasa bile toplantı ve gösteri yürüyüşü yoluyla zamanında gösterilmesi gereken bir tepkiyi uzak bir tarihe ertelemek, uygun olmayan yerler göstermek, hakkın hiç kullanılmayıp farksız sonuçlar doğurabilecektir. Anılan maddenin sonunda "Dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu niteliğindeki meslek kuruluşları kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler." denilerek, ülke politikalarına katılımı, çoğulculuğu sınırlayan bir yaklaşım ortaya konulmuştur.

Anayasa'nın 51. maddesi, sendikal hakların kişi yönünden uygulama alanını "işçilerle" sınırlı tutmuş, memurlar gibi diğer ücretli çalışanlar için, sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını açıkça tanıyan ya da yasaklayan bir kurula yer vermemiştir. Bu madde, işçiler yerine "çalışanlar" olarak düzenlenmelidir. Aynı maddede sendika kurma hakkı, işçilerin kendi iş kolları ile ilgili ekonomik ve sosyal hak ve çıkarılarını koruma ve geliştirmesi amacıyla sınırlandırılmıştır. Diğer yandan, işyerinde çalışma sendikaya üye olma yada

olmama şartına bağlanmamıştır. Sendika yöneticiliği için ise 10 yıl sınırlama getirilmiştir. Bu hükümlerin demokratik ölçülerde yeniden düzenlenmesi gerekir.

Anayasa'nın 52. maddesinde, sendikalardaki siyaset yasağı hiç bir demokratik yaklaşımı içermeyen, tüm siyasi etkinlikleri kapsayan genel ve kesin bir yasak olarak getirilmiş ve siyasi amaçlı ortak hareket etme yasaklanmıştır. Benzer yaklaşım 69. ve 135. maddelerde de tekrarlanmıştır. Ayrıca 13. maddedeki tüm sınırlamalar da söz konusu edilmiştir. Sendikaların bağımsızlığını zedeleyecek olan yönetsel ve mali denetim mekanizmaları güçlü bir biçimde tanımlanmıştır. Sendikaların gelirlerini amaçları dışında kullanamayacakları ve bunun denetleneceği anayasa hükmü olarak yer almıştır. Bu maddenin tümüyle Anayasa'dan çıkarılması gerekmektedir.

1982 Anayasası toplu iş sözleşmesi ve grev hakkını iki madde ile düzenlemiştir. 53. maddede, işçilerin "ekonomik ve sosyal durumlarını düzenlemek" demekle mevcut durumu sürdürme, ileriye götürme ya da geriye götürme biçimde yapılan düzenlemelerin Anayasaya aykırı olmayacağı anlatılmak istenmiş, amaç olarak da iş barışını sağlamak ve verimliliği artırmak düşünülmüştür. Ek olarak aynı işyerinde birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz hükmü getirilmiş ve böylece çalışma barışının sağlandığı bir yerde, başka bir toplu iş sözleşmesi ile çalışma barışının bozulmasını önlemek istenmiştir.

54. maddede, grev hakkının düzenlenmesinde, çıkar grevi güvence altına alınmış, hak grevi yasaklanmıştır. Başka bir anlatımla ancak, toplu iş sözleşmesi yapılması sırasında çıkacak uyuşmazlıklarda grev hakkı tanınmıştır. Siyasi amaçlı grevleri sınırlamak için, amaç sınırlaması (ekonomik ve sosyal) getirilmiştir. Grev hakkına getirilen en önemli sınırlama, Yüksek Hakem Kurulu'nun bir Anayasal Kurum olarak bu maddeye alınmasıdır. YHK hem zorunlu hem de özel hallerde görevlendirilmiştir. Grevlerin ertelenmesi durumunda, Anayasa, YHK'yi zorunlu hakem tayin etmektedir. Böylece ertelemeyi grev yasağına dönüştüren bir sistem söz konusudur. Bu maddeler ücretli çalışanların sendikal hak ve özgürlüklerinin özünü zedelemeyecek bir biçimde yeniden ele alınmalı ve düzenlenmelidir. Greve katılmayanların iş yerinde çalışması grevcilerce engellenemez denilerek, grev kırılcılığının anayasal düzeyde yapılmasının yolu açılmıştır.

Anayasa'nın 128. maddesinde "memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." denilmektedir. Bu madde kaldırılmalıdır. Ancak maddenin kaldırılmasına kadar, maddede yazılı olan hükmün, toplu iş sözleşmesi hakkının yasallaşmasıyla toplu iş sözleşmelerinin yasa gücünde olması nedeniyle anayasal bir engel oluşturmayacağı şeklinde dikkate alınmalıdır.

Batı Toplularının Deneyimlerini İçeren Türkiye'nin Toplumsal Yapısıyla Çelişmeyen ve Ülkemiz Kamu Çalışanlarının Örgütlenme Pratiğini Göz Önüne Alan Bir Yasal Düzenleme Gerçekleştirmelidir.

Batı toplumlarının sendikal deneyimleri yalnız o ülkeler için değil, tüm Dünya için, evrensel anlamda başvurulması gereken kaynaklardır. Çalışma yaşamını olumsuz etkileyen Anayasal engellerin kaldırılması yanında, yasal düzenlemelerin de yapılması bir zorunluluktur. Bunun için:

1. Sözlüşmeli personel, kadro karşılığı sözlüşmeli personel ve kapsam dışı personel uygulamasına son verilmelidir.
2. 657 sayılı DMK'daki yasaklar kaldırılmalı, hak ve özgürlükler genişletilmeli, katılım mekanizmaları güçlendirilmelidir.
3. 1475 sayılı İş Yasası'nın sağladığı haklar günümüz koşullarında son derece yetersizdir. Bu yasanın kapsamı, sağladığı güvenceler bakımından genişletilmeli, 657 sayılı DMK ile denklığı sağlanmalıdır.
4. İş güvencesi açısından önemli olan 158 sayılı ILO sözlüşmesi onaylanmalıdır.
5. 2821 ve 2822 sayılı yasalar yürürlükten kaldırılarak tüm ücretli çalışanlar için ortak bir sendika, toplu iş sözlüşmesi ve grev yasası çıkarılmalıdır.

Yeni yasada ya da yeni düzenlemede temel ilke, sendikal özgürlüklerin korunması, toplumsal gelişmeyi önleyici değil, geliştirici bir tutumun sergilenmesi olmalıdır.

6. Kamu çalışanlarının son yıllarda sendikal etkinlikleri önemli bir aşama göstermiştir. Büyük ölçüde işkolu düzeyinde gerçekleşen bu örgütlenme pratiği, yasal düzenlemelerde dikkate alınmalı, katılım mekanizmalarıyla yasal düzenleme sürecinde bu deneyimden ve örgütlerden yararlanılmadır. Ancak, yasal düzenlemelerde sendikal özgürlükleri kısıtlayıcı, yasaklayıcı hükümlerden kaçınılmalıdır.

ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE TERMİK SANTRALLER

Genel hatlarıyla kömüre dayalı bir termik santraldeki ana işlem kömürdeki kimyasal enerjinin elektrik enerjisine dönüştürülmesidir. Bu dönüşüm, büyük miktarlardaki kömürün kazan adı verilen yanma odalarında yakılmasıyla elde edilen ısıyla, bir dizi arıtma işlemiyle saflaştırılan suyun buharlaştırılması ve su buharının türbin-jeneratör ikilisinde elektrik enerjisi üretiminde kullanılmasıyla sağlanmaktadır. Termik santrallerin çevresel etkileri, başta gaz atıklar olmak üzere sıvı ve katı atıklarla kirlenme, doğal çevre ile uyumsuzluk gösteren bir etkinlik olarak görüntü kirliliği, getireceği kentleşme yükü ve çıkaracağı gürültü olarak sıralanabilir. Kazanda kömürün yanması sırasında meydana gelen SO₂ (kükürt dioksit), NO (azot oksitler), hidrokarbonlar içeren yanma gazları ve bu gazlarla birlikte bacaya sürüklenen uçucu kül, belirli derişimlerin üzerinde zehirli nitelikte olup insan sağlığı ve bitki örtüsü üzerinde zararlı etkilere sahiptirler.

Hava Kirliliği

Kömür yakıtlı termik santrallerin ana işlevi, kömürdeki kimyasal enerjinin elektrik enerjisine dönüştürülmesidir. Özellikle kalorige düşük olan linyit kömürünün elektrik üretiminde hammadde olması, linyite dayalı termik santrallerin ülke çapında yaygınlaşmasına yol açmıştır. Ancak Yatağan Termik Santrali örneğinde olduğu gibi, böylesi bir sistem çevre kirliliği sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Yatağan'da linyit kömürünün çıkarılması için 10 km²'lik bir alan tamamıyla boşaltılmış, kömür parçalarının yaklaşık 30 km²'lik alana yayılması bölgede çok büyük zararlara neden olmuştur. Santralin bacasından çıkan SO₂ gazı 1.derecede 170 km²'lik alanı; 2. derecede 190 km²'lik alanı; yani toplam 360 km²'lik alanın bitki örtüsünü yok etmiştir. Yapılan araştırmalara göre; 1985'ten 1983 yılına kadar 2437 hektarlık orman, yangınlar nedeniyle yok olurken, 1982'de işletilmeye başlatılan Yatağan Termik Santrali'nin bacasından çıkan duman ve SO₂ etkisiyle günümüze kadar 4181 hektarlık orman alanını tamamen

ortadan kaldırmıştır. Bunların yanı sıra santralin kirli suları Dipçik çayına deşarj edilmekte ve tarımda sulama amaçlı olarak kullanılan su kirletilmektedir.

Termik santralin yaratacağı hava kirliliği, bacadan çıkacak olan SO₂, NO_x, CO katı parçacıkları hidro karbonlar ve küller sonucu oluşacaktır. Yüksek SO₂, kontrasyonları asit yağmurları yoluyla insan sağlığını ve bitki örtüsünü tehdit etmektedir.

Deniz Kirliliği

Termik santrallerin çeşitli ünitelerinden çıkan soğutma suları rejenerasyon ve demineralizasyon atık suları, petrol ve yağ içeren atık sular, FGD sistemleri deşarjları (eğer varsa çeşitli yıkama suları, evsel akıtsular, limana yanaşacak gemilerin sintine suları, vb.deniz eko-sistemini oldukça yoğun olarak kirletmekte doğal su kaynaklarının çeşitli kulanımın yoğun amaçlarını sınırlamakta ya da tamamıyla yok etmekte ve insan sağlığını tehdit etmektedir.

Gürültü Kirliliği-Görüntü Kirliliği

Kömürün boşaltıldığı alan, santral ve depolama tesisleri ile kül depolama alanı görüntü kirliliğine neden olacak üç büyük ünite dir.

Kurulması tasarlanan santralin gücü 2x500 MW'dir. Bir karşılaştırma yapmak açısından, 100 MW gücündeki bir termik santralin kirletici etkileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

100 MW Gücündeki Bir Termik Santralin Kirletici Etkileri

Parametre	Değer	
Termal Etki	3.8x10	KCal/ saniye
SO ₂ Emisyonu	45.000	ton/yıl
NO _x Emisyonu	26.000	ton/yıl
CO Emisyonu	750	ton/yıl
Katı parçacıklar	3.500	ton/yıl
Hidrokarbonlar	250	ton/yıl
Kül	5.660	m ³ /yıl

Bu karşılaştırmadan da görülebileceği gibi, bu tesisin kurulması durumunda oluşacak kirlilik çok büyük boyutlarda olacak, insan sağlığı ve doğal güzelliklerin çevresel değerlerin yanı sıra, ülke ekonomisinde yadsınamaz bir öneme sahip yörenin ekonomik değerleri de çok büyük zararlara uğrayacaktır. Konuya taraf yetkililerin "gerekli ekonomik yükün karşılanıp tüm önlemlerin alınacağı" yönündeki açıklamalarının kabul ettiğimiz koşullarda bile, tesisin kurulacağı yöreyi merkez alarak yaklaşık 40 km'lik bir alandaki çevresel değerlerin 10-15 yıl içinde tamamıyla yok olacağı ne yazık ki, bir gerçektir. Çevre konusunda alınan hatalı kararların ve yaklaşımların sosyal ve ekonomik faturası, çoğu kez sonradan giderilemeyen boyutlara varmaktadır. Kısa dönemli kar amacına yönelik yaratılan, çevre sorunları sadece doğal varlıklara zarar vermekle kalmayıp, aynı zamanda önemli ekonomik kayıplara da neden olmaktadır. Akılcı, toplum yararına planlama anlayışı, bir sorunu çözerken beraberinde farklı sorunlar getirmez. Aliağa örneği ise bu yaklaşımın tam tersi bir durumdur. Enerji sorununa çözüm getirileceği söylenirken, bir çok çevre sorunu ortaya çıkabilecektir. Enerji açığımızı ekonominin diğer sektörlerini (turizm, tarım, balıkçılık, bağcılık vb.) doğal bitki örtüsünü özellikle insan sağlığını tehlikeye atarak kapatmaya çalışmamalıyız. Konu ile ilgili Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) çalışmaları

mutlaka ve bilimsel gerçeklere sadık kalınarak yapılmalıdır. ÇED Raporu bir takım baskılar sonucunda, zorunlu olarak değil; proses, yer seçimi ve çevre kirliliğini önleme alternatifleri arasından en sağlıklı olanını belirlemek amacıyla hazırlanmalıdır. ÇED'in gerçek fonksiyonu ancak böyle yerine getirilebilir. Biz termik santraller olayının hassas bir konu olduğuna ve üzerinde titiz bir şekilde durulması gerektiğine inanıyoruz.

GÖKOVA TERMİK SANTRALI

1983 yılı yatırım programında yer alan Gökova Termik Santralının Kemerköy'de inşaatı için yine aynı yıl Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'nun kararıyla TEK Genel Müdürlüğü'ne yetki verilmiş, daha sonra kesin bir karar verilemediğinden konu Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yürütücülüğün de toplanan Sanayi Arsaları Tahsis Komisyonunda ele alınmış Komisyon üyesi bazı kurumlar ve Çevre Müsteşarlığı tarafından termik santral için seçilen yer olumlu bulunmamış, ancak yine de yer konusunda ısrar edilecekse ve bu yer için ön izin verilecekse başta Baca Gazı Desülfürisasyon tesis projesi olmak üzere belirtilen tüm çevresel önlemlerin, tesisin kuruluşundan itibaren devreye girmek üzere TEK Genel Müdürlüğü'nce yerine getirilmesi şartının istenmesi gereği belirtilmiştir. 1984 yılında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı şartlı olarak ön izin vermiş, TEK'de tesisi ihale ederek anlaşma imzalamıştır. Bu arada yine aynı yıl içinde TBMM'de santralin çevreye ve turizm sektörüne verebileceği zararları tespit edebilmek amacıyla Meclis araştırması açılabilmesi için verilen önerge tartışılmış ve reddedilmiştir.

YER SEÇİMİ

3X210 MW'lık Termik Santralın Kemerköy mevkiinde kurulmasında ekten olan sebepleri ve bunların değerlendirilmesini aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz.

- Seçilen yerin bölgedeki Hüssamlar çıkarılan kömür rezervlerine yakın oluşu ve bu rezervlerin düşük kaliteli olmaları nedeni ile santral yakıtı dışında kullanamamaları. Ancak, yapılan araştırmalar sonucunda Hüssamlar sahası dar olduğundan üretimin bu sahaya yüklenmesi zorluklar yaratacağı ayrıca Hüssamlar kömürünün 13 yılda tükeneyeceği ifade edilmektedir. Gökova Termik Santrali 25 yıl için projelendirildiğinden kömürün 13 yılda bitmesi daha sonraki proje maliyetlerini yükseltecektir. Sonuç olarak kömürün taşınması ekonomik açıdan değerlendirildiğinde santral için bu yeri zorunlu kılan bir durum yoktur.

- Santralden çıkacak kül ve cürufun tarıma elverişli olmayan kapalı bir vadide tozmasına mani olacak şekilde su ile karıştırılıp depolanması imkanı. Belirtilen kül barajı Ahmetler nehrinin vadi tabanında yer almaktadır. TEK tarafından yapılan hesaplar sonucunda yılda 3 ünite için 1.550.000 ton 0.85 m³/t yoğunluk üzerinden 1.824.000 m³ külün atılacağı ve 25 yılda 41.8 milyon m³ külün toplanacağını göstermektedir. Buna göre söz konusu kül barajı yeterli görülmektedir.

Ancak, yine yapılan hesaplar göstermektedir ki Yeniköy'de mevcut 72 milyon m³'lük kül vadisinin Yeniköy'le beraber Gökova'da üretilen külleri de depolayabilecek kapasitede olduğu belirlenmiştir ki bu durumda yeni bir vadinin ekonolojisini tahribine gerek yoktur.

- Tesis için gerekli olan açık çevrim soğutma suyu ihtiyacının yöredeki kısıtlı su imkanları nedeni ile deniz suyundan karşılanması.

3x210 MW'lık termik santralin her ünitesi için 33-34 bin m³/saat soğutma

suyuna ihtiyaç vardır. Yeniköy Termik Santralinde soğutma suyunun kapalı sistem ile yaklaşık 820 m³/ saat olarak Dereköy yeraltı kuyu kaynağı ile Geyik barajından karşılandığı ve yakında tamamen Geyik barajından karşılanacağı belirlenmiştir. Bu baraj Gökova'ya 53 km³ mesafededir ve şu anda 40 milyon m su toplamış durumdadır. Bu baraj Yeniköy'le birlikte Gökova santralinin ihtiyacında karşılayabilecek kapasitededir. Dolayısıyla soğutma suyunun, denizden açık çevrimle karşılanması zorunluluğu ve de deniz ekolojisini bozmanın gereği yoktur.

Hakim Rüzgar Yönü

Bacanın 10 km. çevresini içine alan saha içerisinde kalan deniz ve kıyı şeridi, turizm ve tarih, kültür varlıkları ve doğal zenginlikler açısından kıymetli bir bölgedir. Ekolojik ve tarımsal potansiyelin baca gazından zarar görmemesi gerekmektedir. Ayrıca mevcut yönetmelikler baca gazı arıtımını zorunlu kılmakta, bölgenin özellikleri nedeniyle de bu arıtımın en yüksek verimle yapılması gerekmektedir. TEK tarafından Bodrum meteoroloji istasyonu referans alınarak yaptırılan durum yayılması hesaplan, hakim rüzgarın, Datça körfezinin ortasına doğru ve zaman zamanda güney rüzgarlarıyla kuzeybatı yönünde olduğunu göstermiştir. Baca gazları yüksek verimli bir arıtmaya tabi tutulmadığı takdirde deniz yanmış linyit dumanı etkisinde kalacaktır. Sadece yüksek bacanın dumanı daha geniş alana yayma imkanını yaratması ve hakim rüzgarın denize doğru olması yer seçimi için belirleyici gerekçe değildir.

ÇEVRE KİRLENMESİNE KARŞI ÖNLEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Hava Kirliliğine Karşı Önlemlerin Değerlendirilmesi;

- Santralin Baca Gazı Desülfürizasyon Tesisi için yapılan belirlemelere göre bacadan 8150 gr/saniye SO₂, yayılmaktadır. Yılda 6500 saatlik çalışma süresi üzerinden bacadan çıkacak SO₂, miktarı 190710 tondur. Bu miktarı % 95 oranında azaltacak bir FGD tesisi ile kükürt dioksit emisyonu yılda 9535.5 ton değerine indirilebilecektir. Baca gazından çıkacak SO₂, emisyonu 29340 kg/saat, her bir ünite içinse 9780 kg/saat'tir. Bir üniteye baca gazı miktarı TEK fizibilite raporuna göre 982000 Nm³/saat olarak verilmiştir. Bu durumda 9960 mg/Nm³ SO₂, emisyonu Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği'ndeki 1000 mg/Nm³ limitinin çok üzerindedir. Bu durumda bölgenin ekolojisi, tarımsal potansiyeli tarih ve kültür varlıkları üzerinde olumsuz etkiler olması söz konusudur. Baca gazında 95 %'lik FDG verimiyle her bir ünite için 498 mg/Nm³ değerindeki SO₂ emisyonu yönetmelikteki limitin altında kalmaktadır. Santralin, FDG tesisi kurulup çalıştırılmadan işletilmeye alınması doğru bulunmamaktadır.

- Termik santralin baca gazında standart şartlarda 40-98.0 gr/m³ arasında bulunan tozlarını %99.4 verimle tutabilecek elektrofiltreler projelendirilmiştir % 99.4 verimle çalışan bu elektrofiltreler sayesinde toz emisyonlarının 558 mg/m³'e ineceği belirtilmektedir. Bu durumda toz miktarı 10570.25 ton/yıl olacaktır ki bu değer Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği açısından yeterli değildir. Yönetmelikteki 150 mg/Nm³ limitinin sağlanabilmesi için yıllık toz emisyonu 2500-3000 ton/yıl değerine indirilebilmelidir. TEK'den alınan bilgiler azot emisyonlarının Yönetmelikte yer alan limitlerin altında olduğunu göstermektedir.

II. Su Kirliliğine Karşı Alınan önlemlerin Değerlendirilmesi:

- Santralin soğutma suyu denizden alınacak ve kondenserden çıkarken 7 C ısınmış olacak denilmektedir. Ancak bu konuda detaylı hesaplar bulunmamaktadır. 30.4 C sıcaklıktaki soğutma suyu, ıslah edilen Hanay Deresi yolu ile, açık kanalla denize verilecek bu sırada bir miktar daha soğuyacaktır. Ancak Hanay Deresi'ndeki ekosistemin ve su kalitesinin bozulmasına yol açacaktır.
- Orijinal projede ısınmış, soğutma suyunun ayrıca yapılacak bir kanalla denize veriliyor olmasına rağmen bu uygulanmamış, Hanay Deresi kullanılmıştır.
- Isınan soğutma suyunun denize deşarj hesapları İtalyan yasalarında öngörülen "deşarj noktasının 1000 m. uzağındaki deniz suyu sıcaklığı 3 C'den fazla artmamalıdır" kriterine göre yapılmıştır. Oysa Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde bu değer birinci seyrelme sonucunda Haziran-Eylül aylarını kapsayan yaz döneminde 1 C, diğer aylarda ise 2 C'dir. Dolayısıyla bu hükme uyulmamaktadır.

Demineralize ünitesi bazik ve asidik atıksuları, rejenerasyondan çıkan atıksular, kimyasal madde depolama tanklarından gelen atıklar 200 m³ hatime sahip bir nötralizasyon havuzunda nötralize edilip soğutma suyu geri dönüş hattına (denize) günde 2 kez boşaltılacaktır. Ancak nötralizasyon havuzu çıkış değerleri Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde verilen klorür ve sülfat değerlerinden oldukça yüksektir.

- Termik santralden kaynaklanan, luvo yıkama suları, kazan boruları temizleme işlem atık suları, cüruf teknesi taşıntı suları, blöf suları, flokülatör ve kum filtreleri suları vb. gibi atık sular ise sadece bir çökeltme havuzunda bekletildikten sonra, yeni yeterli kimyasal arıtıma tabi tutulmaksızın kül depolama alanına boşaltılacaktır. Oysa bu alanın özel olarak geçirimsizliği sağlanmamıştır ve bu alanda çam ve zeytin ağaçları bulunmaktadır. Ayrıca yukarıda sayılan atık suların detaylı olarak hangi kimyasalları içerdiği de belli değildir. Yağlı sular bir yağ tutucudan geçirildikten sonra, diğer yer yıkama işlemlerinden kaynaklanan atık sularla birlikte yağmur suyu sistemine verilecek ve çöktürüldükten sonra kanalizasyon arıtma tesisi atık suları ile birlikte Hanay Deresi aracılığı ile denize verilecektir. Oysa eldeki mevcut verilere göre kanalizasyon arıtma tesisi atık suları Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'ndeki KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ve AKM (Askıda katı madde) değerlerinden daha yüksek değerlere sahiptir. Dolayısıyla da kirliliğe yol açacaktır.

- Baca Gazı Desülfürizasyon Tesisinden çıkacak atık suların miktarı henüz belli olmamasına rağmen, bunların deşarjı ya denize ya da kül depolama alanına yapılacaktır ki her iki ortamın da bu durumdan olumsuz yönde etkilenmemeleri için yeterli önlemler alınmamıştır.

III. Kül Barajı

Kaya dolgu tipinde olup, ilk aşamada yüksekliği maksimum 60 m olacak olan kül barajı Ahmetler nehrinin vadi tabanında yer almaktadır. Daha sonra, gerektiğinde, baraj yüksekliği kül ve kaya kullanılarak kademeli olarak 200 m. kotuna kadar çıkarabilecektir. Her üç ünite de devreye girdiğinde kül barajına atılacak kül miktarı hacimsel 1.824.000 m³/yıl olacaktır. Ayrıca yaklaşık 260.000 ton/yıl cüruf aynı baraja atılacaktır bu küllerin atılması için gerekli hacim 25 yıl sonunda 41.800.000 m³ olacaktır. 200 m.kotu için verilen kül barajı hacmi 46.943.750 m³ santralin en az 25 yıllık çalışma süresi için

yeterlidir. Ancak kullanılan yıllık kömürün yaklaşık %40'ının kül olarak ortaya çıkabileceği düşünüldüğünden, kül miktarının yılda 2 milyon tonu aşabileceği de hesap edilmelidir. Desülfürizasyon tesisinden kaynaklanan GYPSUM ve cüruf, kullanma ve pıssu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtım çamurlarının da buraya atılacağı hesaplandığında kül barajı hacmi yetersiz kalacaktır. Alternatif olarak kül atıklarının kömür yataklarında bertarafı söz konusu ciddiyetle ele alınmamıştır. Yetkililerden alınan bilgiler dahilinde, 5-6 yıl süre ile yatakta yeterli yer açılana kadar kül atıklarının depolanması için geçici bertaraf alanların bulunması gerektiği de ifade edilmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Gökova Termik Santrali Türkiye'de kurulu 14.000 mw'lık termik gücün %4.2 sini üretecektir. Santralin maliyeti ve getirişi trilyonları bulmaktadır ve santral gecikeceği her yıl için 1.4 trilyon zarar getirecektir. Ancak, santralin çevrede yapacağı tahribat, denizde yol açacağı termal kirlenme ve yitirilecek doğal kaynakların parasal karşılığının rakamlarla ortaya koymak mümkün değildir.

Gökova Termik Santralinde kullanılacak Polonya teknolojisi eski bir teknolojidir ve kömür kalitesinin değişikliklerini tolere edebilecek durumda değildir. Bu sistem üzerine kurulacak FDG tesisi ve elektofiltrelerde toz ve gaz emisyonlarının azaltılmasında %99.4 olarak belirtilen arıtma veriminin efektif olarak gerçekleşmesi çok zordur.

Kül barajı olarak kullanılması düşünülen alan, yeşil ve kirlenmemiş doğal güzelliklere sahip bir alandır. Dolayısıyla daha evvel de belirtildiği gibi Yeniköy'de her iki santrale de gelecek kapasitede bir kül barajı varken burayı kirlenmek doğru değildir. Santral soğutma suyunun Gökova Körfezi deniz ekolojisinde ciddi sorunlar yaratacağı ve bölgedeki zengin turizm potansiyelini olumsuz yönde etkileyeceği de göz ardı edilmemelidir. Santralin geriye çekilerek Gökova körfezi ile olan doğrudan alışverişinin kesilmesi ile, santral soğutma suyunun deniz ortamında yaratacağı etkileri de ortadan kaldırmak mümkün olabilecektir. Sonuç olarak santralin bugünkü durumu ile işletmeye alınması uygun değildir.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ'NİN ÇEVRE KANUNU TASARISI ÜZERİNE GÖRÜŞÜ

Çevre gibi sektörler üstün nitelik taşıması gereken bir yasanın bütüncül bir bakış açısı ve sistematik bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Uygulamada etkinliğin sağlanabilmesi için katılıma dayalı demokratik bir sürecin yeni bir Çevre Yasası hazırlık çalışması için aşağıda belirtilen aşamaların izlenmesi önemli görülmüştür.

- Öncelikle "Çevre sorunu" sayılabilecek oluşumların yeniden tanımlanarak çevre sorunlarının nitelik, kaynak ve yoğunluklarına göre sınıflandırılması ve bunların ülke yüzeyine nitelik ve nicelik olarak yayılımının belirlenmesi, (Çevresel kaynak ve sorunlar envanterinin ivedilikle elde edilmesi)
- Söz konusu sorunlara yol açan kurum ve kuruluşlar ile toplumsal, ekonomik ve kültürel süreçlerin, dinamiklerin belirlenmesi, çevre sorunlarına yol açan ve/veya bu sorunları çözümlenmeyi amaçlayan her türlü (ve her düzeyde) yasal düzenlemenin dökümünün yapılması, etkileşimlerinin ve işlevsel tümleşik düzeylerin çıkarılması.
- Bunlardan sonra bulguların ve varguların toplumsal kesimlerce (meslek örgütleri, demokratik kitle örgütleri, gönüllü kuruluşlar vb.) sorgulamasının

sağlanması, demokratik bir tartışma ortamında görüş ve önerilerinin alınması.
- Buradan çıkacak sonuçlar dikkate alınarak Türkiye Çevre Yönetim Sistemi oluşturulması ve bunun öngördüğü strateji ve politikalarının yaşama geçirilmesinin bir aracı olarak da Çevre Yasası'nın düzenlenmesi.

Bu Çevre Yasası ilke olarak çevre sorunları ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgili kurum ve kuruluşların çalışmalarını ve ilgili tüm yasal düzenlemelerin işletilmesini yönlendirebilecek kapsamda ve yaptırım gücünde olmalıdır. Son olarak da, çevre sorunlarıyla doğrudan ilgili kurum ve kuruluşların yasal düzenlemelerini, belirtilen Çevre Yasasının gereklerine göre yeniden düzenlenmesi gerekecektir. Hazırlanmış olan Çevre Kanunu Tasarısının oluşum sürecinin bizce önemli görülen bu aşamaları izlemeksizin geliştirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum yasanın uygulama başarısı ve etkinliğini azaltacaktır. Bu nedenle, yukarıda sıralanan çalışmaların ve süreçlerin ivedikle yerine getirilip, ortaya çıkacak sonuç ürünün en geniş katılımı tartışmaya açılıp değerlendirilmesi gerekli görülmektedir. Diğer yandan, söz konusu "Çevre Kanunu Tasarısı" genel gerekçe ve maddeler bütünü içinde incelendiğinde, Tasarıda yer alan ilke ve politikalar, yürürlükteki 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göreceli olarak olumlu görüşler taşımaktadır. Dünyadaki gelişmelerden de etkilenerek, sürdürülebilir gelişmenin Yasa bütünü mantığı içinde vurgulanması önemli görülmektedir. 2872 sayılı Kanundaki ekonomik büyüme öncelikli çevre politikalarının yerine sürdürülebilir gelişme öncelikli politikaların altı çizilmelidir ki günümüzde ilke getirdiği görüşler ile önlem ağırlıklı kurgusu da bu olumlu bulunan diğer bir noktadır. Genel gerekçe bölümünde çevre olgusunun doğal, ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerin bir bütün olarak algılanması gereğinin vurgulanması çevreye geniş bir bakış açısının gereğini sergilemektedir.

Buna karşın gerekçelerle birlikte Yasa metni maddelerinin bütünü değerlendirildiğinde, Tasarıya ilişkin görüşlerimizi ve çekincelerimizi genel ve maddelere yönelik ve de "Çevre Kirliliğini Önleme Fonu" üzerindeki görüşlerimiz olarak iki başlık altında vermeyi uygun gördük.

1) Tasarı genelde, hala çevreyi yalnızca doğal çevre ağırlıklı gören bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Çevre tanımıyla bugün artık tartışmasız olarak, insan ve diğer canlıların etkileşim içinde bulunduğu doğal, yapay ve sosyal sistemlerin tümü anlaşılmaktadır. Oysa, tanımlara yönelik, 3. maddede çevreye, "canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdüğü fiziksel, biyolojik ve sosyokültürel ortamdır" şeklinde tanım getirilmesine rağmen, diğer maddeler içinde yapay çevrenin (tarihi kültürel varlıkların) korunmasına ilişkin açıklama ya da hükümlere yer verilmemiştir.

(Söz konusu tarih ve kültür varlıklarının korunması ve kullanılmasına ilişkin 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kanunu'nun varlığı ileri sürülebilirse de, çevre korumanın genel ilkeleri içinde kültür değerlerin de altı çizilmeli ve ilgili diğer yasalara Çevre Yasası kurgusu içinde gerekli göndermeler yapılmalıdır.)

Çevre sorunlarının temel nedenlerinden biri de toprakların kullanımıdır. Stockholm Konferansı (1972) önerilerinden biri "bütün ülkelerde toprak haritalarının yapılması, toprak verimliliğinin korunması ve ıslahı yönündedir. Gerçekten de topraktan faydalanmanın düzenlenmesi ciddi ve çok gerekli bir başlangıçtır. Öncelikle topraktan faydalanma haritaları ve planları yapılmalıdır. Ülkemizde topraklar, yalnızca işlemeye karşı gösterdikleri sınırlayıcı özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre dahi, tarım yapılmakta olan 26.5 milyon hektar araziden, 6.1 milyon hektarı tarıma hiç de

elverişli olmayan arazilerdir. Mera ve orman alanlarının da uygun verimlilikte kullanılmamasına bağlı olarak, tarım alanlarında amaç dışı kullanım yanında, çoraklaşma ve şiddetli erozyon görülmektedir. Çevre gibi sektörler arası, ya da doğru bir anlatımla sektörler üstü nitelik taşıması öngörülen bir yasal düzenlemede, yukarıda da belirtildiği gibi, çevre ile (doğrudan ve /veya dolaylı) ilgili tüm yasal düzenlemelerle ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde kurulması ve bu konunun diğer yasalar karşısındaki konumu/üstünlüğü açıkça belirtilmelidir. Halen yaşanmakta olan yetki karmaşasına çözüm getirmek yerine, yenileri yaratılmamalıdır. (Örneğin, planlama konusunda BİB ve DPT ile çevre sağlığı konusunda da Sağlık Bakanlığı ile yetki sorunları çıkabilir.) Yerleşme ve yerinden yönetimin gereği ve öneminin vurgulandığı günümüzde, Yasa Tasarısında oldukça merkezîyetçi bir yapılanma öngörülmektedir. Tasarının kurgusunda yasanın etkinliğini artırmaktan çok Bakanlığın yetkilerini artırmaya yönelik bir yaklaşım izleri görülmektedir. (Bu konu, fonlara ilişkin 2. bölümde ayrıca tartışılmaktadır.)

Çevre korumaya yönelik politika ve ilkelerin gerçekleştirilmesine yönelik koşulların oluşturulmasında, kimi durumlarda, standart veya ölçüt oluşturmak güç görünebilir. Ancak, dünyada ve ülkemizde bu konuda çalışmalar oldukça gelişmiştir ve çoğu kez de ölçütler geliştirilmiştir. Kaldı ki, uygulamasında yaşamsal zorunluluk taşıyacak böylesi bir metinde bilimsel ve açık ölçüt tanımların önemi büyüktür. Tasarıda yer alan kimi anlatımlar uygulamada kararsızlıklar yada boşluk yaratacak niteliktedir. Örneğin "İHTİYAÇ DUYULAN bölgeler" (Madde 5), sıkça kullanılan "çevreye OLUMLU/OLUMSUZ etkiler" (Madde 9...) "RAHATSIZ EDECEK şekilde" (Madde 16) "zararın ÖNEMLİ OLMASI" (Madde 39) "GEREKTİĞİNDE" (Madde 34) v.b anlatımlar yerine daha açık ölçütler geliştirilmelidir. Tasarıda, yürürlükteki imar ve planlama mevzuatında yer alan planlama tanımları dışında farklı planlama kavramları verilmektedir. Şöyle ki, gereksinim duyulacak bölgelerde yapılması öngörülen "Koruma ve Kullanım Planları", hassas kirlenme bölgeleri için "Temiz Hava Planları", tüm alıcı su ortamları için "Havza Boyutunda Koruma Planları", sulak alanlar için "Sulak Alanlara Ait Koruma Planları" gibi. Bu kavramların tanımları metinde açıkça belirtilmeli ve imar kurumunun getirdiği plan kademeleri içindeki yeri ve ilişkileri iyi kurulmalıdır. Özellikle, bölge ve çevre düzeni planı ölçeklerinde bu ilişkilerin sağlıklı kurulması daha da önemli görülmektedir. Halen, çevre düzeni planları için Çevre Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı arasında yaşanan yetki sorunu tasarıda çözülmüş görülmekle beraber, bu kez de bölge planları kademesinde DPT ile Çevre Bakanlığı arasında yetki sorunları ortaya çıkabilecektir.

Kısaca, planlamada da kavramlar, görev-sorumluluk-yetki açısından mevcut karmaşayı çözmek yerine yeni çakışma ve karmaşa alanı yaratacak düzenlemelerden kaçınılmalıdır. Yasa tasarısında getirilen, her kuruluşta "Denetleme Görevlisi bulundurulması gerekliliği kabul edilmekle beraber istihdamının Çevre Bakanlığınca değil, kirliliğe konu kuruluş tarafından sağlanması uygulamada sakıncalar yaratıp denetlememe sonucunu da getirebilecektir. Bunun yanında Denetleme Görevlisinin hangi mesleki bilgiye sahip hangi eğitimi almış kişilerden oluşacağı da açık değildir. Böyle bir uygulama için açık tanımlamaya gidilmeli örneğin ÇED Yeterlik Belgesi konusundaki taslak çalışmada yer alan mesleki kriterler göz önüne alınmalıdır. Yoksa, Çevre Denetçisi gibi var olmayan bir mesleki yapılanmayı önermenin ve tanımlamanın bilimsellikle de bir ilgisi yoktur. Yasanın cezalar ile ilgili hükümlerinde caydırıcılığın vurgulanmasına yönelik olarak, kirliliğe

neden olan eylemin 2.kez tekrarında yada bu eylemin bilinçli olarak yapılması durumunda anılan cezaların 1,2,...5 misli artırılacağına dair de koşullar getirilebilir. Örneğin, yolların kirletilmesi ile ilgili 58. madde'ye, "bilinçli olarak yolu kirletenlerden bu ceza (...) katı fazla alınır." gibi eklemeler yapılmalıdır. Tasarının geçici 3. maddesinde, ön arıtma tesislerinin 1 yıl içinde tamamlanması koşulu zaten getirilmiştir. Bu tür bir maddenin varlığına rağmen, 75. madde de ceza ile ilgili hükümlerin, yasa bütününe kapsayacak şekilde yürürlüğe giriş tarihinden 1 yıl sonraya ertelenmesi anlamlı görülmektedir. Madde gerekçelerinde belirtilen, vatandaşların Yasayla getirilen yeni hükümleri öğrenebilmeleri ya da bir başka anlatımla Yasanın kamuoyunca benimsenip sahiplenilmesi için gerekli olan bizce süre değil, Yasanın oluşma süreçleridir. Görüş raporumuzun başında belirtilen aşamalarının izlenmesi halinde, Yasa bütünü içinde böylesi ayrıcalıklı bir süre maddesine gerek kalmayabilecektir. Ayrıca gerekli tüm önlemlerin alınması temel koşuluna rağmen, dışsal nedenlerle ortaya çıkabilecek acil durumlarda ya da çevre kazalarında nelerin, nasıl yapılması gerektiği konusunda da ilke ve politikalar belirlenmelidir. Aksi halde Çernobil nükleer kazasında ya da Karadeniz sahillerine vuran variller olaylarındaki gibi belirsizlikler ve panik yaşanması kaçınılmaz olmaktadır.

2) Çevre Kirliliğini Önleme Fonu ile ilgili, fonun oluşumu gerekçeleri dağıtımı ve kullanma alanlarına ilişkin görüşlerimiz ve çekincelerimiz:

31. madde ile kurulması öngörülen Fonun kuruluş gerekçelerinde "ortak varlığımız olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve çevre kirliliğinin önlenmesi gibi hassasiyet gösteren konularda süratle harcama yapmak ve ek finansman sağlamak üzere, bütçenin sınırlı ve kısıtlı imkanları içinde giderilemeyecek yahut çözümlenmesi uzun zaman alacak önemli çevre sorunlarına acilen köklü ve kalıcı çözümler getirebilmek amacı" vurgulanmaktadır, Bilindiği gibi burada sıralanan konular yani çevrenin korunması, iyileştirilmesi geliştirilmesi ve çevre kirliliğinin önlenmesi herkesin tüm Bakanlıkların ve öncelikle de devletin görevleri arasındadır. Bu devlete verilmiş Anayasal bir görevdir. Ayrıca, bu konular Çevre Bakanlığı'nın doğrudan ve olağan sorumluluk ve yükümlülük alanıdır. Anılan görevler Bakanlığın kuruluş nedenlerini de oluşturmaktadır. Buna karşın; Fonun oluşturulma gerekçelerini genel bütçeden ayrılan kaynağın sınırlılığı ve önemli çevre sorunlarının çözümünün uzun zaman alacağı gibi gerekçelere dayandırılması, ülkenin genel politik tercihlerindeki yanlışlıkları yansıtmaktadır. Bu durumda da genel sağlık, eğitim, çevre vb. sorunların, her bir belirlenecek kuruma ayrı ayrı sağlanacak fonlar yolu ile kökten çözülemeyeceği açıktır. Bunun yerine ülke genelinde tercih ve önceliklerin sağlıklı kurulması ve sorunların temelden çözülmesi yoluna gidilmelidir. Ancak, bunlar sağlandıktan sonra oluşturulacak fonlar daha kalıcı politikalara oturacak ve de kalıcı çözümlere daha sağlıklı ulaşabilecektir. Fona ilişkin olarak yukarıda vurguladığımız görüşlerden, çevre koruma konusunda ayrı bir fon oluşturulmasına, mevcut kaynağa ilave yeni bir kaynak yaratılmasına karşı olduğumuz anlaşılmalıdır. Ancak, kuruluş gerekçesinde genelde sistemin iyi işletilemeyen noktalarında sorunların bu fonun kullanımı ile çözülebileceği varsayımının bizi uygulamada da yanlışlıklara götüreceği bilinmelidir. Kısaca, Bakanlığın asli görevlerinin de olağanüstü harcama yetkisi ile fon kullanılarak yerine getirilmesi, sorunlara kalıcı çözümler getirmeyecektir. Diğer yandan, tasanda oluşturulacak Fonun Muhasebe-i Umumiye, Devlet İhale ve Sayıştay Kanunlarına tabi olmadığı

belirtilmektedir. Ve de harcamaların nasıl denetleneceğine dair bir hüküm de bulunmaktadır. Kaldı ki fonun kullanım amaçları maddeleri oldukça geniş tutulmuş ve Bakanlığın olağan harcamalarının bile bu fonla desteklenmesi öngörülmüştür.

Kamuda çalışan personelin ücretlerinin düşüklüğü sorunu ülkenin genel gündemindedir. Ancak, bu gerekçe gösterilerek Bakanlıkta çalışacak personelin ücretlerinin artırılması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ya da gayri menkul alımları için fonun kullanılması haklı gösterilmemelidir. Söz konusu konular ülkenin genel sorunlarıdır ve tüm kurumlar bağlamında köklü politikalar geliştirilerek çözümlenebilir, diğer kuruluşlarda farklı ödenekler verilebildiğini ileri sürmek de fonun bu amaçlarla kullanımını gerekli kılmamaktadır. Kısaca, fondan sağlanacak geçici ve parçacı çözümlere gitmek yerine, tüm çalışanların ücret ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için ülke düzeyinde daha kökten çözümlere gidilmesi esas alınmalıdır. Bunun yanı sıra fonun kullanılabilmesi için belirli öncelikler yapıp ilkeler netleştirilmelidir. Aksi halde ülkenin yaşadığı çevre sorunlarına karşın Çevre Bakanlığı'na yükümlenen görevlerin, genel bütçe içinden ayrılacak ödeneklerle, olağan harcama yetkileri içinde ve mevcut denetim mekanizmaları ile çözülemeyeceği varsayımı altında geliştirilen böylesi bir fon kullanımı, pratikte her bir dönemde değişecek uygulamalarına açık olması anlamına gelecektir. Ya da konut Fonu uygulamalarında kimi zaman yaşandığı gibi tersine, genel bütçe açığını kapatmak üzere veya kimi zamanda seçim yatırımları için destek teşviklerinde kullanılabilir. Diğer yandan, fonu oluşturan kaynakların dağılımında temel ilke, bir yöreden toplanan kaynağı (ceza ya da diğer kalemlerin), yine o yöredeki çevre sorunlarının giderilmesi için kullanılması olmalıdır Oysa, tasarıda toplanan gelirin ancak %30-40'ın cezayı toplayan idarede bırakılması öngörülmektedir. Bu oran hiç olmazsa tersine çevrilmelidir. Ayrıca o yörede toplanacak bu kaynağın hangi amaçlarla ne şekilde kullanılabilirliğinin esası da belirlenmelidir.

- Gerek fon gelirleri kalemleri için, gerekse parasal cezalar için sabit TL değerlerinin öngörülmesi, yaşanan enflasyonist ortamda gelecek yıllar için anlamını yitirebilecektir. Bunun yerine, söz konusu miktarın, memur maaşı katsayısına endeksli ya da başka bir baza göre artışının öngörülmesi daha anlamlı görülmektedir.

Bunların dışında 36. maddenin (g) fıkrasında belirtilen özel ihtisas komisyonlarına açıklık getirilmesi, (i) fıkrasında geçen teknoloji ve proje satın alınması konusundaki esasların ve önceliklerin belirlenmesi; 32. maddenin (e) fıkrası için Çevre Bakanlığı bütçesinden konacak ödeneklerin neler olduğunun netleştirilmesi vb. gibi tasarıda bulunan ve uygulamada belirsizlik ve boşluk yaratacak noktaların yeni yapılacak düzenlemede giderilmesi gerekli görülmektedir.

Sonuç olarak yukarıda sıralanan görüş ve öneriler doğrultusunda, tartışmaya sunulan "Çevre Yasa Tasarısının yeni baştan ele alınmasının ve gerçekçi bir yasal düzenleme için taşıdığı yaşamsal önem ortadadır. Bu nedenle, ilgili yasa tasarısı geri çekilmeli, yerine en geniş ve aktif katılımı yeni bir yasal düzenleme sürecine ve çalışmasına gidilmelidir. TMMOB, bu tür bir çalışmaya ve katılıma hazır ve açık olduğunu bildirir.

2886 SAYILI "DEVLET İHALE YASASI'NIN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA YASA TASARISI ÜZERİNE

GÖRÜŞLER

A.2886 SAYILI YASANIN TAMAMEN DEĞİŞİMİNE YÖNELİK ÖNERİLER

A.YASA TAMAMEN DEĞİŞMELİDİR.

A.1 Yasa ihale ve yapım aşamasını kapsayacak ve 2000'li yılların teknolojik gelişmeleri göz önüne alınarak yeni baştan ihale ve yapım yasası olarak düzenlenmelidir.

A.1.1. Yasanın yapım aşamasını düzenleyen ve 8. maddeye göre çıkarılan genel şartname gözden geçirilerek taraf menfaatlerini ilgilendiren önemli maddeler yasa kapsamına alınmalıdır. Biçimsel ve önemli olmayan maddeler şartname biçiminde yeniden düzenlenmelidir.

A.1.2. Yapım aşamasını düzenleyen Borçlar yasasının 355. maddesinden 371. maddesine kadar olan "istisna akti" (eser sözleşme) ile ilgili maddeleri de yeniden gözden geçirilerek yasa kapsamına alınmalıdır.

A.2. Yasanın özü tarafların eşit hak ve menfaatleri üzerine kurularak mutlak surette hak ve borç eşitliği sağlanmalıdır. İhale ve yapım yasasına taraf olanların birbirine olan maddi ve manevi sorumlulukları eşit koşullarda ele alınmalıdır.

A.3. İhale ve yapım yasasına taraf olacak kesimlerin yasal organizasyonları tamamlanmalı. Bunun sonucunda örgütlenme, eğitim ve öğretim sorunları birlikte çözümlenmelidir. Eğer sadece yasa çıkarılır yasaya taraf olanların sorunları çözülmezse, yasaya göre seçilecek yapımçı da onun çalıştıracağı işçi de yetersiz kalacak, istenilen sonuçtaki kaliteye ulaşılmayacaktır. Bu anlamda müteahhitler odası kurulmalı, inşaat işçisi, ustası ve kalfasının eğitim ve öğretimden geçirecek eğitim kurumları oluşturulmalıdır. Üretimi bire bir yapan bu elemanlarda belirli bir geçiş süresi sonrasında mutlaka eğitim öğretim ve deneyim koşulu aranmalıdır.

A.4. Sözleşmede ayrılan ödenek dilimlerine mutlaka sadık kalınmalı, ayrılan ödenek dilimlerinin tamamı o yıl için bloke edilmeli, işini programına göre yapmayana ağır tazminatlar getirilmelidir. İş yaptığı halde bedelini zamanında ödemeyen işveren de yükleniciye yerdiği her türlü maddi ve manevi zararları derhal ödemeli veya ödemeyi taahhüt etmelidir. Bu iş yasada çok açık, belirgin ve çok kolay sonuç alınacak duruma getirilmelidir. Kanımızca asıl sorun ve dejenerasyon yapılan işin parasını zamanında ödeyememektir ve parasını alamayan yüklenicinin meşru olmayan yollara başvurmasından kaynaklanmaktadır.

A.5. Sözleşme birim fiyatlarını enflasyona karşı korumak amacıyla çıkarılan fiyat farkı kararları yasada kesin ve belirgin bir maddeye bağlı olarak çıkarılmalı, sözleşme birim fiyatlarının alım gücü yıl içinde veya yıllara göre aşınmaya uğramayacak şekilde yasa maddesi ile güvenceye alınmalıdır. Yasa özelliği dolayısıyla özel ihale sistemi gerektiren işlerin tanımında açıkça yapmalı, resmi kurumlarda KİT ve bütçedeki pay alan idareler ayrımı kaldırılarak ihaleler de standardizasyona gidilmelidir.

A.6. Yükleniciler uzmanlıklarına göre sınıflandırılmalı, her yüklenici her işe girmemelidir. Buna göre uzmanlık grupları oluşturulup yasaya madde olarak konulmalıdır. Mühendis yüklenicilerin sahibi bulunduğu veya sermaye şirketinde büyük hissesi mühendise ait olan yüklenici firmalarına diğerleri yanında ihalelerde avantaj tanınması yasa kapsamına alınmalıdır.

A.7. Müteahhitlik sicillerini devlet kurumlarının dışında bağımsız kuruluşlar

yapmalıdır. Bu işi müteahhit odaları ve işveren kurumlarının ortaklaşa seçecekleri bir komisyon yapabilir.

A.8. İşveren kurum kontrol mühendislerine hiç bir idari amiri etki edemeyeceği şekilde yetki verilmeli, ancak teknik elemanların yapacakları hata ve suistimallerden dolayı şahsi olarak maddi ve manevi sorumlulukları yasa kapsamına alınmalıdır. Teknik eleman kendi meslek odası ve müteahhitler odasınınca oluşturulacak bir komisyonca sorgulanmalı, suçlu bulunması halinde ceza yasaları yanında meslekten geçici veya kesin olarak ihraç edilebilmelidir.

İşveren ve yüklenici anlaşmazlıklarının giderilmesi için yasaya iki tarafın hakemliğini yapacak kişi ve kurum tayin etme yetkisi konulmalıdır. Hakem kişiler Mühendisler Odası Müteahhitler Odası ve ihaleyi yapan kurumlarından oluşturulmalı hakemlik kurumunun çözemeyeceği sorunlar mahkemelere aksettirilmelidir.

A.9. İdlerin ihalesi yapım ve sonuçlandırılması net ve kesin ifadelerle yasada tanımlanmalı çok ayrıntı gerektiren konular için yönetmelik- kararname ve şartnameler çıkarılarak işlerin uzaması kesin hesapların kısa süre içinde bitimi ile birlikte sonuçlandırılması mutlaka sağlanmalıdır.

A.10. Yüklenicinin yegane güvence kurumu olarak bankaların ve finans kurumlarının sayılması ve bu kurumların yüklenicilerin sırtından az riskle büyük paralar kazanmasına yol açmıştır. Bu işte, bankaların bu şekildeki baskıcı ve adeta sömürücü davranışlarının önlenmesi sağlanmalıdır. Yasa düzenlenirken bu önemli sorunda gözardı edilmemelidir.

A.11 Birim fiyatlar ve onları oluşturan rayiçler bakanlık ve bağımsız kuruluşların oluşturacağı bir komisyonca hazırlanmalıdır.(Bayındırlık Bakanlığı, Müteahhitler Odası, Mühendisler Odası) onarım türü işlerin birim fiyatları yeni yapılan işlerin fiyatlarından ayrı tutulmalıdır.

A. 12 Yasada serbest rekabet kuralı mutlaka işletilmeli "Bakanın, yetkili genel müdürün uygun bulacağı" gibi muğlak ifadeler yer veren maddelerden kaçınılmalı bu türden "olağanüstü ve özellik arz eden" işler için zorunlu düzenlenmesi gereken maddelerde de demokratik olarak seçilmiş bağımsız kurumlar ve mümkün oldukça soruna direkt taraf olmayan kuruluşları devreye sokacak maddeler oluşturulmalıdır. 2886 sayılı yasa yukarıda saydığımız veya buna eklenecek görüşlerin ışığında yeniden gözden geçirilerek yeni bir yasa olarak çıkarılmazsa yapılacak değişikliklerle sorunlar çözülmez. Kısmi olarak ertelenir. Aradan 3 yıl geçmeden yeniden yasanın yetersizliklerini tartışmaya başlarız. 2000'li yıllara hazırlanan ve gelişmiş ülke olmaya çabalayan ülkemizde yasalar gelişme paralelinde değişime uğramalıdır. Eğer yasalar geride kalırsa gelişmeye fazladan bir başka engel oluştururlar. Onun için ileriye görerek yasayı yeni baştan gelişmelere ve sektörün ihtiyacına yanıt verecek biçimde düzenlemeliyiz.

B. 2886 SAYILI YASADA YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN DEĞİŞİKLİKLERİN OLUMLU VEYA OLUMSUZ YANLARINA YÖNELİK ÖNERİLER

B.1 Tasarının 1.maddesi ile Yasanın 2. maddesinde yapılan değişikliklerle, özellikle kara ve demiryolu ile liman işlerinin "kamulaştırma tamamlanmadan ve imar durumu olmadan" ihale olanağı yaratılması son derece sakıncalıdır. Çünkü bu yatırımlar, başlı başına bir yerleşmenin yönlendirilmesine yol açabilecek niteliktedir. İmar durumu olmaksızın bu yatırımların yapılabilmesine yol açılması belki yatırım sürecini hızlandıracaktır. Ama yerleşmelerin geleceklerinin plansız şekilde belirlenmesine neden olacaktır,

ÖYLEYSE, tasarı metninden "kara ve demiryolu (...) ve liman" çıkartılmadığıdır. Bunun dışında, tasarı ile getirilen değişiklikler olumludur.

B.2. Tasarının 2. maddesi ile tanımlanan Uygun Bedel'de :

"... eksiltmelerde, tahmin edilen bedeli geçmemek üzere, teklif edilen bedellerin en düşüğü" ifadesi yer almıştır. Burada bir oran belirtilmemiş olması sakıncalıdır. Tasarı, bu biçimi ile 2490 sayılı eski yasaya dönüşü öngörmektedir. Bu da, var olan sorunları çözmeyeceği gibi, eski Yasa'nın uygulamada olduğu dönemdeki sorunların yeniden yaşanmasına yol açacaktır. Öte yandan, her yıl yayımlanan Birim Fiyat Tarifleri eki Fiyat Listesinde belirlenen Fiyatlar, yüklenici karını %25 olarak öngörmektedir. Oysa yasa tasarısındaki hükümlerle bu oranda aşan bir indirim yapma olacağı yaratılmaktadır. Burada bir tutarsızlık vardır, %25'i aşan bir indirimle ihale yapılması durumunda;

- Yüklenici kamuya bağışta bulunmaktadır ki, böyle bir durum söz konusu olamaz,
- Birim fiyatlar güvenilemeyecek şekilde yüksek belirlenmektedir ki, gerçek durum böyle değildir,
- Yapım sürecinde yükleniciye kazanç sağlayacak başka olanaklar yaratılacağı düşünülmektedir ki, bu düşünce hukuk dışıdır,
- İşin "en karlı" kalemleri yapıldıktan sonra iş tasfiye edilecektir ki, kurgusu böyle olan bir ihale-yapım süreci kabul edilemez,
- İhaleye katılacak olanlar, gerçek ihaleyi kendi aralarında yapmaya yönelecekler; idarenin işlemleri biçimsel olmaktan öteye geçemeyecektir ki, bu "ihaleye fesat karıştırma" suçudur.

Bütün bu olasılıklar birbirinden kötü senaryolardır. Bu nedenle, maddeye "en düşük teklifin %25'i aşamayacağı" şeklinde bir ekleme yapılmalıdır.

B.3. Tasarının 5. maddesindeki (... özelliği bulunan yapım işleri") açık, anlaşılır ve somut biçimde tanımlanmadıkça ve "özelliği olan işler", "ilgili bakanın uygun görüşü" gibi hallerle oluşturulacak yasal düzenleme ile her türlü ihalede yolsuzluğa açık kapı bırakılmış olacaktır.

B.4. Tasarının 6. maddesi ile ilgili gerekçe kabul edilebilir değildir. 2886 sayılı Yasanın ön gördüğü Tüzüğün bugüne değin çıkarılmamış olması maddedeki Tüzük yerine Yönetmelik çıkarılmasının gerekçesi olmamalıdır. Yasaya uygun bir Tüzük hazırlanmış olsaydı bugüne değin çoktan yürürlüğe girmiş olurdu. Var olan Yasa maddesinde öngörülen Tüzüğün sık sık değişiklik gerektiren bir alanı düzenlemesi beklenmemektedir. Bay.ve İsk. Bakanlığı bugüne değin yasanın ön gördüğü Tüzüğü çıkarmayarak keyfi uygulama olanağını elinde tutmayı başarmıştır. Şimdi önerilen değişiklikle de Yüksek Mahkeme denetimi olmaksızın, istenildiği zaman değiştirilebilecek bir yönetmelikle bu alan düzenlenmeye çalışılmaktadır. 2886 sayılı Yasa'nın 16. maddesi aynen korunmalı ve maddede öngörülen Tüzük ivedilikle çıkarılmalıdır. Ayrıca, hazırlanacak Tüzük ile ilgili olarak 6235 sayılı Yasa gereği TMMOB'nin de görüşü alınmalıdır.

B.5. Tasarının 9. maddesi ile yeniden düzenlenen 26/d maddenin 5. paragrafındaki cümleye teminatların "üçüncü şahıslarca" haciz edilemeyeceği eklenmelidir.

B.6. Tasarının 10. maddesinin yeniden düzenlendiği 27. maddesinin 2. paragrafı; "Teminat mektubunun idarenin ilk talebi üzerine her ne sebeple olursa olsun nakden ve tamamen idareye ödenmesi hallerinde teminat mektubu verme yetkisine sahip kuruluşun bu yetkisi bir yıla kadar kısmen veya tamamen Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından kaldırılabilir." şeklinde düzenlenmelidir.

B.7. Tasarı metnindeki 11. maddenin değiştirdiği 28. maddenin 2. paragrafı 2. maddedeki Uygun Bedel tanımı için yapılacak düzeltme doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

Aynı maddenin 5. paragrafı ile öngörülen düzenleme 6. maddede yer alacak Tüzük'te gösterilmeli ve alınacağı Yasa'da yer almalıdır.

B.8. Tasarının 13. maddesi ile yeniden düzenlenen 44. madde, kamu ihalelerinde görülen yolsuzlukların önemli bir bölümünün kaynağını oluşturmaktadır. Bu nedenle madde, ya bütünüyle kaldırılmalı ya da çok özenle düzenlenmelidir. Tasarıdaki durumuyla madde, her türlü işin, her zaman ve her yerde bu maddeye göre ihale edilebilmesine olanak vermektedir. Maddede sayılan işlerin çok büyük bölümünün günümüzde teknolojinin ve bilimin geliştiği düzey göz önüne alındığında, çok sıradan ve bu maddede sayılmaması gereken işler olduğu görülecektir. Büyük ölçüde 1930'ların koşullarında hazırlanmış olan 2490 sayılı Yasanın izlerini taşıyan bu maddenin süre gelen uygulamada görüldüğü gibi, amacından saptırılmış biçimde kullanılmasının engellenmesi için öncelikle kapsamı çok daraltılmalıdır. Daraltılan bu kapsam içinde de ölçütleri açık, somut ve anlaşılır biçimde önceden belirlenmiş olmak koşuluyla "özelliği olan işlere" yansız bir kuruluş (örneğin TMMOB) karar vermelidir.

B.9. Tasarının 17. maddesi ile düzenlenen, 57. maddeye; "... SSK'ya pirim borcu bulunan yüklenicilere, borcunu tümüyle ödeyinceye değin yeterli belge verilmeyeceği" şeklinde bir hüküm eklenmelidir. Aynı maddeye konulan; "... yabancılarla yapılacak sözleşmelerde noterlikçe tescil şartı aranmaya bilir" hükmünün hiçbir kamu yararı yoktur. Tersine, harç masrafları yönünden yabancılara ayrıcalık tanıyan bu hüküm "ulusal" anlamda da sakıncalıdır.

B. 10. Tasarının 24. maddesi ile değiştirilen 84. maddenin 2. paragrafına; "Resmi Gazete'ye gönderilir" den sonra "ve Bay. İsk. Bakanlığına bildirilir" hükmü konulmalıdır.

ÖZLÜK HAKLARI ÜZERİNE

2000'li yıllara giderken; üretim sanayileşme ve kalkınmanın itici gücü, yatırımların vazgeçilmez bir unsuru olan mühendis ve mimarlardır. Büyük bir bölümü kamuda çalışan bu kesimin, ekonomik ve sosyal durumları, son yıllarda uygulanan ekonomik politikalar sonucu aldıkları eğitim ile uyuşmayan bir düzeye düşürülmüştür. Bilimin evrensel yol göstericiliği ile teknolojik gelişmeyi sağlayacak, ulusal kaynaklarımızı, kamu yararını öne çıkaran bir anlayışla, değerlendirecek olanlar, mühendis ve mimarlardır. Ancak, bu niteliklerimiz ve işlevlerimizin, siyasi iktidarların önlerine koydukları program ve aldıkları kararlara bakıldığında önemsenmediği; kamuoyunun destekleri

açısından baktığımızda, halkımıza da yeterince anlatamadığımız ortadadır.

Kısacası iktidarlar 2000'li yıllarda mühendissiz ve mimarsız bir Türkiye düşlüyormuş görünüyorlar. Son yıllarda sorunlarımıza ilişkin olarak hükümet yetkilileri düzeyinde yaptığımız girişimlere olumlu yanıt alınamadığı gibi aksine varolan haklarımız da elimizden alınmaktadır.

Bir yandan yetkileri kısıtlanan, karar sürecinden uzaklaştırılan mühendis-mimarlarımız diğer yandan ekonomik olarak da layık olmadıkları ücretlerle büyük sıkıntılara sokulmuşlardır. İş bitirici ve işini bilen memurlar (?) olmayışımız nedeniyle bu sıkıntılar dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Yüz milyarlarca liralık hak ediş raporlarına imza koyan, milyarlarca liralık yatırımları denetleyen ve bütün bu işlerin sorumluluklarını taşıyan kamu çalışanı üyelerimiz, ailelerini insanca yaşatacak asgari gelir düzeyinde bile değildirlere. Böylesine sorumluluk altında çalışan üyelerimizin ücretlerinden yapılan kısıntıların enflasyonun düşürülmesine katkı sağlayacağını kabul etmek mümkün değildir. Bu kısıntılar, devlet kaynaklarının yetersizliği ile açıklanamaz. Çünkü devlet kendi çalışanı mühendis ve mimarlara karşı böylesine "tutumlu" davranırken onların denetimdeki işleri yapan yüklenicilere karşı aynı tutumluluğu göstermemektedir. Siyasi iktidarların, karşısında daha da çaresizlik gösterdiği enflasyon ile ücretli kesimin sırtına bindirilerek artık bel bükten "vergi yükü", kamu çalışanı mühendis ve mimarların da ekmeğini iki yanlı kemirmiş ve küçültmüştür. Ülkenin geleceğini düşünmeyen, sanayileşme gibi hayati bir konuyu göz ardı eden son dönem iktidarların elbetteki mühendis ve mimarlara gereken önemi vermeyeceğini düşünmek istemiyoruz. Mühendis ve mimarlar olarak bilim ve teknolojinin hakim olacağı 2000'li yıllarda ülkemizin geleceği ve halkımızın refahı için yetkilileri göreve çağırıyoruz.

Saygılarımızla

1994 YILI YAN ÖDEME KARARNAMESİNİN ÖZEL HİZMET TAZMİNATLARINI DÜZENLEYEN KISMINDA TEKNİK HİZMETLER SINIFI İÇİN TALEPLERİMİZ

Yan ödeme kararnamesinin (C) TEKNİK HİZMETLER kısmı aşağıdaki şekilde düzenlenmelidir.

"Kurumların Teknik Hizmetler Sınıfı kadrolarında olup, meslekleri ile ilgili görevleri fiilen ifa eden;

a. En az dört yıllık yüksek öğrenim yaparak Yüksek Mühendis, Mühendis, Yüksek Mimar, Mimar, Şehir Plancısı, Bölge Plancısı, Jeolog, Hidrolog, Hidrojeolog, Jeofizikçi, Fizikçi, Matematikçi, Kimyager, Jeoformolog, İstatistikçi, Tütün Eksperi, Arkeolog olanlarla Yüksek Teknik Öğretmen Okulu, Teknik Eğitim Fakültesi ve Mesleki Eğitim Fakültesi Teknoloji Bölümü İş ve Teknik Anabilim Dalı Mezunlarından;

1. Baraj, hidrolojik ve termik elektrik santralleri, tünel, büyük sulama ve taşkın koruma, büyük içme suyu, yol, demiryolu, köprü, kıyı yapılan (münhasıran mendirek, rıhtım, iskele çekek yeri), deniz dibi taraması, hava meydanları, enerji, nakil hatları ve transformatör istasyonları inşaatları, sondaj faaliyetleri, yeraltı maden ocakları, radyolink tesisleri, orman amenajman ve orman kadastro faaliyetlerinde çalışanlar ile bu rakırdaki kontrol hizmeti yürütenler için özel hizmet tazminat oranı %90 (önceki % 75)

2- Atölye, silo, fabrika, baraj işletmesi, elektrik tesisleri ve laboratuvarlarda, merkezi ısı santrallerinde, belediye sınırları dışındaki şantiyelerde,

telekomünikasyon tesisleri inşa ve işletmelerinde, arazi, açık maden ocaklarında çalışanlar ile buralarda kontrol hizmeti yürütenler için özel hizmet tazminat oranı %80 (önceki %64)

3- Yukarıda sayılan yerler dışında çalışanlar için özel hizmet tazminat oranı% 75 (önceki %57)

EK GÖSTERGELERİN YENİDEN DÜZENLENMESİ VE MÜHENDİSLİK MİMARLIK TAZMİNATI ADI ALTINDA BİR MAKAM TAZMİNATI ÖDENMESİNE YÖNELİK OLARAK KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME YADA YASA ÇIKARTILMASI YÖNÜNDEKİ TALEBİMİZ

Bilindiği üzere bir ülkede kalkınma ve refah düzeyinin artması; o ülkede sanayinin kurulması ve gelişmesi, tarım ve sanayi ürünleri üretiminin artırılması, kalitesinin yükseltilerek Dünya pazarlarında rekabet şansının artırılması ile mümkündür. Araştırma, tarım ve sanayi ürünlerinin üretiminde temel unsur Mühendislik hizmetleridir. Mühendislerin içinde bulunmadığı hiç bir sanayi ve üretim düşünülemez gibi, üretim olmadan da diğer hizmet guruplarının faaliyetleri için gerekli ekonomik kaynak sağlanamaz. Çalışanların satın alma gücü düşer, işsizlik artar, sadece vergilere dayanan bütçelerle ekonomi çöker.

Gerçekte ülkemizde çok daha fazla insanımızı insanca yaşatacak geniş tarım alanları, sanayi ve yeraltı ve yerüstü kaynakları, bunları işleyecek yeteri kadar teknik eleman potansiyeli mevcuttur. Ama ülke ekonomik sıkıntı çekmektedir. Nedeni mühendisler hak ettikleri önemin verilmemesi ve konuları ile ilgili kararlarda görüş ve önerilerinin alınmamasıdır. Mühendislerin ekonomik sorunlarının bir çözüme bağlanması yolundaki talep ve önerilerimiz bugüne kadar ne yazık ki değerlendirilmediği gibi KHK'larla bazı meslek mensuplarının ekonomik

haklarında iyileştirmeler yapılmış 9000'lere varan BK GÖSTERGE Tazminat olarak verildiği halde yüz milyarlarca liralık hak ediş raporlarına imza koyan, yatırımları denetleyen, işletmelerde üretimi artıran kamu çalışanı Mühendisler her defasında bir önceki konumları arar duruma getirilmişlerdir. Bilimin evrensel yol göstericiliği ile teknolojik gelişmeyi sağlayan, ulusal kaynaklarımızı kamu yararına öne çıkaran bir anlayışla değerlendirerek ülke kalkınmasına koydukları katkı payı ile Mühendislerin içinde buldukları ekonomik sıkıntı çok büyük bir çelişki oluşturmaktadır. Kalkınma ve ekonominin düzlüğe çıkarılması; ülkenin sahip olduğu teknik potansiyelin örgütlü bir biçimde tarım ve sanayiye yönlendirilmesi ile mümkündür.

Bu nedenle, 418 sayılı KHK'nın 11. teknik hizmetler sınıfı ek gösterge tablosunun bazı meslek mensuplarının ek göstergeleri düzeyine çıkarılmalı (Tablo 1), bazı meslek alanlarında olduğu gibi Mühendisler de, MÜHENDİSLİK TAZMİNATI ek gösterge olarak verilmelidir (Tablo 2) Ekli tablolarda isteklerimizin 980 katsayıya göre bütçeye getireceği mali yük ek göstergeden 172 Milyar, mühendislik mimarlık tazminatından 166 milyar olmak üzere toplam 338 milyar liradır. Bununla mühendis-mimarların ücretlerinde net 8.800.000. TL ile 2.750.000.TL arasında ücret artışı sağlayacaktır. Bu artışın dahi özlediğimiz yaşam düzeyi için yeterli olmamasına karşın ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşullar bizi bununla yetinmeye zorluyor.

1. 11 Nisan 1990 tarih ve 20489 sayılı resmi gazetede yayımlanan 418 sayılı K.H.K.'nın 3. maddesinde yer alan 11. sayılı cetvelin (teknik hizmetler sınıfı)

(a) başlıklı maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir.

a) kadroları bu sınıfa dahil olup en az 4 yıl süreli yüksek öğretim veren fakülte veya yüksekokullardan mezun olarak yürürlükteki hükümlere göre Yüksek Mühendis, Mühendis, Yüksek Mimar, Mimar, Şehir Plancısı, Bölge Plancısı, unvanını almış olanlar.

418 SAYILI K.H.K. II. (A) AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE DÜZENLENMELİDİR.

MEVCUT DÜZENLEMEYLE 1.1.1994'DEN İTİBAREN UYGULANACAK EKGÖSTERGELER DERECE	YASALDÜZENLEMEYLE TALEP ETTİĞİMİZ EK GÖSTERGELER 1994 1995
1 3200	6000 7500
2 2600	5500 7000
3 1900	5000 6500
4 1450	4500 6000
5 1100	4000 5500
6 950	3500 5000
7 850	3000 4500
8 750	2500 4000

2.11 Nisan 1990 tarih ve 20489 sayılı resmi gazetede yayımlanan 418 sayılı K.H.K. birçok meslek grubu için makam tazminatı öngörülmesine karşın, mühendis-mimar kesimi ihmal edilmiştir. Yapılacak düzenleme ile, aşağıda öngörülen gösterge tutarı mühendislik-mimarlık tazminatı olarak gerçekleştirilmeli ve bu ödeme emekli sandığı ile ilişkilendirilmelidir.

YASAL DÜZENLEMEYLE TALEP ETTİĞİMİZ MÜHENDİSLİK-MİMARLIK
TAZMİNATI

DERECE	EKGÖSTERGE
1	6000
2	5000
3	4000
4	3000
5	2500
6	2000
7	1500
8	1000

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
GÜNEYDOĞU ANADOLU
BÖLGESİNDE YAŞANAN OLAYLAR KONUSUNDA KAMUOYUNA
AŞAĞIDAKİ ÇAĞIRIYI YAPMAKTADIR.

Ülkemiz, son yıllarda giderek yükselen terör dalgası altında, bir iç savaşa doğru sürüklenmek isteniyor. PKK'nın Güneydoğu Anadolu bölgesi'nin genelinde uyguladığı şiddet politikasına, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü gibi kavramlar adına, devletin daha yüksek bir şiddetle yanıt vermesi her şeyden önce de bu kavramların kendisi ile çelişmektedir. Çünkü böylesi, iki ateş arasında kalan yöre halkı bir tercih yapmaya zorlanmış olmaktadır. Halkın tercihinin her zaman, daha çok şiddet uygulayabilecek

gücü olandan yana olmayabileceği unutulmamalıdır. Söylentilerle yapılanlar arasındaki dramatik çelişki, bölgede yaşanan olayların açıklanması için değerli ipuçları sunmaktadır:

* Ülkelerin içişlerine karışılmaz diyenlerin Irak'ı fiilen üç parçayla ayırmaları ve 36.enlemin kuzeyinde "bağımsız" kurt devleti kurulması yolunda ilk tohumları atmaları,

* Biz ayrılmaktan yana değiliz diyen PKK'nın tam bir ayrılıkçı örgüt kimliğiyle başat savaşım yolu olarak terörü seçmiş olması,

* Demokratikleşme ve insan hakları savunuculuğu ile iktidara gelenlerin, yöre halkını bir yandan devletin şefkatli kolları arasında bütünleşmeye çağırırken, öte yandan savundukları ilkeleri göz ardı edercesine halkı tercih yapmaya zorlar biçimde şiddete yönelmesi üzerinde önemle durulması gereken çelişkilerdir.

Söz konusu çelişkiler sürdükçe ve gerçekler kamuoyundan gizlendikçe hiç bir sorunun çözümlenemeyeceği açıktır. Ülkemizde yaşayan tüm insanları ilgilendiren bu sorunun demokratik bir şekilde çözülmesi, insan hakları ve demokrasiden yana olan herkes kadar, TMMOB'nin de istemidir.

1. Güneydoğu Anadolu'da yaşananlar bahane edilerek demokratikleşme çabalarının ertelenmesi kabul edilemez; anlayışla karşılanamaz. Çünkü bu sorunun çözümünde ele alınması gereken temel halka demokrasidir. Demokrasinin bütün kurum ve kuralları ile gerçekleştiği bir ortamda şiddetin büyüüp serpilmesi olası değildir. Sorun, kalıcı olarak çözümlenmek isteniyorsa, çağdaş demokrasinin önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır.

2. "İnsan Hakları" kapsamındaki bütün eksiklikler ivedilikle giderilmelidir. Ancak bundan da önemlisi yaşama hakkını tehlikeye sokan her türlü eylem ve uygulama son bulmalıdır.

3. Demokrasinin vazgeçilmez kurallarından olan sivil toplum örgütlerinin özgürce çalışmalarının önündeki her türlü engel kaldırılmalıdır. Bugün özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinde Odalarımız/Şubelerimiz demokratik bir kanal olma niteliklerini neredeyse yitirmişlerdir. Bu durumun sürmesi, örgütlerimizin ve demokratikleşme çabalarının geleceğini büyük bir tehlike altına itmektedir.

4. Bugün, verdiğimiz hizmetlerden Güneydoğu Anadolu halkı gereği gibi yararlanamıyorsa bu bölgede yaşanan olayların kaçınılmaz bir sonucudur. Bölgedeki savaş ortamı son bulmadıkça meslektaşlarımızın hizmetlerinin yöre halkına yeterince ulaşması olası değildir. Özellikle son zamanlarda bölgede artan gerilim ve silahlı çatışma ortamı meslektaşlarımızı, görevlerini terk etme ya da işlevsiz kalma arasında tercih yapma konumuna getirmiştir.

5. Sorun, bugün gelinen noktada, ülkemizde yaşayan tüm insanların kardeşliği ve birlikte yaşama sorunu haline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'ni birlikte kuran, yıllardır birlikte yaşayan insanların, bu birlikteliklerini savunmak temel ilkimizdir. Bu birliktelik ve kardeşliği yıkmaya yönelik her türlü girişim ve propagandaya karşı çıkmak görevimizdir.

6. Bizler her şeyden önce, ülkemizde ve özellikle de Güneydoğu Anadolu'daki anlamsız kıyımın son bulmasını; dökülen kanların yitirilen

canların sorunu daha da içinden çıkılmaz bir duruma getirmekte olduğunu arlık herkesin görmesini istiyoruz. Görüldüğü gibi, sorun milliyetçi ve askeri yaklaşımlarla çözümlenemeyecek denli geniş boyutludur ve uluslararası platformlara çekilme eğilimi giderek güç kazanmaktadır. Oysa Türkiye halkı bu sorunu da kendi içinde çözebilecek yetkinliktedir.

Günümüz dünyasında insanlar kendileri adına verilmiş kararlarla yönetilmeyi reddediyorlar. Artık sorunların en doğru çözümleri, insanların yaşadıkları ve çalıştıkları yerlerde kendi adlarına kendilerinin söz ve karar sahibi oldukları süreçler işletilerek bulunuyor.

Bu nedenle, GÜNEYDOĞU ANADOLU SORUNU, EN GENİŞ KATILIMIN SAĞLANACAĞI DEMOKRATİK BİR ORTAM İÇİNDE, İKTİSADİ, TOPLUMSAL, POLİTİK VE ETNOLOJİK DÜZLEMDE, BÜTÜN BOYUTLARIYLA ELE ALINARAK TARTIŞILMALIDIR. BU TARTIŞIMLARLA, EN KISA ZAMANDA KALICI VE UYGULANABİLİR ÇÖZÜMLER ÜRETİLEBİLECEĞİNE İNANIYORUZ. Bu ülkeyi, bu ülkede yaşayan tüm insanları seven ve gelecek için her zaman aydınlık yarınlara düşlerini kuran herkesi bu sorunun çözümüne katkı koymaya çağırıyoruz.

TMMOB'İNİN 5 NİSAN 1994 TARİHLİ "EKONOMİK ÖNLEMLER UYGULAMA PLANI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMESİ

Giriş:

Türkiye İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra siyasi ve ekonomik olarak artan bir biçimde dışa bağımlılık sürecine girmiştir. Ekonomisi dış kaynak bulabildiği sürece ayakta kalabilmiş, ekonomik krizlerin yoğunlaşmasına koşut olarak siyasi krizler yaşanmış ve hemen hemen her on yılda bir askeri darbeler gündeme gelmiştir. Türkiye bu ekonomik bağımlılık ilişkisi içinde, büyük ölçüde dış kaynağa dayalı korumacı, iç pazarın canlı tutulmasını temel alan, ithal ikameci bir ekonomik modeli benimsemiş ve uygulamaya çalışmıştır. Bu süreç, beklentilerin tersine dış bağımlılığımızı azaltmamış, tam tersine artırmıştır. İşte bu koşullarda patlak veren 1974 Petrol Krizi bütün dengeleri alt-üst etmiştir. Durumu kavramakta ve gerekli önlemleri almakta geç kalan Türkiye, uyguladığı ithal ikameci sanayileşme modelini küçük revizyonlarla sürdürmeye çalışmış, ancak ekonomik sorunlar hızla artmış, üstelik bu duruma çok yoğun bir siyasi kriz de eklenmiştir. 1979 yılı sonunda enflasyon %100'lere ulaşmıştır. Üretim yetersizliği her sanayi kolunda çarpıcı boyutlara erişmiştir. Kapasite kullanımı asgari düzeye inmiştir. Dış borçlar 13 milyar dolara, dış ticaret açığı 3 milyar dolara ulaşmış, ihracatımız ise 2 milyar doları aşmamıştır. Birçok küçük işletme üretimi bırakmış, tekelleşme süreci ise hızlanmıştır. Ülke, çalışabilir nüfusunun %22'sinin işsiz olduğu, en temel gıda maddelerinin bile çalışanlar tarafından satın alınamadığı koşullara sürüklenmiştir.

24 Ocak 1980'de yürürlüğe konulan İstikrar Programı ülkenin içinde bulunduğu bu ağır krizi aşmayı hedeflemiştir. Sürekli devalüasyon anlamına gelen hızlı kur sistemi, yüksek faiz, temel mal ve hizmetlerin fiyatlarının arttırılması, fiyat denetimlerinin kaldırılması, reel ücretlerin ve maaşların düşürülmesi, tarımsal desteklerin daraltılması, kredilerin sınırlandırılması, kamu harcamalarının yatırımlar dahil azaltılması ve dış borç ödemelerinin yeni bir programa bağlanması bu amaçla gündeme getirilmiştir. Ancak, bu kadar ağır bir bedelin parlamenter sistem içinde halka kabul ettirilmesi mümkün görülmemiştir. İşte, 12 Eylül Askeri Darbesi bu amaçla

gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya konulan neo-liberal politikalara süreklilik kazandırmak için ise 1982 Anayasası sistemin bir teminatı olarak hazırlanmıştır. Bütün bu önlemlerin geniş halk kesimlerine kabul ettirilmesi için yürütülen siyasi ve özellikle ideolojik propagandalara karşın, sistem kendisini yenileyememiş, sorunlar aşılamamıştır. Yaşanan yapısal, sistemden kaynaklanan ve süreklilik gösteren kriz karşısında uygulanan tüm geçici önlemler, sorunun çözümünden çok ertelenmesini sağlayabilmiş, yeni ve daha ağır krizlerin bir anlamda temellerini de oluşturmuştur. Türkiye'de 14 yıldır ithal ikameci sanayileşme modelinin terk edildiği ve ihracata dayalı, dışa dönük bir ekonomiye geçildiği sürekli vurgulanmasına karşın, başlangıçta kapasite kullanımının zorlanması ve kur politikaları ile oluşturulan ihracat artışı, durma noktasına gelmiştir. Bunun başlıca nedeni sanayiden uzaklaşma; üretim ekonomisini yürürlüğe koyamama ve rant ekonomisine esir olunmasıdır.

5 Nisan 1994'e Gelindiğinde Ekonomik Durum

İhmal edilmiş sanayileşme, üretimi göz ardı eden bir rant ekonomisi bugün Türkiye'yi çok ciddi bir ekonomik krize sürüklemiştir. Büyüyen kamu açıkları sürekli iç ve dış borçlarla kapatılmaya çalışılmış, borç ödemek için yeniden borçlanılmıştır. Kamu kesimi borçlanma gereği 1993 yılında GSMH'nin %16.3'ü gibi çok yüksek bir orana çıkmıştır. Yine, uygulanan kur politikaları, kapasite ve verimliliğin artırılmaması, kalite iyileştirilmesinin yapılmaması sonucunda ihracatta duraklama, ithalatta ise patlama yaşanmıştır. 1993 yılında dış ticaret açığı 14.2 milyar dolara, cari açığı ise 6.4 milyar dolara yükselmiştir. Diğer yandan, bir öğünme konusu olan Merkez Bankası döviz rezervleri tümüyle sürekli sıcak para girişine dayandırılmış, ekonomimizde ortaya çıkabilecek olumsuzluklara karşı hiçbir önlem düşünülmemiştir. Görüldüğü gibi, tercih edilen ekonomik politikalar Türkiye'yi bir iç ve dış borç batağına sürüklemiştir. Bütçenin ısrarla sağlam kaynaklara, yani vergiye dayandırılması, verginin büyük bir bölümünün ücretli geniş halk kesimlerinden ve tüketicilerinden alınması, tasarruf olanağına sahip, rantiyer kesimden ise vergi yerine borç alınması bütün bu olumsuzlukların, krizin temelini oluşturmuştur. Kayıt dışı ekonomi ise gün geçtikçe ekonomiyi egemenliği altına almaya başlamıştır. "Kayıt dışı ekonomi içine girenlerin 1993'de 1 katrilyon 74 milyarlık katma değer yarattıkları tahmin ediliyor. Bu kişilerin ödemesi gereken vergi tutan ise 199 trilyon liradır. "Kayıt dışı ekonominin boyutlu ve vergilendirilememesi Türkiye'yi spekülâtorler için bir kazanç cennetine dönüştürmüştür.

Yüksek enflasyon ve yanlış kur politikalarından dolayı Türk parasından kaçış başlamış, döviz tevdiat hesapları, Türk lirası hesaplarının iki katına çıkmış, ekonomide yaşanan dolarizasyona adeta devlet öncülük etmiştir. Özal döneminden beri %10'lara düşürüleceği söylenen enflasyon ise üç haneli sayılara ulaşmıştır. Ülke gelir dağılımının en adaletsiz olduğu 5-10 ülkeden biri olmasına karşın, ülkemizde gelir dağılımı giderek daha da adaletsiz olmaktadır.

Sanayileşmenin, üretim ekonomisinin terk edilmesi, rant ekonomisi, borç batağı ve büyüyen kayıt dışı ekonomi, sosyal politikaları da son derece olumsuz etkilemektedir. Hızla artan ülke nüfusuna karşılık yeni istihdam olanaklarının yaratılmamasının yanında, eğitim, sağlık, vb. gibi devletin temel görevleri için ayrılan kaynakların yetersiz kalması sorunları daha da yoğunlaştırmıştır. Bugün hızla nüfus artışı, sanayileşememe, var olan sanayin

belirli yörelerde yoğunlaşması ve iç göç kentlerimizin birer köykent durumuna gelmesine, insanlarımızın umutsuz bir yaşam sürmelerine neden olmaktadır.

Diğer yandan, Doğu ve Güneydoğu'daki olaylarla ilgili yapılan askeri harcamalar 40 trilyon liraya ulaşmış, ülkenin bu ekonomik yükü kaldırması ise imkansız hale gelmiştir. Kaldığı; 1993 yılında ağırlığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde olmak üzere, işkence, gözaltında ölüm, yargısız infaz, çatışma, vb olaylarda 6000 civarında insan yaşamını yitirmiştir. Konu sade ekonomik yönüyle değil insan hakları yönüyle de ele alınmak zorundadır. Bütün bu sorunları birlikte değerlendirdiğimizde yapısal özellikler sunan krizin geçici önlemlerle, kolayca aşılabileceğine inanmak mümkün değildir. 5 Nisan 1994 kararlarının alınmasına zorlayan nedenler uzun yıllardır benimsenen ve 1980'den sonra daha belirgin hale gelen yanlış ekonomik politikalar ve bu politikalar doğrultusunda yapılan uygulamalardır.

Türkiye, bugün tarihinin en büyük krizini yaşamaktadır. Krizin yaklaşmakta olduğu birkaç yıldır biliniyordu. Özellikle 1993'ün sonbaharından itibaren krizin derinleştiği herkes tarafından söyleniyordu. Ancak, yerel seçimlerin yaklaşması, özellikle DYP'nin seçimlerde başarılı olabilmesi için ekonomik önlemlerin seçim sonuna ertelenmesi isteği; bir yandan kamu kaynaklarının israf edilmesine, diğer yandan da krizin derinleşmesine neden olmuştur. Şimdi, 5 Nisan 1994 günü açıklanan "Ekonomik Önlemler Uygulama Planı"nı ve bu planın ülkenin içinde bulunduğu sorunların aşılmasında başarılı bir araç olup olamayacağını inceleyelim.

5 Nisan 1994 "Ekonomik Önlemler Uygulama Planı"

Kamuoyunda "istikrar Paketi" olarak ifade edilen, 5 Nisan 1994 tarihli "Ekonomik Önlemler Uygulama Planını" incelediğimiz de, temel amacın; kamu kesimi finansman açığını azaltmak, bunun için bir yandan giderlerin azaltılması, diğer yandan da gelirlerin artırılması olduğu görülmektedir. Planda Türkiye ekonomisinin bugün içinde bulunduğu durum ve ekonomik krizin göstergeleri olan kamu açıkları, dış ticaret açıkları, cari işlem açıkları, para politikaları konusunda doğru saptamaların yer almasına karşın, bunların nedenleri ve alınacak önlemler konusunda gerçekçi yaklaşımlar bulunmamaktadır.

* Plan, özünde ekonomiyi daraltma, devleti küçültme mantığına dayandırılmıştır. Başarısı ekonomik yük ve özverinin toplumun her kesiminin "gücü" oranında taşınmasına bağlı olduğu gibi popülist bir söyleme dayandırılmış ise de, uygulama ve toplumun çeşitli kesimlerine etkisi farklı olacak, geniş halk kesimleri olumsuz yönde, etkileneceklerdir.

* Planda, Nisan-Haziran 1994 dönemine ilişkin önlemlere büyük ağırlık verilmiş, daha sonraki dönemlerin gelişmelere göre biçimlendirilmesi öngörülmüştür. Bütçe gelirlerinin artırılması KİT ürünlerine yapılacak zamlara ve kimi vergilerin alınmasına bağlanmıştır.

* Başlangıç zamları ve fiyat artışlarının ücretlilerin yükünü artırmasının yanında, bir tür enflasyon vergisi biçiminde yansımalarının da olması kaçınılmazdır.

* Ücretli ve tarım kesimi dışında kalanlara bir defaya mahsus ek vergi getirilmesi öngörülmektedir. Ancak, bunun beklenen sonucu getirmesi kuşkuludur. Çünkü, planda fiyat denetimlerine ilişkin her hangi bir düzenleme bulunmadığı için, bu ek vergilerin fiyatlara yansıtılmasının önü açıktır. Sonuç olarak ek vergi yükünün de çalışanlara ve tüketicilere kaydırılması çok muhtemeldir.

* Başbakanın yerel seçimler öncesinde meydana ve televizyonlarda devleti soyanlar olarak tanımladığı ve sayılarının 60-70 aile olduğunu söylediği rantıye kesim ile üretim dışı ekonomik faaliyetleri (rant ekonomisi) sonucu elde edilen karların vergilendirilmesi ile ilgili olarak Planda hiçbir düzenleme yer almamıştır.

* Önümüzdeki dönemde ihracat ile döviz kazandırıcı diğer hizmetler (turizm, dış müteahhitlik vb.) ekonominin itici gücü olarak görülüyor. Bunun için de döviz kurlarının yüksek tutulacağı ve Türk Exim-bank'a ek 1 milyar dolar tahsis edileceği ifade ediliyor. Böylece ekonomik

önlemler sonucunda kısıllanacak olan iç talebin sanayi üzerinde olumsuz etki yapmaması amaçlanmaktadır. Bu önlemlerle ihracatın artıp artmayacağı tartışılabilir; ancak bu yolla çok az sayıdaki kişi ve kuruluşa büyük miktarlarda kaynağın aktarılacağı kesindir. Özellikle ucuz Exim-bank kredileri ile sınırlı sanayici ve finans kesimi sermaye birikimini sürdürecektir. Bu kesimlerden ek vergilerle 1 alınıyor görünürken, belki de kredilerle ve teşviklerle 10 verilecektir. Halktan alınanlar sanayinin durmaması adına, büyük sermayeye aktarılacaktır. Diğer yandan, iç pazar fiyatlarının çok altında, muhtemelen maliyetlerin altında buzdolabı, otomobil, demir-çelik vb. ihraç edilecek, yurtdışına kaynak aktarımı ekonomiyi kurtarma adına hızlanacaktır.

* Zamlar ve fiyat artışları yoluyla maaş ve ücretler geriletilmektedir.

* Doğrudan ücretlerin dondurulmasından söz edilmemesine karşın, ücretlerin bütçe sınırları içinde tutulmak istenmesinin anlamı, ücretlerin dondurulmasıdır. Çünkü planın ekindeki çizelge de 1994 Nisan-Haziran dönemi personel harcamaları ile ikinci 3 aylık (Temmuz-Eylül) dönemindeki personel harcamaları aynı miktarda korunmuştur.

- Emekli Sandığı gelirlerini artırmak için prim matrahlarına tazminatlar eklenmekte, Hazine'nin giderini azaltmak için de kimi tazminat ödemelerinde kısıntılar yapılması öngörülmektedir. Bu durum kamu çalışanlarının reel gelirlerinin aşınmasına yol açacaktır.

- Sosyal güvenlik kurumları bugüne kadar hem pirim tahsilatını tam yapmamış hem de toplanan primler düşük faizli kredi, devlet tahvili vb. verimsiz, kararsız alanlarda değerlendirilerek sermayeye kaynak aktarılmıştır. Kuşkusuz, çalışanların Emekli Sandığı'nda hiç temsil edilmemesi, SSK'da ise yetersiz temsili, bu uygulamaların ortaya çıkmasını kolaylaştırmıştır. Sonuçta sosyal güvenlik kurumlarının içinde bulunduğu ekonomik zorlukların aşılması için fatura primlerini ödeyen çalışanlara yüklenmek istemektedir.

* Planda KİT'lerin özelleştirilmesine hız verileceği, özelleştirilmesine olanak bulunmayanların ise kapatılacağı vurgulanmaktadır. Özelleştirmenin ortaya çıkış ideolojisi, uygulamaları üzerinde çok durulduğu için burada kapsamlı bir değerlendirme yapılmayacaktır. Ancak, planda öngörülen özelleştirmedeki amacın, kamu açıklarını kapatmak ve bütçeye gelir sağlama amacının öne çıkmakta olduğunu vurgulamalıyız. Bu uygulamalardan etkilenecek çalışanların korunması amacıyla çıkarılacağı iddia edilen "iş kaybı tazminatının" tam olarak neyi ifade ettiği nasıl düzenleneceği ise belirtilmemiştir.

* Planın ekonomiyi daraltıcı özelliği nedeniyle özel kesimi etkilemesi, özel kesimde de işçi çıkarmalarının yaşanması beklenmelidir. Yoğun işsizliğin emek pazarının olumsuz yönde etkilenmesi ve ücretlerin gerilemesi ise ortaya çıkacak diğer bir önemli sonuçtur.

* Yatırımlara yönelik kimi ödeneklerin durdurulacağının ve kısıtlanacağının ifade edilmesine karşın, savunma ve güvenlik harcamalarına hiçbir kısıntı

getirilmemiştir.

Sanayileşmeden vazgeçmek anlamına gelen yatırımların durdurulmasının etkisini ve savunma harcamalarının ekonomi üzerindeki büyük yükünü kısa dönemli önlemlerle ortadan kaldırmak mümkün değildir ve tüm toplumsal kesimlerin bu durumdan olumsuz bir biçimde etkilenmesi kaçınılmazdır.

* Ekonominin daraltılması, KİT'lerin özelleştirilmesi ya da kapatılması işsizlik yanında çalışanların sosyal ve sendikal haklarının da erozyona uğramasına neden olacaktır. Yine, aynı durum, sermayenin yatırım ve üretimden uzaklaşarak pay senedi, altın ve döviz işlemleri ile repo gibi alanlara kaymasına neden olacaktır.

- Planda tarımsal sübvansiyonlara son verileceğinin açıklanmasına karşın, ortaya çıkabilecek olumsuzluklara karşı hiçbir önlem söz konusu değildir. Tarım kesiminde açığa çıkacak işgücünün göç yoluyla büyük kentlere yönelmesinin ekonomik ve sosyal maliyetinin neden olduğu dikkate alınmamıştır.

- Planda bölgesel dengesizliklerle ilgili hiçbir hükme yer verilmemesi, bu dengesizliklerin giderilmesi yönünde hiçbir önlemi içermemesi büyük bir eksikliklerdir.

- Planda, yakın bir gelecekte geçilecek olan Avrupa Gümrük Birliği'nin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri ve alınması gereken önlemlere hiç değinilmemiştir.

Ülkemiz, tarihinin en büyük bunalımı ile karşı karşıya olduğu konusunda herkes fikir birliği içinde görünmektedir. Oysa, 10-15 yıldan bu yana tüm iktidarlarca yinelenen söylemlere göre Türkiye çağ atlıyordu. Dünya'nın önde gelen ülkelerinden biri olma yolunda idi. Ne oldu da ülke bugünkü duruma düştü. Bu günkü durum bir kaçınılmaz son mudur, yoksa birilerinin hataları ya da aymazlıkları mı ülkeyi bu duruma getirdi. Bunlardan birincisi, yani bir kaçınılmazlık söz konusu ise sistemin, sorgulanması gerekecektir. İkincisi geçerli ise yani iktidarların hatası/kötü yönetimi ise son 10-15 yılın ve özellikle son 3-5 yılın yöneticilerinden hesap sorulması gerekecektir. Bunalımın nedenleri ve çaralar tartışılırken, bu sorunun yanıtı bilinçli olarak gözden kaçırılmaya çalışılmaktadır. Bilinen o ki, yaşanan kriz bir günde ortaya çıkmamıştır. Sistemin kimi açmazlarına ek olarak uzun bir süredir izlenen politikalar bugünkü krize neden olmuştur. Bu uygulamalardan da başta iktidar olmak üzere belirli bir kesim yararlanmıştır. Dolayısıyla, bu kriz bedelini öncelikle bu kesimler ödemelidir. Ve bunun hesabı mutlaka verilmelidir. Türkiye, hiç bir şey olmamış gibi yoluna devam edemez. Ülkenin içine sürüklendiği krizin nedenlerini ortadan kaldırmadığımız sürece, yeni krizlerin belir aralıklarla tekrarlanması kaçınılmazdır. Toplumun alt gelir gruplarını oluşturan geniş halk kesimlerinin ise hiçbir biçimde sorumlusu olmadıkları bu krizin bedelini ödemeye zorlanacaklarına kuşku yoktur.

Açıklanan "Ekonomik Önlemler Uygulama Planı", alınacak önlemlerin yalnızca bir kısmını içermektedir. Tek başına bu plana bakılarak yapılacak değerlendirmeler eksik olacaktır. Özellikle IMF ile yapılan/yapılacak görüşmeler sonucunda daha radikal ve kapsamlı önlemlerin gündeme getirilmesi beklenmelidir. Sürekli tasarruf önlemlerinden söz eden hükümetin bütçedeki din görevlilerine askeri ve güvenlik harcamalarına ayrılan parayı görmezden gelmesi büyük bir çelişkidir. Repoyu denetleyemeyen ve yılbaşında koyduğu %5'lik vergiyi hemen kaldıran döviz büfelerine denetim getiremeyen, vergiden söz edip geçen yıl tahakkuk etmiş 68 trilyon liralık vergi

gelirini tahsil edemeyen TYT Banka 3 trilyon lirayı hibe eden, geçen yıl alınan dış borcun yaklaşık yarısını sermayeye kaynak olarak aktaran, yaklaşık 60-70 ailenin spekülasyonları ile Türkiye ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesini önleyemeyen Hükümeti inandırıcı bulmak mümkün değildir.

Sürekli istikrar, göstermelik gider azaltma ve katma değer yaratan kuruluşların kapatılması ile değil; üretken olmayan gerçek anlamda kaynak tüketen, demokratik ve laik devlet anlayışı ile bağdaşmayan politikalara son verilmesiyle; Devletteki mekanizmaların etkin ve verimli kılınması ile, Devletin çağdaşlaştırılması ile sağlanabilir. Göstermelik tasarruf önlemleri ile sonuç alınabilecek olsaydı, Türkiye bu duruma düşmezdi, zira 15 yıldır hükümetler yatırımlarını kısmakla kalmıyor, yılda iki kez de "Tasarruf Genelgesi" yayımlıyorlar.

Bugün toplumda bir çürüme ahlaki çöküş yaşanmaktadır. Köşe dönmeçilik rüşvet, yolsuzluk, hırsızlık, vb. hiçbir dönemde görülmemeyen boyutlara ulaşmıştır. Çok renkli, ama tek sesli basın ve televizyonlar insanları bireyci, fırsatçı varlıklar haline dönüştürmeye, ahlaksızlığı ise bir erdem olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Yozlaşma, devletin tüm kurumlarını sarmıştır. 12 Eylül yöntemleri ve Parlamentoda temsil edilen siyasi partilerin tümü ortaya çıkan bu sonucun ortak sorumlularıdır. Muhalefet partileri ya bir dönem önce aynı politikaların iktidarda uygulayıcıları ya da bu bozuk düzenin tüm nimetlerinden sonuna kadar yararlanıp Ortaçağ değer yargılarının ötesinde topluma hiçbir şey sunamayan, sistemi eleştirme ve alternatif olma görüntüsü vermeye çalışan partilerdir. Bu nedenle, iktidarı ile muhalefeti ile parlamentodaki siyasi partileri halkın çıkarları doğrultusunda, hareket eden örgütler olarak tanımlamamak mümkün değildir. Parlamento'da kamu yönetiminde gözlenen bu bozukluklar devam ettiği sürece yeni ekonomik istikrar paketlerinin gündeme gelmesi kaçınılmazdır. İddia edilenin tersine, bu ekonomik istikrar paketini demokratikleşme paketi izleyemez. Çünkü, demokratikleşme halkın ekonomik önlemlere karşı muhalefeti güçlendirecektir, bunların uygulanma şansını ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla demokratikleşmenin gerçekleştirilmesinden çok, baskı yasalarının gündeme getirilmesini beklemek daha mantıklı bir yaklaşımdır. Bu ekonomik krizin, başka krizlere yol açmaması mümkün görünmemektedir. Bunun siyasal bir krize, bir iktidar krizine dönüşmesinin kimi belirtileri şimdiden ortaya çıkmıştır. İç ve dış dinamiklerin hangi yönetim modelinde kesişeceğini, şimdiden tahmin etmek mümkün olamamakla birlikte; zaman içinde baskıcı yani ağır basacak yönetim modellerinin göz ardı edilmemesi gerekir. Geniş halk kesimlerinin önünde demokrasiyi geliştirme, örgütlü toplumu yaratma iktidarı, çıkarları doğrultusunda etkileme ve kendilerinin iktidar olması gibi görevler bulunmaktadır. TMMOB, halkın çıkarlarının verilecek bu mücadeleye bağlı olduğuna inanmakta ve demokrasiden yana olan herkesi gelişmelere duyarlı davranmaya davet etmekte ve kendisini bu mücadelenin bir unsuru olarak görmektedir.

TMMOB KOMİSYON ÇALIŞMALARI

- Mühendislik ve Mimarlık alanıyla ilgili düzenlemeler:

Elektrik M. O., H.K.M.O., İç M. O., İnş. M.O., Jeofizik M.O., Jeoloji M.O., Kimya M.O., Maden M.O., Makina M.O., Metalurji M.O., Mimarlar O., Orman

M.O. komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Fizik, Gemi, Gemi Mak. İşl., Meteor, Petrol, Ş.P.M., Ziraat, Çevre, Tekstil M. O. Komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: T. Alptürk

Sonuç : Toplantı olmadı

- Devlet İhale Yasası:

Elektrik, H.K., İnş., Jeofizik, Jeoloji, Kimya, Maden, Makina, Ş.P.M.M.O, Mimarlar Odası komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Fizik, Gemi, Gemi Mak. İşl., Metalurji, Meteor., Orman, Petrol, Ziraat, Çevre, Tekstil M. O., İç mimarlar odası komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: C. Türksoy

Sonuç: Başbakanlık'a gönderilmedi.

- TMMOB'yi ilgilendiren yasalar:

H.K., İnş., Makina, Meteoroloji, Ş.P.M.M.O., Mimarlar odası komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Elektrik, Fizik, Gemi, Gemi Mak. İşl., İnş., Jeofizik, Jeoloji, Kimya, Maden, Metalurji, Orman, Petrol, Ziraat, Çevre, Tekstil M.O., İç Mimarlar Odası komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: H. Kadioğlu

- Teknik Öğretmenler, Fen Adamları:

Elektrik, H.K., İnş., Jeoloji, Makina M. O., Mimarlar Odası komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Diğer odalar komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: H. Demirel

- Doğal Gaz Komisyonu:

Elektrik, Fizik, Gemi Mak. İşl., H.K., Petrol M. O. Komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

İnş., Jeofizik, Jeoloji, Kimya, Makina, Metalurji, Ş.P.M., Çevre M.O., Mimarlar Odası'ndanm birer kişi katıldı.

Diğer odalar Komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: İ. Karababa

- Eğitim, İstihdam:

İnş. M. O., Mimarlar Odası komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

H.K.M.O'dan 2, Jeofizik M.O.'dan 4, Kimya M.O.'dan 5, Maden M.O.'dan 1, Makine M.O.'dan 9, Ziraat M.O.'dan 6 kişi katıldı.

Diğer Odalar isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: K. Günaydın
Sonuç: Rapor oluşturuldu

- Özlük Hakları:

İç Mimarlar Odası komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Elektrik M.O.'dan 4, Fizik M.O.'dan 4, H.K.M.O.'dan 4, Kimya M.O.'dan 5, Maden M.O.'dan 3, Orman M.O.'dan 5, Ş.P.M.M.O.'dan 2, Ziraat M.O.'dan 4, Çevre M.O.'dan 2 kişi katıldı.

Diğer Odalar komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: K. Öztan, H.Y. Oğlu

Sonuç: Rapor oluşturuldu

- Müh. Mimarlık Eserleri Kon. Kararlara Katılım:

İnş., Jeoloji, Maden M.O., Mimarlar Odası komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Diğer Odalar komisyona isim bildirdi.

Kom. Sorumlusu: Y. Önen

- Müh. Mim. Sendikalaşma:

Mimarlar Odası isim bildirdi fakat katılmadı.

Elektrik M.O'dan 1, H.K.M.O.'dan 3, İnş. M.O.'dan 2, Jeoloji M.O.'dan 9, Kimya M.O.'dan 8, Maden M.O.'dan 10, Makine M.O.'dan 10, Metalurji M.O.'dan 1, Orman M.O.'dan 8, Ş.P.M.M.O.'dan 5, Ziraat M.O.'dan 5, Çevre M.O.'dan 1 kişi katıldı.

Diğer Odalar komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: F. Özbilgin
Sonuç: Rapor oluşturuldu

- KİT'lerin Özelleştirilmesi:

Elektrik, H.K., Jeofizik M.O. komisyona isim bildirdi fakat katılmadı.

Jeoloji, Kimya, Maden, Makine, Metalurji M.O'dan 4, Ş.P.M.M.O.'dan 2 kişi katıldı.

Diğer Odalar komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: İ. Karababa
Sonuç: Rapor oluşturuldu.

- Çevre Kom.:

İnşaat, Jeofizik, H.K.M.O.'dan 1, Jeoloji M.O.'dan 2, Kimya M.O.'dan 5, Maden M.O.'dan 6, Makine M.O.'dan 7, Metalurji M.O.'dan 4, Mimarlar Odası'ndan 1, Orman M.O.'dan 3, Petrol M.O.'dan 1, Ş.P.M.M.O.'dan 7, Ziraat M.O.'dan 3, Çevre M.O.'dan 10 kişi katıldı.

Diğer odalar komisyona isim bildirmedi.

Kom. Sorumlusu: E. Torunoğlu
Sonuç: Raporlar oluşturuldu.

- TMMOB Yasa Kom.:

Elektrik M.O.'dan 3, Fizik M.O.'dan 1, H.K.M.O.'dan 3, Mimarlar Odasından 3, İnş. M.O.'dan 2, Jeofizik M.O.'dan 1, Jeoloji M.O.'dan 3, Kimya M.O.'dan 3, Maden M.O.'dan 2, Metalurji ve Meteor. M.O.'dan 1, Mimarlar Odasından 2, Ş.P.M.M.O.'dan 3, Ziraat M.O.'dan 2, Çevre M.O.'dan 1 kişi katıldı.

Diğer Odalar Komisyona isim bildirmedi.

I MAYIS 1993 KUTLAMALARINA İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI

1 Mayıs emeğin, emekçinin bayramıdır. İşçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günüdür. Bugün, tüm dünyada olağan bir uygulama olarak görülen 8 saatlik işgünü için yaklaşık 100 yıl önce verilen savaşımın zafere ulaştığı gündür.

Günümüzde I Mayıs, emekçilerin sömürüye, baskıya, ırkçılığa ve toplumsal ayrımcılığa karşı güçlerini birleştirdiği, dayanışmalarını yükselttikleri bir gün olmalıdır. Bu nedenle I Mayıs, bu yıl da tüm çalışanların mücadele azminin bilindiği bir gün olarak coşkuyla kutlanacaktır. Ülkemizde kutlanması yıllarca yasaklanan I Mayıs, 1976 yılında tüm çalışanlarca kitlesel bir biçimde ilk kez kutlanırken Türkiye işçi sınıfı yüzyılın başındaki birlikteliğini tüm dünya halklarına, bir kez daha göstermiştir. 1977 I Mayıs'ı daha da görkemli olarak kutlanmıştı, ama oradaki coşkunun, birlikteliğin, dayanışmanın ürküttüğü çevreler, dağılmakta olan insanların üzerine ateş açtılar; I Mayıs'ı kana buladılar. Sonra da bunu bahane ederek, izleyen yıllarda I Mayıs'ın kutlanmasını yeniden engellemeye çalıştılar. Ama her türlü engelleme girişimine karşın I Mayıs çeşitli etkinliklerle, her zaman kutlandı.

Bu yıl I Mayıs'ın bütün çalışanların örgütlü birlikteliği ile kutlanması yolundaki girişimler doyurucu sonuçlara ulaşamadı. Örgütsel ayrılıkları öne

çıkarmaksızın 1 Mayıs'ın adına yaraşır tarz da "Birlik, mücadele, dayanışma günü" olarak kutlanması yerine, emekçilerin ayrı alanlara yönlendirilmesi içimize sindirebileceğimiz bir durum değildir. Ayrı alanların oluşturulmasında payı bulunan ve işçi sınıfının bu günde de bölünerek güçsüz görünmesine hizmet eden tüm kuruluşların bu bölünmedeki sorumlulukları değerlendirilmelidir. Bugünden yarına eğer;

- Ülkemizin gerçekten demokratik bir yapılanmaya kavuşmasını,
- Tüm çalışanların toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakkını almasını,
- Irkçılığın, şovenliğin yok olduğu bir dünyada yaşamayı,
- İşsizliğin, pahalılığın, yoksulluğun bulunmadığı bir dünyayı,
- Sömürsüz, baskısız, savaşız bir dünyada yer alacak özgür ve bağımsız bir ülke istiyorsak,

Gelin birlikteliği yok eden her türlü girişime karşı duralım. Birlik, mücadele ve dayanışmayı, bir günün adı olmanın da ötesinde, bir yaşam biçimi olarak algılayalım...

SİYASİ İKTİDAR SON YAPTIĞI MAAŞ AYARLAMALARIYLA KAMU ÇALIŞANLARININ CEBİNDEN 40 TRİLYONU GÖTÜREREK, YİNE YOKLUĞA MAHKUM ETMİŞTİR.

Kamu çalışanlarına yapılan maaş ayarlamalarıyla büyük bir çalım atılmıştır. Bugüne kadar defalarca yetersiz ve komik maaş artışlarıyla karşılaşan kamu çalışanları; parayı harcarken kullandıkları taksit yöntemini maaş alırken de kullanacaklarını tahmin etmiyorlardı. Siyasi iktidar yetersiz maaş ayarlamasını da ikiye bölerek kamu çalışanlarının cebinden 40 trilyonu götürmüştür. Böylece yeni siyasi iktidar kimden yana olduğunu da çok net bir biçimde ortaya koymuştur. Kamu çalışanları yine yoksulluğa mahkum edilmiştir.

Teoman
ALPTÜRK
Başkan

TMMOB Başkanı Teoman ALPTÜRK, Başbakan Tansu ÇİLLER, Başbakan Yardımcısı Erdal İNÖNÜ, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Veysel ATASOY, Ulaştırma Bakanı Mehmet KÖSTEPEN, Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir KÖSE, Bayındırlık ve İskan Bakanı Onur KUMBARACIBAŞI, Maliye Bakanı İsmet ATILLA, Tanın ve Köyleri Bakanı Refaiddin ŞAHİN, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet MOĞULTAY ve Orman Bakanı Hasan EKİNCİ'ye çektiği ekli telgrafla son yapılan maaş ayarlamalarının yeniden gözden geçirilmesini istedi.

Son yaptığınız maaş uygulamalarıyla kamu çalışanları, bir kez daha yoksulluğa itilmişlerdir. Kamu Çalışanı Mühendis ve Mimarlar da yapılan ayarlamalardan büyük ölçüde zarar görmüşlerdir. Mühendis ve Mimarlar üretimde yarattıkları değerlerin çok altında ücret almakta ve üyelerimizin bu maaşlarla görev yapması mümkün görünmemektedir. Son düzenlemelerde ilgili olarak, Birliğimize üyelerinden iktidarınıza yönelik yoğun tepkiler gelmektedir. Maaş ayarlamalarının yeniden gözden geçirilmesini diliyoruz. Saygılarımızla.

Teoman
ALPTÜRK

KOSGEB HİZMET MERKEZLERİ DEVREDİLEREK ÖZELLEŞTİRİLİYOR

Türkiye'de sayıları 200.000'e yaklaşan imalat sanayindeki Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi (KOS) işletmelerine teknik ve yönetsel danışmanlık ve mühendislik hizmetlerinin çok ucuz bedelle götürülmesinde tek araç konumunda olan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)'e bağlı Danışmanlık ve Kalite Geliştirme Merkezleri (DKGM)'nin işletme sahiplerine devredileceği, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Tahir KÖSE tarafından açıklandı. Ayrıca "Burada açtığımız DKGM'yi ve diğer hizmet merkezlerimizi, içerisindeki malzemesi, makinası ve personeliyle sizlere devretmeyi düşünüyoruz. Bu merkezlerin idaresini her şeyiyle size devredelim. İşletmesini siz küçük sanayiciler yapsın" dedi. (13.10.1993 tarihinde İstanbul İMES'te açılışı yapılan Danışmanlık ve Kalite Geliştirme Merkezi DKGM töreninde yapılan konuşmadan) Doğrudan sanayi siteleri içinde yer alan, her biri yaklaşık 20 Milyar TL. değerinde hassas ölçme ve analiz cihazlarıyla donatılmış ve her türlü gereksiz bürokrasiden arındırılmış olarak çalışan söz konusu merkezlerin "Özelleştirilmesi" ile KOS işletmeleri çağdaş teknik bilgi, kalite yükseltme çalışmaları gibi hizmetlerden yoksun kalacaklardır. Toplam kredilerden aldıkları pay %3'ü geçmeyen KOS işletmeleri için verilen bu hizmetin ucuzluğu ve sağladığı avantajlar daha da önem kazanmaktadır. Avrupa Topluluğu'na ihracatta ISO-9000 Kalite Standartlarına dayalı Kalite Sistemlerine sahip olmanın dışarıda sağlayacağı büyük üstünlüklerin giderek kendini hissettirdiği bir noktada, bu hizmeti KOS işletmelerine taşıyacak hemen tek araç olan KOSGEB Merkezlerinin "Devredilmesindeki" mantığı anlamak güçtür. Ayrıca, bu devir veya özelleştirmenin yalnızca sanayi siteleri kooperatifleri veya bunlar aracılığıyla oluşturulacak vakıf, şirket vb. zorlama araçlar aracılığıyla ve kamuoyundan kaçırılarak "Makina, Malzeme ve Personelin Devredilmesi" gibi kaba bir yöntemle çözülmeye kalkışılmasının yapısal sorunlar doğuracağı da açıktır.

Ekonomiye önemli katkıları olduğuna inandığımız KOSGEB modeli içinde yer alan hizmet merkezlerinin "Devri veya Özelleştirilmesinin" daha açık tartışma ortamlarında sürdürülmesinde KOSGEB, KOS işletmeleri ve ülkemiz ekonomisi için yarar görmekteyiz. Ülkemiz ekonomisi için yeri ve önemi tartışılmayacak küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerine, teknik-yönetsel danışmanlık hizmetleri ile mühendislik hizmetlerinin çok ucuz ve nitelikli olarak görülmesinde tek araç durumundaki KOSGEB hizmet merkezlerinin, sessiz sedasız sanayi siteleri kooperatiflerine devri pek çok sakınca taşımaktadır. Konunun kamuoyunda ilgili taraflarca tartışılmasında KOSGEB, KOS işletmeleri ve ülkemiz ekonomisi açısından yarar görmekteyiz.

Teoman
ALPTÜRK

BASINA VE KAMUOYUNA

TMMOB, ülke gündemini 1984'den bugüne işgal eden KİT'lerin özelleştirilmesi sorununa başından beri büyük bir duyarlılık göstermiş, görüş ve önerilerini kamuoyuna sürekli olarak açıklamışın. Toplumun tümünü ilgilendiren konunun yine toplumun tüm kesimleri tarafından tartışılarak ve bir uzlaşmaya dayalı olarak sonuçlandırılması demokrasi açısından bir zorunluluktur. Ancak, hem ANAP iktidarı döneminde hem de onu izleyen hükümetler döneminde bu durum dikkate alınmamış, özelleştirme

uygulamaları kapalı kapılar arasında, parlamento ve kamuoyu devre dışı bırakılarak ve toplumun sınırlı kesimlerinin çıkarları doğrultusunda çözümlenmeye çalışılmıştır.

TMMOB, KİT'lerin özelleştirilmesine ilişkin olarak uzun bir çalışma sonucu hazırladığı raporu kısa bir süre önce kamuoyuna açıklamıştır. Raporda, özelleştirmenin toplumumuza ideolojik bir tavır olarak dayatıldığı vurgulanmış; "özelleştirme, ulusal ve uluslararası düzeyde sermaye birikimi sürecindeki tıkanmaları aşabilmek ve kapitalist toplumun kendini yeniden üretebilmesi amacıyla bir araç ve çıkış yolu olarak görülmektedir" denilmiştir. Hükümet aradan geçen kısa sürede de bilinen tutumunu ısrarla sürdürmeye devam etmektedir. TMMOB, hiçbir kompleksi olmadan, sorunu her düzeyde tartışmaya hazırdır. Ancak, demokrasinin temel ilkelerinin görmezden gelinmesine, kamuoyu ve parlamentonun devre dışı bırakılmasına, hukuk devleti olmanın koşullarının ihlal edilmesine her ortamda karşı çıkmayı toplumsal görevlerinin gereği saymaktadır.

Bizleri böylesi bir basın açıklaması yapmaya iten nedenler ise Hükümetin yukarıda açıkladığımız yaklaşımı doğrultusunda, PTT'nin telekomünikasyon hizmetlerini ve devamının geleceğini açıkladığı hızlı özelleştirme girişimleridir. Özelleştirmenin ekonomik gerekçeleri ve haklılığının tartışılması yanında, hukuk açısından da ciddi sorunlar söz konusudur. Anayasa'nın 47. maddesine göre her biri ayrı yasayla kurulmuş KİT'lerin özelleştirilmesi yine TBMM'de yasa çıkarılmasıyla mümkündür. Sorunu KHK'larla çözmeye çalışmak hukuku zorlamaktır, yangından mal kaçırmaya çalışmaktır.

PTT'nin özelleştirilmesi de TBMM ve kamuoyunu dışlamanın kötü bir örneği olarak dayatılmaktadır. Telekomünikasyon hizmetlerinin özelleştirilmesi kişilerin Anayasa'nın 22. maddesiyle güvenceye alınan haberleşme özgürlüğünün ortadan kaldırılması yönünde ciddi tehlikeler oluşturacaktır. Ayrıca ülkenin ulusal güvenliği açısından sorunlar yaratabileceği de bilinmelidir. TMMOB, PTT'nin telekomünikasyon hizmetlerinin özelleştirilmesi girişimlerinin de yasal takipçisi olacaktır. Bu konuda tüm demokratik kamuoyu ve örgütlerin de ortak tutumlar geliştirmesi gerektiğine inanmaktadır.

"KAMU ÇALIŞANLARININ GREVLİ TOPLU SÖZLEŞMELİ SENDİKA MÜCADELESİNİ DESTEKLİYORUZ"

İki milyon kamu çalışanı yıllardır Aralık ve Temmuz aylarında olduğu gibi bu yılda demokrasi söylemleriyle iktidara gelen koalisyon hükümetinin iki dudağı arasında çıkacak zamları beklemektedir. 24 Ocak kararlarıyla başlayan, askeri rejimle pekiştirilen, koalisyon hükümetiyle süregiden ücretli çalışanlar aleyhine çözümler, ücretli çalışanların milli gelirden aldıkları payı hızla %36'lardan %13'lere düşürmüştür. Bu süreç içerisinde;

- Çalışan kesimler nedeni olmadıkları enflasyonun ağır sonuçlarıyla artan hayat pahalılığı karşısında giderek yoksullaşmalardır.
- Gelir dağılımının en bozuk olduğu 7 ülkeden biri olan ülkemizde, gelir dağılımındaki adaletsizlik giderek büyümüş, sosyal devlet anlayışı terk edilerek çalışanları koruyucu hiç bir politika geliştirilmemiştir.
- Vergi yükü çalışan kesimlerin üzerine yıkılmış, Devlet çalışan kesimden vergi, sermaye ve rant kesiminden borç almış ve bu borçlarda yine çalışan kesimlere ödetilmiştir.
- Özelleştirme ile yıllardır politik müdahalelerle bugünkü duruma getirilen KİT'lerin ağır faturası, 700 bin kişinin işsizliği ile sonuçlandırılabilir.

ÖZELLEŞTİRME ile çalışanlara çıkarılmak istenmiştir. Bütün bunlara karşın; - 80'li yılların sonlarında başlayan ve gittikçe yükselen kamu çalışanlarının sendikal mücadelesi sürekli olarak engellenmek ve bastırılmak istenmektedir. İnsan hakları kapsamında değerlendirilen ve demokrasilerin vazgeçilmez unsuru olan sendikal haklar, hazırlanan Personel Yasası ve Kamu Çalışanları Sendikaları Yasa tasarıları ile içi boşaltılmış, yasaklar ve kısıtlamalarla dolu olarak kamu çalışanlarına dayatılmak ve kabul ettirilmek istenmektedir. Toplu sözleşmesiz ve grevsiz sendikalar yasası önerilen mevcut durumun devamını sürdürme çabalarından kaynaklanmaktadır.

TMMOB olarak kamu çalışanlarının toplu sözleşmeli-grevli sendikal haklar için yürüttükleri haklı mücadelelerini bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da desteklemeye devam ediyor, kamu çalışanlarının "Demokrasi ve Sendikal Haklar" için başlattıkları eylemleri destekliyor, sendikal hakların bir bütün olarak elde edilmesinin ancak ve ancak toplumun demokratik örgütlerinin mücadelesiyle olanaklı olduğunu bir kez daha vurguluyoruz.

Sayın Nahit MENTEŞE
İÇİŞLERİ BAKANI
ANKARA

13 Ocak 1994 tarihinde Kamu Çalışanları Sendikalarının ülke çapında düzenledikleri etkinlikler genellikle olaysız ve kamu çalışanlarına yakışır bir şekilde geçmiş ancak Ankara'da basın açıklaması yapmak için Sakarya'da bir araya gelen Kamu Çalışanlarına Emniyet Güçleri Ankara Emniyet Müdürü komutasında saldırmışlardır.

Aralarında üyelerimizin de bulunduğu 100'ün üzerinde kamu çalışanı gözaltına alınmış bir o kadar insan da bu saldırı sonucu yaralanarak hastaneye kaldırılmıştır. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün Kamu Çalışanlarına dönük saldırısını kınıyor, gözaltına alınanların bir an önce bırakılmalarını diliyoruz.

Alpaslan ERTÜRK Genel
Sekreter

SİVAS OLAYLARI ÜZERİNE
(2 Temmuz 1993)

Aydınlanma çağından nasibini alamamış, demokrasi, özgürlük ve bilim düşmanı yaratıklar dünyanın her yerinde aynı olduklarını bu kez Sivas'ta gösterdiler. 400 yıl öncesinden günümüzü aydınlatan Pir Sultan Abdal'ı yetiştiren topraklarda yaşanan bu vahşeti gerçekleştirenleri nefretle lanetliyoruz.

İnsan olmanın özgür olmakla eş anlamlı olduğunu kavrayamayan bu zavallılar, yaktıkları insanların ışığından doğacak aydınlık yarınların telaşı içerisinde saldırıyorlar. Unutulmamalıdır ki, Türkiye halkı bu örümcek kafalı canileri çok yakından tanıyor. Onlar Almanya'da yurttaşlarımızı yakan Nazilerin soyundandır. Büyük Ozan Pir Sultan Abdal adına düzenlenen bu şenliğe katılan özgürlük aşığı insanlarımızı korumayan sorumluları, olay üzerine yaptığı açıklamada Sn. Aziz NESİN'i olayların sorumlusuymuş gibi gösteren Hükümet sözcüsü Yıldırım AKTUNA'yı kınıyor ve benzeri olayların bir daha yaşanmaması için Hükümeti göreve çağırıyoruz.

ÖLENLERİN ANISI DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİ VEREN
TÜM İNSANLIĞIN YOLUNU AYDINLATACAKTIR.

TMMOB

* *

Sivas'ta meydana gelen olayları, t ylerimiz ürpererek ve yüreğimiz yanarak öğrenmiş bulunuyoruz. İktidarın kendi elleriyle beslediği vahşet, ilerici ve yurtsever insanların kanlarıyla ayakta durmaya alışıyor. Başta İçişleri Bakanı Gazioğlu'nun açıklamaları olmak üzere Hükümet yetkililerinin yaptığı açıklamalar, saldırıyı hoş göstermeye ve gerici liğe prim vermeye devam ediyor. İktidar; düşüncelerin özgürce açıklanmasını, dini duyguların rencide edilmesi ve tahrik olarak nitelerken, cinayetleri ve canileri koruyan bir tutum sergiliyor.

Aslında bu tutum, siyasilere yıllardır sürdürdüğü dini siyasete alet etme tavrının bir parçasıdır. İnsan öldürmenin, toplu kıyımın hiçbir geçerli gerekçesi olamaz. Hükümet olaya gerekçe aramak yerine, bugünlere nasıl gelindiğini sorgulamalıdır. Bugün, Sivas'ta bütün unsurları ile TCY'nin 149. maddesinde ifadesini bulan KITAL SUÇU işlenmiştir. Bu, yetkililerin iddiasının aksine planlı ve organize bir eylemdir. Emniyet güçleri, bu olaya seyirci kalarak suça ortak olmuştur. şimdi vakit geçirilmeden olaylara katılanlar saptanmalı ve yargı önüne çıkarılmalıdır. Bu amaçla TRT,  zel televizyon ve diğer basın organlarındaki film, fotoğraf gibi kanıtlar tespit edilip, toplanmalıdır. Delillerin karartılması kesinlikle önlenmelidir. Aksi halde, Kahramanmaraş olaylarında olduğu gibi mağdurlar suçlu, suçlular güçlü olacaktır. Ancak şu unutulmamalıdır ki; bugün d n değildir. D n Ankara'da meydanları dolduran memurların, işçilerin, aydınların kısaca tüm kesimlerin örgütlü gücü, cinayetlerin hesabını sorabilecek hak arama bilincine ve kararlılığına sahiptir. Kitle  rg tleri olarak biz;

- Delillerin karartılmasına meydan verilmeden bütün eylemcilerin saptanması ve yargı önüne çıkarılmasını talep ediyoruz.
- Cenaze törenleri bir gelenektir. Halkın kendi evlatlarını göreneklerine uygun bir biçimde defnetmesi hakkıdır. Hükümetin cenazeleri gizlice gömmesine izin vermeyeceğiz.
- Demokratik, laik,  zg r ve insanoğluna yaraşır bir düzene ulaşmak için mücadelede kararlıyız. Bu sorumluluk duygusuna sahip herkesi, her kesimi birlik olmaya, birlikte davranmaya çağırıyoruz.

TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ,
TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ,
TÜRK Dİş HEKİMLERİ BİRLİĞİ,
TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ,
KAMU ALIşANLARI SENDİKALAR PLATFORMU,
ÇAĞDAş HUKUKÇULAR DERNEĞİ.

2 Temmuz'da özgürlük aşığı 36 insan, giderek azgınlaşan şeriat  zlemcilerince katledildi. Bu olay demokrasi, özgürlük ve bilim düşmanı yaratıkların dünyanın her yerinde aynı olduklarını bir kez daha göstermiştir. Bu olayı gerçekleştirenlerin Almanya'da yurttaşlarımızın evlerini yakan Naziler'den hiçbir farkları yoktur. Düşüncelerini özgürce söyleme hakkını kullanan insanlarımızı, bu örümcek kafalı canilerin saldırısından koruyamayan hükümet, yaratılan bu iğrenç olayı halkımıza mal ederek sorumluluktan kurtulmaya çalışmaktadır. İnsan öldürmenin, toplu kıyımın hiçbir geçerli gerekçesi olamaz. Hükümet, olaya gerekçe arayacağına, önce, bu günlere nasıl gelindiğini sorgulamalıdır.

Ülkemiz, hızla bir kaosa sürükleniyor. Sivas olayı bu gidisin yalnızca bir parçasıdır. Demokratik, özgürlükçü ve insan onuruna yakışır bir toplumsal düzende kendilerine yer olmadığını çok iyi bilenler, ülkemizi cehenneme çevirmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Bunu kavrayamayanlar hükümet etme sorumluluğunu taşıyamazlar.

Koalisyonun iki kanadına da sesleniyoruz:

Bir an önce safınızı belirleyiniz. Ya ülkenin tüm demokratik güçleriyle birlikte, her türlü gerici, yobaz, ırkçı karanlık güçlere karşı olacaksınız; ya da ülkemizin, sizi de yok edecek bir karanlığa gömülmesine yardımcı olacaksınız. Tercih sizindir. Bizler, ülkenin aydınlık yarınlarına ulaşmasından başka kaygısı olmayan ilericiler, demokratlar, yurtseverler, siz yanımızda olsanız da, olmasanız da, insanlarımızın geleceğinin karartılmasına; çağdışı kalmış zavallıların özlediği düzenin mahkumu olmaya razı olmayacağız.

* Ülkemiz üzerinde oynanan oyunları boşa çıkarmak için

* Demokratik, laik, özgür ve insan onuruna yakışır bir toplumsal düzene ulaşmak için sorumluluk duygusu sahibi herkesi, her kesimi birlik olmaya birlikte davranmaya çağırıyoruz.

MESLEK BİRLİKLERİ PLATFORMU

SİYASİ İKTİDARIN MÜHENDİS VE MİMARLARIN SORUNLARINA KARŞI GÖSTERDİĞİ DUYARSIZLIK ONLARIN EYLEMLİLİĞİNİ GETİRDİ...

TMMOB Danışma Kurulu bugün (18.12.1993) toplanarak son gelişmeleri değerlendirecektir. Enflasyona çözüm bulunamazken, çalışanların ulusal gelirden aldıkları pay giderek azalırken Mühendis ve Mimarların ücretlerine bir çözüm getirilemediği gibi kamuda çalışan üyelerimizin işyerleri, KİT'ler özelleştirilerek haraç-mezat satılmaya çalışılmaktadır. Türk ekonomisinin itici gücü Kamu iktisadi Teşebbüsleri IMF gibi Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının baskısıyla yok edilmek istenmektedir. Bütün bunlarda ülkede terör var bahanesiyle oldu bitliye getirilmek istenmektedir. Sayın Başbakanla Mühendis ve Mimarların sorunlarını görüşmek üzere yaptığımız tüm girişimler sonuçsuz kaldı. Ama Sayın Başbakan ÇİLLER, TMMOB ve benzeri kuruluşları, demokratik kitle örgütleriyle görüşmezken işveren kuruluşlarıyla her ortamda görüşerek isteklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Aslında örgütlerle görüşmelerde uygulanan bu çifte standart vergi konusunda da aynen geçerlidir. Hazırlanan vergi yasa tasarısı çalışanların değil, işverenlerin vergi yükünü azaltmak üzere tasarlanmıştır. Acı reçetenin yükü gene çalışanlara yüklenmeye çalışılmaktadır.

Demokrasinin en temel öğelerinden olan örgütlenme konusunda da çalışanların bekledikleri gerçekleşmemiştir. Siyasi iktidar özelleştirme v.b konulardan çalışanlara "Grevli ve toplu sözleşmeli sendika hakkını sağlayacak yasa"yı bir türlü çıkaracak fırsatı (!) bulamamıştır. Ama bunun yanında pek çok demokratik hakkı ortadan kaldıracak "Terörle Mücadele Yasası"nın hazırlama konusunda çok daha hızlı davranabilmiştir.

İşte bu ve benzer nedenlerle Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin çeşitli düzeydeki yöneticileri 17 Kasım 1993 Cuma günü Anıtkabir'deki saygı duruşundan sonra Sn. Başbakan'a topluca giderek, mühendis ve mimarın isteklerini iletmek istemişler, ancak kendilerinin başka bir yerde olması nedeniyle, istekleri içeren dosyayı makamlarına bırakmakla yetinmişler ve

görüşme isteklerini yinelemişlerdir. Mühendis ve mimarlar makama verdikleri dosya ile yine bir maaş ve yan ödeme kararnamesi ile oldu bittiye getirilmek istenmediklerini, nitelikli emeklerinin karşılığının yılbaşında mutlaka verilmesini, sendika ve toplu sözleşme haklarını onaylanan uluslararası Sözleşmelerdeki şekliyle kabul edilmesini ve demokrasinin önündeki tüm engellerin zaman yitirilmeden kaldırılmasını istemişlerdir. Mühendis ve mimarlar olarak "devlet olanaklarının yetersizliği" gibi politikacı söylemlerine artık inanmıyoruz, çeşitli teşvik ve istisnalarla rantıye kesimlere aktarılan kaynakların, yatırımların kişi veya şirketlerin kurtarılması için değil üretim için yönlendirilmesini, adaletli vergi dağılımının sağlanmasını, kaynakların içeriye ve dışarıya yok pahasına terk edilmemesini, kısaca demokratik, laik ve sosyal hukuk devletinin çağdaş kurallarının ülkede yerleştirilmesini istiyor, bekliyoruz ve bunun için tüm güçlüklerle karşı uğraş vereceğimizi açıklıyoruz.

19 Aralık Pazar günü de devam edecek olan Danışma Kurulu çalışmalarında bu konuda verilecek yeni uğraşlar da tartışılacaktır. 18-19 Aralık 1993 tarihinde toplanan TMMOB Danışma Kurulu ülkemizin içinde bulunduğu koşulları ve bu koşullar altında mühendis ve mimarların üzerine düşen görevleri irdeleyerek aşağıdaki saptamaların kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır. Türkiye, enflasyon, işsizlik, yoksulluk ortamında gittikçe derinleşen bir bunalım yaşıyor. IMF ve Dünya Bankası reçetelerini program haline getiren siyasal iktidarlar üretim artısını göz ardı etmiş, ülke kalkınmasını gündemlerine dahi almışlardır. Son iki yılda da durum değişmemiştir. Demokrasi, kalkınma, sanayileşme, yolsuzluklarla mücadele söylemleriyle iktidara gelenler, bu konularda hiçbir kararlı tutum sergilemedikleri gibi devraldıkları bunalımı daha da derinleştirmişlerdir. On binlerce üyemiz işsizdir ya da boğaz tokluğuna çalışmaktadır. Kamu çalışanı üyelerimiz insanca yaşayabileceği gelir düzeyinin çok altında bulunmaktadır. Hak arama alanındaki antidemokratik yapılanma devam etmektedir.

TMMOB Yasası'nda değişiklikler yaparak genç üyelerin katılımını engelleyen Birlik ve Oda Yönetimlerine yürütmenin müdahalesine olanak sağlayan 66 ve 85 sayılı kararnameler, 657 sayılı Devlet Memurları Yasası'ndaki Yasaklar Toplu sözleşme ve grev yaşamını düzenleyen ve sendikal hakları kısıtlayan 2821 ve 2822 sayılı yasalar yürürlüktedir. Örgütlülük düzeyi düşük; özgürce örgütlenme ve tartışma olanaklarından yoksun, baskı altındaki bir toplumsal ortamda sağlıklı bir çevre, yaşanabilir bir kentleşme, ülke ve halk yararına bir kalkınma ve sanayileşmeden söz edilemez. Ne yazık ki Türkiye, mühendisini mimarını dışlayarak sanayileşme konusunu göz ardı etmektedir. Kamu kaynaklarının ve kentsel rantın, liberal ekonomik model uğruna siyasi ve ekonomik çıkar çevrelerince pervasızca paylaşıldığı, yolsuzlukların kanıksandığı bir Türkiye gerçeğini yaşıyoruz. Hükümetin gündeminin başında yer alan özelleştirme de bu kapsamdadır. Bu sömürü kasırgasının sosyal ve ekonomik maliyetini her dönemde olduğu gibi bugünde de toplumun çalışan kesimleri ödemektedir. Mühendis ve Mimarlar bu faturayı işsizlik, düşük ücret, demokratik haklarından yoksunluklarla karşılamaktadır. İktidar, yaşanan bütün olumsuzluklara karşı her geçen gün yoğunlaşmakta olan toplumsal muhalefeti sindirmek ve yok etmek istemektedir. Terörle Mücadele Yasası bu girişimin en çarpıcı örneğini oluşturmaktadır.

Koalisyon Hükümeti TMMOB'nin görüş ve önerilerini önemsememektedir. Başbakan Sayın ÇİLLER görüşme isteklerimize yanıt vermemektedir. Başbakanlık binasının önünde toplanan bine yakın üyemizin

sözcülerini Başbakan kabul etmemiştir. Polis, toplantıya müdahale ederek dağılmalarını istemiş; temsilcilerimiz randevu taleplerini bir kez daha yenileyerek Başbakanlığın önünden ayrılmışlardır. Toplumun, üreten, söz ve karar sahibi olması gereken güçleri susturulurken, basın-yayın aracılığıyla da toplum tek yanlı haber ve propagandayla yönlendirilmektedir.

1980'den bugüne yaşanmakta olduğumuz bu antidemokratik uygulamaların sona erdirilmesini istiyoruz. Bu anlamda;

- a) 1982 Anayasasının,
- b) Dayanağını bu anayasadan alan ve demokratik yaşamı kısıtlayan tüm yasaların değiştirilmesini,
- c) Faili Meçhul cinayetlerin, kaybolmaların, yargısız infazların, işkencelerin, işkencede ölümlerin, çatışmalarda ölümlerin ve genel olarak insan hakları ihlallerinin sona erdirilmesini istiyoruz.

Yine bu amaçla gerçekten demokratik bir toplumsal yaşamın hukuksal, siyasal, ekonomik ve kültürel altyapısının daha fazla gecikmeden oluşturulmasını istiyoruz. Bu istemin ve özlemlerimizin gerçekleşmesi için biz mühendis ve mimarlar üye tabanında ve ülke düzeyinde örgütlenmeye kararlıyız. Kamuoyu yakın bir gelecekte haklı istemlerimiz daha açık ve daha etkili bir biçimde duyacak, bu yoldaki eylemlerimize tanık olacaktır. Üretim, sanayileşme ve kalkınmanın itici gücünü oluşturan, yatırımların vazgeçilmez bir unsuru olan mühendis, mimar ve teknik elemanlardır. Büyük bir bölümü kamuda çalışan bu kesimin, ekonomik ve sosyal durumları, son yıllarda uygulanan ekonomik politikalar sonucu aldıkları eğitim ile uyum olmayan bir düzeye düşürülmüştür. Son yıllarda sorunlarımıza ilişkin olarak yaptığımız girişimlere olumlu yanıt alınmadığı gibi, aksine var olan haklarımız da elimizden alınmaktadır.

KISACASI TEKNOLOJİ ÇAĞI OLAN 2000'Lİ YILLARA GİDERKEN MÜHENDİS VE MİMARLARI GÖZDEN ÇIKARAN SİYASİ İKTİDARLAR ÜLKENİN GELECEĞİNİ DE GÖZDEN ÇIKARMIŞLARDIR. ÇAĞDAŞ BİR ÜLKE VE TÜM ÇALIŞANLARA ÇAĞDAŞ HAKLARIN SAĞLANMASI İÇİN; 15 ARALIK 1993 ÇARŞAMBA GÜNÜNDEN İTİBAREN;

- İşyerlerinde "mühendis-mimarlar halkın hizmetinde" kokartı takacak,
- 15 Aralık 1993 tarihinde saat: 16.30'da Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sn. Murat KARAYALÇIN ile görüşme yapacak
- 17 Aralık 1993 Cuma günü saat : 10.00'da Anıtkabir'i kitlesele olarak ziyaret edecek,
- 17 Aralık 1993 tarihinde Anıtkabir ziyareti sonrası Başbakan Sn. Tansu ÇİLLER'i ziyaret edecek,

KALICI HAKLARIMIZ İÇİN ÜLKE ÇAPINDA BÜYÜK BİR MİTINGE DOĞRU YOLA ÇIKACAĞIZ.

TMMOB

MÜHENDİS VE MİMARLAR ARTIK SUSMAYACAĞIZ DİYOR

Bugün ülkemizin her zamankinden daha çok toplumsal barışa ihtiyacının olduğu herkesçe ve her kesimce ifade ediliyor. Ama nedense bu toplumsal barış için fedakarlık hep çalışan kesimden işçiden, memurdan bekleniyor. Kamu çalışanlarına, yeterli kaynak bulunmadığı gerekçesiyle çağdaş yaşama yetecek maaş artışı yapılmıyor, sendikal haklar verilmiyor, ücret artışı istekleri siyasi iktidarlarca çok bulunuyor. Oysa çalışanların ulusal

gelirden aldıkları pay son yıllarda önemli ölçüde azalmıştır. Çalışanların ulusal gelirden aldıkları pay 1961'de %21, 1969'da %31, 1977'de %37 iken 1980 yılından itibaren bilinçli politikalar sonucunda hızla azalmış %18 olan bu oran halen %13 düzeyine inmiştir. Ama bir türlü vergi reformu gerçekleştirilememiş vergi kaçırınların üzerine gidecek yasal düzenlemeler yapılmamış, ödemeyenlerin korunmasına devam edilmektedir. Bunlar yetmediği gibi yıllarca Türk Ekonomisinin itici gücü olan Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT)'ler başta IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının baskısıyla; Morgan Guaranty Bank tarafından hazırlanan plan doğrultusunda özelleştirilmeye çalışılmaktadır. Demokrasi vaatleriyle iktidara gelen 1. ve 2. Koalisyon Hükümetlerinin "devrim gibi" nitelmesiyle değerlendirilen programları I yılı aşan icraat sonucunda tam bir fiyaskoya dönüşmüş durumdadır. "Demir Lady" unvanına soyunan Çiller'in neler yapacağı ise adeta bu sıfatta somutlaşmaktadır. Artık hemen herkese tanıdık gelen "Özelleştirme" KİT'lerin yükünden kurtulma "acı reçete" türünden ekonomik politikaların, sonuçta ekonomik krizin yükünün çalışan kesimlere ve halka çıkarılacağına açık göstergesi olduğu söylenebilir. Son memur eylemleri ve yine memur maaşlarına yapılan zamların karşısında gelişen protesto eylemleri Çiller politikalarının hangi kesimleri hedef aldığını açıkça ortaya koymaktadır. Kendi memurları arasında güvenlik güçleri (polis, asker) ve yargıda çalışanların maaşlarına daha yüksek oranda diğerlerine ise son derece "cüzi" zamlar yaparak bir ayırım getiren hükümetin, devlet içinde hangi güçlere ihtiyaç duyduğu ve sahiplendiği de ortaya çıkmaktadır.

Topluma kamu adına sunulan hizmetler arasında, önem ve değer bakımından farklı ölçüler kullanılmasının, kimi hizmetlerin önemli ve değerli kimilerinin, önemsiz ve değersiz olduğu anlamına gelecek değerlendirmeler yapılmasının hiçbir akılcı ve yasal gerekçesi yoktur. Ekonominin temel üretim dinamiği olan teknik hizmetlerin önemsiz ve değersiz hizmetlermiş gibi kategorik ve haksız bir değerlendirmeye tabi tutulmasının hiçbir gerekçesi gösterilemez. Aksine ülke ekonomisinin gelişmesine, ülkede yatırımın, üretimin, sağlıklı, büyümenin ve yetenekleriyle doğrudan ve belirleyici katkılar mühendis ve mimarlar tarafından yerine getirilmektedir. Ancak bu niteliklerimiz ve işlevlerimizin, siyasi iktidarların önlerine koydukları program ve aldıkları kararlara bakıldığında önemsenmediğini ortadadır. Kısacası 2000'li yıllarda mühendissiz ve mimarsız bir Türkiye düşlemektedirler. Son yıllarda sorunlarımıza ilişkin olarak hükümet yetkilileri düzeyinde yaptığımız girişimlere olumlu yanıt alınamadığı gibi aksine varolan haklarımızda elimizden alınmaktadır. Bir yandan kısıtlanan, karar sürecinden uzaklaştırılan mühendis-mimarlarımız diğer yandan ekonomik olarak da layık olmadıkları ücretlerle büyük sıkıntılara sokulmuşlardır. İş bitirici ve işini bilen memurlar olmayışımız (?) nedeniyle bu sıkıntılar dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Yüz milyarlarca liralık hakediş raporlarına imza koyan, milyarlarca liralık yatırımları denetleyen ve bütün bu işlerin sorumluluklarını taşıyan kamu çalışanı üyelerimiz, ailelerini insanca yaşatacak asgari gelir düzeyinde bile değillerdir. Böylesine sorumluluk altında çalışan üyelerimizin ücretlerinden yapılan kısıntıların enflasyonun düşürülmesine katkı sağlayacağını kabul etmek mümkün değildir. Bu kısıntılar devlet kaynaklarının yetersizliği ile açıklanamaz. Çünkü devlet kendi çalışanı mühendis ve mimarlara karşı böylesine "tutumlu" davranırken onların denetimindeki işleri yapan yüklenicilere karşı aynı tutumluluğu göstermemektedir. Siyasi iktidarların, karşısında giderek daha da çaresizlik gösterdiği enflasyon ve ücretli kesimin sırtına bindirilerek artık bel

büken "vergi yükü" kamu çalışanı mühendis ve mimarların da ekmeğini iki yanlı kemirmiş ve küçülmüştür.

Ülkenin geleceğini düşünmeyen, sanayileşme gibi hayati bir konuyu göz ardı eden son dönem iktidarların elbetteki mühendis ve mimarlara gereken önemi vermeyeceği açıktır. Mühendis ve mimarlar olarak bilim ve teknolojinin hakim olacağı 2000'li yıllarda ülkemizin geleceği ve halkımızın refahı için bu gidişata dur diyerek yetkilileri göreve, kamuoyunu geleceklere karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz.

VE...

- * Çağdaş ve kalkınmış bir ülkenin temelinde yatan en önemli unsurun teknik elemanın alın teri olduğunun bilinmesini
 - * Teknik Eğitimin alt yapısı ve Öğretim kadrosu olmayan sözde üniversitelerde verilmemesini
 - * Ülkemizin büyük yatırım projelerinde Mühendis ve Mimarların söz ve karar sahibi olmasını
 - * Kamuda çalışan Mühendis ve Mimarlara harcadıkları emeklerine ve üstlendikleri sorumluluklara denk düşen sosyal haklar ve ücretlerin verilmesini,
 - * Bilim ve Teknolojik araştırmalara bütçeden daha çok ödeneğin ayrılmasını.
 - * Eğitimsiz ve bilgisiz kişilere siyasi çıkarlar uğruna unvan dağıtımına son verilmesini,
 - * Sözleşmeli personel, kadro karşılığı sözleşmeli personel ve kapsam dışı personel uygulanmasına son verilmesini,
 - * 657 sayılı DMK'daki yasakların kaldırılmasını, hak ve özgürlüklerin genişletilmesini, katılım mekanizmalarının güçlendirilmesini,
 - * 1475 sayılı İş Yasası'nın sağladığı haklar günümüz koşullarında son derece yetersizdir. Bu yasanın kapsamı, sağladığı güvenceler bakımından genişletilmesini 657 sayılı DMK ile denkliği sağlanmasını,
 - * İş güvencesi açısından önemli plan 158 sayılı ILO sözleşmesinin onaylanmasını,
 - * 2821 ve 2822 sayılı yasaların yürürlükten kaldırılarak tüm ücretli çalışanlar için ortak bir sendika, toplu iş sözleşmesi ve grev yasası çıkarılmasını,
- ÇAĞDAŞ BİR ÜLKE İÇİN TÜM ÇALIŞANLARA ÇAĞDAŞ HAKLARIN SAĞLANMASINI İSTİYORUZ**

**TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI
BİRLİĞİ**

BASIN AÇIKLAMASI

Mühendis-Mimarların mesleki ve meslektaşlarımız genel sorunları ile kamuda çalışan üyelerimizin özlük hakları ve ücret sorunlarını iletebilmek amacıyla Başbakan Tansu ÇİLLER'e 24 Kasım 1993 tarihinden bugüne kadar sürekli yinelediğimiz sözlü, yazılı ve toplu olarak yaptığımız randevu başvurularından olumlu ya da olumsuz yanıt alınamamıştır.

Başbakan Tansu ÇİLLER pek çok konuda yok saydığı halkımız, insanlarımız, örgütlerimiz gibi 200 bin üyeli mühendis mimar kitlelerinin tek örgütü Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliğini de yok saymaktadır. Bilim ve Teknoloji çağı olan 2000'li yıllara gidilirken mühendis ve mimarların göz ardı edilmelerinin, ülkemizin geleceğinin göz ardı edilmesiyle eşanlamlı olduğu inancıyla 24 Aralık 1993 tarihinde randevu talebimiz geri çekilmiştir. 17 Aralık 1993 tarihinde Anıtkabir'i ziyaret ederek Başbakanlığa kadar yürüyen 1000'e yakın TMMOB yöneticisinin randevu taleplerini yenilemelerinden ürken iktidar

24 Aralık 1993 tarihine kadar ülke çapında ve Ankara'da örgütümüzü Emniyet güçlerinin yakın takibine almıştır. 24 Aralık 1993 Cuma günü de Başbakanlık önünde geniş güvenlik önlemleri alınmıştır. Yasal randevu taleplerimize yanıt vermeyen Başbakan Tansu ÇİLLER'in karşımıza ülke düzeyinde Emniyet Güçlerini çıkarması düşündürücüdür, anlamlıdır.

Bizler, çağdaş bir ülke için tüm çalışanlara çağdaş hakların sağlanmasını istiyoruz. Birliğimizin, gerek Mühendis ve Mimarların sorunlarına gerekse de ülke sorunlarına ilişkin konuları önümüzdeki süreç içerisinde kamuoyuna aktarma çabalan yükselerek sürdürülecektir.

TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ 40. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ BİLDİRGESİ

Bugün (27 Ocak 1994) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin Kırkıncı Kuruluş Yıldönümüdür. 1954 yılında 5000 dolayında meslektaşımızla yaşama geçen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'miz bugün, 200.000'i aşkın üyeyi kucaklayan, toplum içinde kolay elde edilemeyecek bir yere ve özgünlüklere sahip kuruluşa dönüşmüştür.

TMMOB, Mühendis ve Mimarların toplum gelişmesindeki tartışılmaz önemi ile güç bulmaktadır. Mühendislik-Mimarlık alanına ilişkin düzenlemeleri yapabilecek bu alanın gelişimini sağlayabilecek, demokratik yapısı ile de kurumsal erozyona en dayanıklı bir kuruluş olarak varlığını ve etkinliğini kanıtlamış bulunmaktadır.

TMMOB'nin etkinliğinin ve saygınlığının göstergelerini, çeşitli çıkar kesimlerinin karşıtlıklarında ve karalama çabalarında bile bulmak mümkündür. 1980 sonrası gelişmelerde 12 Eylül yönetimlerinin yürürlüğe koyduğu 66 ve 85 sayılı KHK'ler ile 1982 Anayasası'nın 135. maddesi bunun en tipik örnekleridir. Bunların hepsi yasakçı ve tepkici bir anlayışın ürünleri olup, sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını kısıtlayıcı hükümler taşımaktadır. Birliğimiz bunların değiştirilmesini, kaldırmasını her platformda talep etmiştir ve etmektedir.

Mühendis ve Mimarlarımız, bugün toplumsal iş bölümü açısından, iş ve üretkenlik açısından çalışma koşullarının yarattığı maddi ve manevi duyumsuzluklar bakımından, derinleşen ve ayrışan uzmanlıklarının toplumca yeterince kavranıp aranır olmaması açısından sorunludur. Bu sorunların çözümünün ancak mühendis ve mimarların örgütlü bir güç olması ile sağlanabileceği çok açıktır. Son yıllarda bir başına kalmış mühendis ve mimarların TMMOB'ye artan ilgileri bu gereksinmenin doğal sonucudur. Giderek daha da artacağı gözlemlenen bu ilgi ve sarılmanın temelleri doğru kavranmalı. Mühendis ve Mimarların kendi kuruluşlarına artan ilgileri uzun erimli bir bakış ile yine kendileri için üretken bir mekanizmanın girdileri haline getirilmelidir.

TMMOB gibi kuruluşların kuruluş olarak varlığı, üyelerinin ve ilgi alanlarının sağlıklı ilişkiler içinde olmasının teminatı olduğu kadar, demokratik bir toplum yapılanması içinde vazgeçilmez önem taşımaktadır. Bu tür kuruluşların korunup kollanması, demokratik toplum yapılanmasının temel taşlarının korunup, kollanması anlamını her zaman taşıyacaktır. Ülkemizde teknik otorite sürekli ve sistemli bir şekilde geriletilmekte, halkımızın milyarlarca liralık vergileriyle yetiştirilen teknik insan gücüne yetkileri kullanılmamaktadır. Ülkenin teknolojik yatırımlarında ve projelerinde teknik elemanlar hep dışlanmış, kararlar sürekli ya politik otoritelerce ya da zaman zaman askeri otoritelerce alınmış, bunun sonucu olarak da ülke kaynakları boşa harcanmıştır. Bu nedenle ülke kaynaklarının iyi

kullanılması ve ülkenin daha hızlı kalkınabilmesi için mühendis ve mimarlar kendi alanlarındaki her türlü kararlarda söz ve yetki sahibi olmak ve sorumluluk üstlenmek istiyorlar.

Mühendisler ve mimarlar, eğitim ve öğretim kurumlarının niteliğinin yükseltilmesini, YÖK düzeninin kaldırılmasını, TMMOB - Üniversite -Sanayi işbirliğinin yerleştirilmesini, üniversitelere sanayi ve tarımdaki istihdam olanakları ölçüsünde öğrenci yerleştirilmesi, teknik elemanların diploma verilerek sokağa konulmamasını istiyorlar. Mühendis ve mimarlar, teknik üniversite öğrenimi ile kazanılan ve yaşam içinde geliştirilen meslek unvanı ve yetkilerinin yasal düzenlemeler ile sorumsuzca herkese dağıtılmasını, mühendis ve mimar mesleklerinin hafife alınmamasını istiyorlar. Mühendis ve mimarlar böyle bir günde, kendi niteliklerine uygun iş ve ücret istiyorlar. İyice içinden çıkılmaz duruma getirilmiş olan devlet, personel rejiminin yeni baştan ve acilen ele alınmasını, herkese işgücünün niteliğine uygun bir düzenleme getirilmesini istiyorlar. Mühendis ve mimarlar, tüm yurttaşlarımızın ekonomik, demokratik ve sosyal ihtiyaçlarının önünde engel bırakılmamasını, ülkemizin de uygar dünyada acilen yerini almasını, çalışanlarına copla gözdağı verilmemesini, tüm çalışanlara grevli ve toplu sözleşmeli sendikal hakların zaman geçirilmeden sağlanmasını, yurttaşlar arasında işçi, memur, sözleşmeli çalışan veya Emekli Sandığı, SSK, Bağ-Kur emeklisi gibi farklı statülerin ortadan kaldırılmasını istiyorlar. Mühendis ve mimarlar, ülkede uygar ve serbest bir tartışma ortamının yaratılmasını, toplumun tüm örgütlü kesimlerinin kararlarda söz sahibi olmasını, insanların temel hak ve özgürlüklerine hiç bir tartışmaya yer verilmeksizin her şeyden çok saygı gösterilmesini, yurttaşların ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının eşitlik ve demokrasi özelemlerinin önündeki 12 Eylül ürünü anayasal engellerin kaldırılmasını, yurttaşların bu konuda Meclis aritmetiği gibi bahanelerle oyalanmamasını istiyorlar. Mühendis ve mimarlar, sonuç olarak uygar dünyada var olan uygar dünya insanların yararlandığı tüm koşulların ülkemizde de olmasını, ülkemiz yurttaşlarının da bunlardan yararlanmasını istiyorlar.

TMMOB MALİ RAPORLAR

DENETLEME KURULU RAPORU

Kurulumuz 30 Nisan 1994 tarihinde, TMMOB yetkililerinin de katılımı ile 1.4.1992-31.3.1994 tarihleri arasını kapsayan denetlemesini tamamlamıştır.

A) KAYIT ve DEFTERLER

1- Birlik Muhasebe kayıtlarının usulüne uygun ve düzenli tutulduğu saptanmıştır.

2- Birliğin 31.3.1994 tarihi itibarıyla tespit edilen kasa defteri ve kasa sayımı sonuçları aşağıdadır.

Gelirler: 1.368.320.545. TL.

Giderler: 1.367.411.280. TL.

Kasa: 909.265. TL.

3- TMMOB Yönetim Kurulu'nun 32. Dönem boyunca düzenli olarak toplandığı ve 82 oturum gerçekleştirerek 299 karar aldığı tespit edilmiştir.

B) MALİ İNCELEME

I- TMMOB'nin son üç yıllık bilançoları, karşılaştırma olanağı sağlamak amacıyla aşağıda verilmiştir.

	Aktif	Pasif
Özvarlıklar Hesabı	-	1.192.743.791
Kasa Hesabı	2.912.875	-
Bankalar Hesabı	13.879.766	-
Sabit Kıymetler Hesabı	18.138.686	-
Borçlular Hesabı	1.255.831.061	-
Alacaklılar Hesabı	-	97.899.438
Yardımlaşma Fonu Hesabı	-	119.159
Toplam	1.290.762.388	1.290.762.388

b) 31.3.1993 tarihli bilançosu

	AKTİF	PASİF
Öz varlıklar Hesabı	-	1.162.025.998
Kasa Hesabı	5.393.186	-
Bankalar Hesabı	4.655.818	-
Sabit Kıymetler Hesabı	18.138.686	-
Borçlular Hesabı	8.000.000	-
Alacaklılar Hesabı	-	111.565.891
Odalar Cari Hesabı	1.237.523.358	-
Yardımlaşma Hesabı	-	119.159

c) 31.3.1994 tarihli bilançosu

	AKTİF	PASİF
Öz varlıklar Hesabı	—	1.200.761.359
Kasa Hesabı	909.265	-
Bankalar Hesabı	212.173	-
Sabit Kıymetler Hesabı	136.113.683	-
Borçlular Hesabı	10.712.800	-
Alacaklılar Hesabı	-	293.569.000
Odalar Cari Hesabı	1.345.716.597	-
Geçici Hesap	785.000	-
Yardımlaşma Hesabı	-	119.159
TOPLAM	1.494.449.518	1.494.449.518

2- TMMOB'nin 32. Dönem boyunca gelirleri 2.052.729.220.TL olmuştur. Gerçekleşme oranı 1992 yılı için %42.8, 1993 yılı için %53.5'dir. Birliğin temel gelirini oluşturan Oda Hisselerindeki gerçekleşme oranı ise 1992 yılı için %13.4 ve 1993 yılı için %31.1 dolayındadır.

Birliğimizin temel gelirleri sayılan Oda ödentilerinde bu dönemde geçmişe nazaran bir iyileşme olduğu saptanmıştır. Önümüzdeki dönemde daha da iyi olması için gayret sarf edilmelidir.

3- TMMOB'nin 32.Dönem boyunca giderleri 2.151.384.789.TL olmuştur.

Gerçekleşme oranı 1992 yılı için %54.2, 1993 yılı için %68.7'dir. Birliğin 31.3.1994 tarihi itibarıyla 293.569.000.TL borcu bulunmaktadır. Önemli borç kalemleri aşağıda belirtilmiştir.

SSK Borçları 52.512.846 TL (1993 Aralık, 1994 Ocak, Şubat, Mart) VERGİ Borçları 80.974.572 TL (1993 Aralık, 1994 Ocak, Şubat, Mart)
SENDİKA Borçları 7.279.046 TL (I yıllık)
PERSONEL Borçları 45.726.030 TL (Mart)
DİĞER Borçlar 107.076.506 TL (Piyasa)

1993 yılı sonuna kadar vergi ve SSK borçlarının düzenli olarak ödendiği, ancak 1994 yılı başından itibaren yine ödeme güçlüğüne düşüldüğü görülmüştür. 33.dönemde bu güçlüğü aşılması yeni Yönetim Kurulunun önemli görevi olmalıdır.

C) SAPTAMA ve ÖNERİLER

1- Dönem içi ara denetlemelerde Kurulumuzca saptanıp Yönetim Kuruluna önerilen hususların yerine getirilmesi konusunda çabalar görülmesine rağmen sonuçlandırılmamıştır.

2- Yönetim Kurulunca vergi sigorta gibi ödemeleri gecikildiğinde yüklü gecikme faizleri binen harcamalara özen gösterildiği görülmüş, 1993 yılı Aralık ayına kadar bu tür eskiden gelen borçlar temizlenmiştir.

Ancak, 1993 yılı Aralık, 1994 yılı Ocak, Şubat, Mart aylarına ilişkin vergi ve sigorta primleri ödenememiştir. Birlik Saymanı 28 Aralık 1993 tarihinde istifa etmiş, 8 Mart 1994 tarihinde tekrar göreve başlamıştır. Ödenmeyen vergi sigorta primi borçları, Birlik Saymanının görevde olmadığı döneme rastlamıştır.

3- Çalışma dönemi içerisinde Odaların üye ödentilerini tahsil etmede, 32.Dönem Genel Kurulunda kabul edilen Bütçe Uygulama Esasları Yönetmeliği etkili olmuştur. Ancak bu Yönetmeliğe göre elinde yaptırım gücü bulunan Birlik Yönetim Kurulu görevini yeterince yerine getirememiştir.

4- Birliğin Toplantı Odası tefrişi için 103.615.000 malzeme alınmış ancak borç ödenemediği için 65.550.000 TL'lik kısmı iade edilmiştir. Bu konuda Birlik Yönetimince Karar alınmadığı tespit edilmiştir.

5- Birlik Yönetim Kurulu harcamalarının %85-90'ı kira, personel, elektrik, PTT gibi giderlerden oluşmaktadır. Başka bir deyişle Birlik Yönetim Kurulunun yapması gereken aktivitelere para kalmamaktadır. Bu nedenle çıkarılması kararlaştırılan Birlik Bülteni düzenli olarak çıkarılmamıştır.

6- Birlik ödentilerinin ödenmesinde inşaat Mühendisleri Odasının üstün çaba harcadığı, diğer Odalardan 12 tanesinin hiç borcu kalmadığı, Makina Mühendisleri Odasının ise bu konuda istekli davranmadığı saptanmıştır. Çünkü Birliğin tüm Odalardan alacağı 1.345.000.000 TL'dir. Makina Mühendisleri Odasının borcu 696.000.000 TL'sidir. Orman Mühendisleri Odasının 32.000.000 TL'si olan Birlik ödentisinden hiç ödeme yapmadığı saptanmıştır. Sonuç olarak ülkemizin içinde bulunduğu koşullar değerlendirildiğinde, yapılacak çok işi olan TMMOB'nin; daha etkin bir kurum haline gelebilmesi için tüm Odaların üzerine düşen yükümlülükleri sorumluluk

duyarak eksiksiz bir biçimde yerine getirmeleri gerekmektedir. 30.4.1994

Alaattin ANAHTARCI Osman SARGIN
Yücel ÖZEL Tuncer AKYOL
(25.1.1994'e kadar)(25,1.1994'den itibaren)

MALİ RAPOR

32. Genel Kurulda görevlendirilen Yönetim Kurulumuz TMMOB'nin mali sorunlarını aşma doğrultusunda aktif bir çaba sarf etmeye çalışmıştır. 33. Genel Kurulu mali sorunların tartışıldığı bir platform olmaktan çıkarmayı hedefleyen bir temel yaklaşım ile hareket edilmiştir. Tek tek odalar özelinde çözüm üretmeye çalışan bu yaklaşımın, odaların bir bölümü tarafından da kabul gördüğü gözlenmiştir.

1. Birlik Yönetim Kurulunca Alınan Kararlar

Birlik Yönetim Kurulumuz dönem içerisinde mali sorunların çözümü doğrultusunda bir dizi kararlar almış, ancak bunların bir kısmının uygulanması ve izlenmesinde yeterince ısrarlı olamamıştır. TMMOB Yasası, TMMOB Tüzüğü, TMMOB ve Odalar Mali İşler Yönetmeliği, Bütçe Uygulama Esasları Yönetmeliği gibi yasal mevzuat çerçevesindeki belirli yaptırımları da zorlamaya çalışan Yönetim Kurulu uygulamalarının, amaçları dışında istenmedik tartışmaları da yarattığı belirtilmelidir. Dönem içerisinde mali sorunların aşılması doğrultusunda Yönetim Kurulunca alınan kararlar, içerikleri özetlenerek şöyle sıralanabilir;

24.06.1992/13 :Birliği aylık sabit bir gelir düzeyine ulaştıracak bir sistem kurulmasına.

8.8.1992/30 :Odalardan taşınmaz mallarının listesinin istenilmesine,
8.8.1992/31 :6235(7303) sayılı TMMOB yasasında tanımlanan tüzel kişilik olan TMMOB'nin bağlı odalar adına kayıtlı taşınmaz mallarının TMMOB adına tapu tescilinin yapılmasına;konu ile ilgili girişimlerin Valilikler ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü nezdinde yürütülmesine,

8.8.1992/32 :Birliğe borcu olan odalara, borçları bitinceye kadar taşınmaz alım izni verilmemesine,

8.8.1992/33 :Oda Denetleme Kurulu raporlarının 3 ayda bir Birliğe gönderilmesinin istenmesine,

15.10.1992/69 :Mali durumla ilgili Genel Kurul kararlarının uygulanması konusunda TMMOB Yönetim Kurulu, Yüksek Onur Kurulu ve Denetleme Kurulu üyelerinin ortak toplantıya çağrılmasına,

20.10.1992/74 :Mali Durumla ilgili olarak TMMOB Yönetim Kurulu ve Oda Başkanları, İl Başkanları, Sekreter ve Sayman üyelerinin ortak toplantıya çağrılmasına

18.11.1992/92 :1992-1993 Bütçe Uygulama Esasları Yönetmeliğinin 1.maddesinin uygulamaya konulmasına ve TMMOB Denetleme Kurulunun gerekli görülen Odaları incelemeye almasına,

8.12.1992/108 :TMMOB Denetleme Kurulu raporunda yer alan 4c.maddesinin (denetlenecek Odalar ile ilgili raporların istenmesi) uygulamaya konulmasına,

23.2.1993/147 :1.4.1993 tarihinden itibaren Makina Mühendisleri Odasının, 2.4.1993 tarihinden itibaren de Elektrik Mühendisleri Odasının denetlenmesi için TMMOB Denetleme Kurulunun göreve çağrılmasına, karar

verilmiştir

Mali yapıda iyileşme sağlamak amacı ile TMMOB örgüt bütünlüğü içerisinde değerlendirilerek alınan 31. ve 32. sayılı kararlar, dönem boyunca önemli tartışmalara neden olmuş. Birlik Yönetim Kurulu üyeleri hakkında suç duyurusu yapılması boyutlarına kadar ulaştırılmıştır. 31. ve 32. sayılı kararlar, asıl olarak TMMOB'ye borcu varken, bu borcu ödeme doğrultusunda bir çaba harcamayan ve taşınmaz alımlarını sürdüren Odaları sınırlamak amacı ile alınmıştır. Özellikle 31. sayılı kararlar ile ilgili olarak, Birlik Yönetimince geriye doğru hiç bir uygulama yapılmamış, Valilikler ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne yazılan yazılarda TMMOB Yönetim Kurulu kararı olmaksızın taşınmaz alımı ile ilgili işlem yürütemeyecekleri hatırlatılmıştır. Bu kararlar çerçevesinde dönem içerisinde Odaların taşınmaz mal talepleri hakkında Birlik Yönetim Kurulu tarafından ;

20.06.1992/20 :Ziraat Mühendisleri Odasının, Ankara'da taşınmaz satışı ve alımına,
16.02.1993/140 :İnşaat Mühendisleri Odasının, Samsun'da taşınmaz alımının reddine,
16.02.1993/141 :Ziraat Mühendisleri Odasının, Diyarbakır'da taşınmaz alımına,
2.03.1993/156 :Mimarlar Odasının, G.Antep'te taşınmaz satışına,
12.06.1993/198 :Mimarlar Odasının, G.Antep'te taşınmaz alımına,
3.08.1993/203 :TMMOB'nin Rize'de yap/işlet/devret sistemi ile taşınmaz alımına,
17.08.1993/215 :TMMOB Kocaeli il Koordinasyon Kurulu'nun taşınmazı için bağış kampanyası açılmasına,
14.09.1993/223 :İnşaat Mühendisleri Odasının, Elazığ'da taşınmaz alımına,
14.09.1993/224 :İnşaat Mühendisleri Odasının, Trabzon'da taşınmaz alımına,
14.09.1993/226 :Mimarlar Odasının taşınmaz alımına,
16.11.1993/252 :Mimarlar Odasının, Malatya'da taşınmaz alımına,
28.12.1993/264 :Harita Mühendisleri Odasının, Ankara'da taşınmaz alımına,
11.01,1994/272 :İnşaat Mühendisleri Odasının, Bursa'da taşınmaz alımına karar verilmiş olup, tüm kararlar 32. sayılı karar çerçevesinde irdelenmiş, satış ve alımlar da taşınmazlar için talepte bulunan Oda'nın belirlediği kişilere, TMMOB adına tapu işlemlerini yürütme ve tescil yaptırma yetkisi verilmiştir. Yine dönem içerisinde TMMOB'nin kullandığı kat ile ilgili olarak Mimarlar Odasına;
15.10.1992/71 :1992 yılı için aylık 8.350.000,- TL.(Bina giderleri dahil),
27.04.1993/185 :1993 yılı için aylık 11.015.000,- TL.(Bina giderleri dahil), kira ödenmesine karar verilmiş olup, söz konusu ödemeler Mimarlar Odasının Birlik payından düşülmüş, geri kalan borçlar da protokole bağlanmıştır.

2. Odalar

Mali sorunların çözümünde, odaların cari yıl ödentileri ve geçmiş dönem borçlarının tasfiyesinin yanı sıra Birliğin sabit bir aylık gelir düzeyine ulaşması ve program oluşturabilmesinin temel alındığı öncelikle belirtilmelidir. Başlangıçta, Odaların özgün koşullarını da göz önünde bulundurarak, Bütçe Uygulama Esasları Yönetmeliğinin belirli esneklikleri de içerecek şekilde uygulanabilme koşulları araştırılmıştır. Bu çerçevede özellikle ödeme

konusunda sorunlu odalar ile öncelikli olarak birebir görüşmeler yapılmış, birlikte ödeme planı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu öneri dönem başında TMMOB'ye borcu en yüksek düzeyde olan odalardan İnşaat Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası (19.10.1993 tarihine kadar) tarafından kabul görmüş ve protokol yapılmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda dönem sonu itibari ile 13 Odamızın ödemelerinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda ciddi bir çaba ortaya koydukları görülmüştür. Bunlardan 12 Odamız (Fizik, Gemi, Gemi Makinaları, Harita ve Kadastro, Jeofizik, Maden, Petrol, Meteoroloji, Ziraat, Çevre, Tekstil Mühendisleri ve İç Mimarlar Odaları) geçmiş dönem borçlarını ve cari yıl ödentilerini dönem sonu itibari ile kapatmış, İnşaat Mühendisleri Odası ise geçmiş dönem borçları dahil tüm ödentilerini gerçekleştirmeye çalışmış ve dönem sonu itibari ile minimum düzeye (30.4.1994 tarihi itibari ile borcu 74.313.637,-TL. ya) çekmiştir. Diğer Odalarımızdan Jeoloji ve Metalürji Mühendisleri Odaları geçmiş dönem borçları ve cari yıl ödentileri konusunda duyarlı olmuşlar, Birlik ödeme planındaki açıkları kapatmışlar ve olanakları çerçevesinde Birliğin sabit bir aylık gelir düzeyini sürdürmesini sağlamaya çalışmışlardır. Kimya ve Orman Mühendisleri Odaları ile Şehir Planlama Mühendis ve Mimarlar Odası dönem içerisinde gelir kalemlerini harekete geçirememeleri ve etkinliklerini sınırlayacak bir borç yükü altında bulunmaları nedeniyle kendi aktivitelerini zorlukla yürütmüşler, TMMOB'ye karşı yükümlülüklerini yerine getirme de zorlanmışlardır.

Bu dönemde geçmiş dönem borçları ve cari yıl ödentileri açısından TMMOB için çözüm üretemeyen iki oda Makina ve Elektrik Mühendisleri Odaları olmuştur. Birlik Başkanı ve Saymanı her iki odanın Yönetim Kurulu toplantılarına katılarak, bir ödeme planı oluşturulması ve bu planının bir protokole bağlanmasını sağlamaya çalışmış, ancak yapılan, tüm görüşmelere rağmen her iki Oda'da piyasaya olan borçlarını öne çıkararak böylesi bir uygulamaya yanaşmamışlardır. Süreç içerisinde her iki Oda'nın konuya ilişkin yaklaşımında gelişme göremeyen Birlik Yönetim Kurulu 23.2.1993/147 sayılı kararı ile her iki Odanın incelenmesi için Birlik Denetleme Kurulunu göreve çağırmıştır. Ancak odalar Denetleme Kurulu'nca istenen evrakları düzenli bir biçimde ve istenen sürede sunmamış, Birlik Yönetim Kurulu'nun bu gelişmeleri izleyememesi de Denetleme Kurulu üyelerimizden birinin istifası ile sonuçlanmıştır. Geçirdiğimiz dönemdeki Birliğe olan borçlarına yaklaşımı göz önünde bulundurularak yapılacak bir değerlendirme ile özellikle Makina Mühendisleri Odasının, yeni hesaplanan 1994 yılı ödentileri ile birlikte bu borçları ödemesi olanaklı görülmemekte olup, alternatif ödeme yöntemlerinin geliştirilmesi kaçınılmaz gözükmektedir.

TMMOB'ye olan geçmiş dönem borçlarının ve cari yıl ödentilerinin ödenmesi konusunda en çarpıcı tavrı Mimarlar Odası ortaya koymuştur. Mimarlar Odası, dönem başında Birlik Yönetim Kurulu'nca kullanılan katın kira sözleşmesi ile birlikte geçmiş dönem borçları ve cari yıl ödentilerini içeren bir ödeme planı sunmuştur. Bu planı Birlik Yönetim Kurulu ile yaptığı bir protokole de bağlamış ve ödemelerini sürdürmüştür. Ancak, Oda'nın 19.10.1993 tarih ve 03/814 tarihli yasası ile kesinleştirdiği bir tavrı ile "Mimarlar Odası'nın TMMOB'ye borcu olmadığını" bildirilmiştir (63.130.968,- TL. borcu bulunur iken). Mimarlar Odası'nın söz konusu tavrı için ortaya "koyduğu gerekçe ise Birlik Yönetim Kurulu'nun almış olduğu 31. ve 32. sayılı kararlardır. Bu gerekçe, Birlik Yönetim Kurulu kararları üzerinde bağlı bir Oda'nın mali baskı yoluyla etkili olma çabasının marjinal bir örneği olmanın da

ötesinde,kanımızca TMMOB örgütlülüğünün ulaştığı noktayı sergilemesi yönü ile Genel Kurul'un ciddi bir şekilde irdelemesini gerektirmektedir. Nitekim, TMMOB Yönetim Kurulu Üyeleri hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmak ve kararların iptali ile ilgili dava açmış olmak da Mimarlar Odası'nı tatmin etmemiş, yapılan görüşmelerde 31 ve 32 sayılı kararlar geri alınmadıkça tavrını sürdürüleceğini bildirmiştir.

3. Gözlemler

Böylesi bir tablo içerisinde Birliğin ne kendi çalışma koşullarını ve ortamını düzeltmek, ne de tüm örgütlülüğünü kavrayacak eylem programları hedefleyebilecek (başka etkenlerin yanı sıra) ekonomik gücü olmamıştır. Ocak 1994 içerisinde Birlik Genel Sekreterinin kişisel çabaları ile Birliğin toplantı salonu tefriş edilmiş (28 Aralık 1993'de Birlik il Başkanı ve Saymanı istifa etmişti) ancak gerekli ödemeler yapılamadığı için toplantı salonunun sandalye ve koltukları satıcı firma tarafından geri alınmış, bu çaba da sonuçsuz kalmıştır.

32. Dönem Genel Kurul Çalışma Raporu baskı bedelinin ödenmesi ile başlayan mali zorluklar, kısa dönem çalışma programının hayata geçirilememesi; son sayısı Mayıs 1992'de çıkan ve 24 11.1992/94 sayılı kararlarla sürekliliği sağlanmaya çalışılan "Birlik Bülteni"nin, dönem içerisinde 3 sayı ile sınırlı kalması; "Birlik Bülteni" ile ilgili profesyonel bir çalışma ortamı yaratılamaması; çeşitli konulara ilişkin afiş ve bildirilerin yeterli sayıda basım, dağıtım ve izlemesinin yapılamaması; oluşturulan komisyon raporlarının yayın haline dönüştürülememesi; Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Sekreter, komisyon üyelerinin çalışma koşullarının geliştirilememesi; işyeri temsilciliklerinin yaygınlaştırılamaması; çeşitli konulara ilişkin hizmet alımlarının yapılamaması v.b eksiklikler ile sürmüştür, tüm bu sıkıntılar bir boyutu ile Birlik çalışmalarını sınırlamıştır. Yine dönem içerisinde ülke genelinde gelişen çeşitli olaylar (Uğur Mumcu'nun katledilmesi, Sivas Olayları v.b.) için diğer meslek örgütleri veya kendi odaları adına gazete ilanları verme, duyurular yapma gibi konularda da Birlik, ekonomik açıdan bağımlı olduğunu bir kere daha hissetmiş, oldukça zorlanmıştır. Sendikal Haklar, Özelleştirme panelleri, GAP Sempozyumu ve Sanayi Kongresi gibi TMMOB adına yapılan çeşitli etkinliklere Odalarımızın koydukları maddi katkıların sınırlı kalması (hatta kimi odaların ilgilenmemesi) bu etkinliklerin önemli darboğazlar içerisinde yürütülmesine neden olmuş, yaygınlaştırılmaları üzerinde olumsuz etki doğurmuştur.

4. SSK ve Vergi Ödemeleri

Dönem boyunca TMMOB'nin mali açıdan en önemli uğraşını personele ilişkin harcamaların gerçekleştirilmesi oluşturmuştur. Birlik saymanlığı ve muhasebesi adeta Odalar ile Birlik personeli arasında köprü görevini üstlenmiştir. Denetleme Kurulu dönem sonu raporunda da belirtildiği gibi Birlik harcamaları içerisinde kira, personel, elektrik, PTT, kırtasiye gibi giderler %85-90 gibi yer tutmaktadır

Dönem içerisinde SSK primleri ve vergi ödemeleri Birliğin kabusu olmuş, geçmiş dönemden kalan ve taksitle bağlanmış olan 55.424.000,TL (13.856.000,-TLM) ve 26.545.300,-TL.(Faizi ile birlikte 70.367,000,-TL sı olmuştur) verginin yanı sıra döneme ait yeni vergi ödemelerinde de azami titizlik gösterilmiş, zamanında ödeme yapılması gerçekleştirilmiştir. 1993 yılı sonuna kadar dikkatle uygulanan bu çizgi ile Birliğin hemen hemen tüm

borçları kapatılmıştır. Ancak 28.12.1993 tarihinde Birlik II.Başkanı ve Saymanının istifası ve 2 aydan uzun bir süre TMMOB yürütme kurulu görevinin Genel Sekreter üzerinde kalması ile kaçınılmaz olarak bu olumlu gelişme aksamış, yeniden seçimin yapıldığı Mart ayı sonunda vergi borcu 80.974.572,-TL.'ye, SSK borcu ise 52.512.846.TL.'ye ulaşmıştır.

5. Personel

Şubat 1993 sonuna kadar 1 Genel sekreter Yardımcısı ile çalışmalarını sürdüren Yönetim Kurulumuz boş bulunan Genel Sekreter kadrosuna bu tarihten itibaren 23.2.1993/146 sayılı kararı ile atama yapmıştır. Birlik Yönetim Kurulumuz göreve başladığı ilk günlerde, önceki dönemde oluşturulan ve dönemimiz başlangıcı itibari ile sözleşmesi dolan danışman kadrosuna gerek görmemiş ve sözleşme süresini 8.12.1992/104 sayılı karar ile uzatmamıştır.

Ayrıca TMMOB hukuk işleri için bir büro veya benzeri bir yapılanma çerçevesinde hizmet alımı dönem başında Yönetim Kurulumuzca planlanmıştır. Bu nedenle önceki dönemde serbest meslek makbuzu karşılığı yapılan ödeme ile hizmet sunan hukuk müşaviri ile olan ilişkiye de son verilmiştir. Ancak başta mali sorun olmak üzere çeşitli nedenler ile bir hukuk bürosu ile anlaşma yapılması da gerçekleştirilememiştir. Dönem içerisinde ortaya çıkan davalar da aynı zamanda avukat olan bir Yönetim Kurulu üyemiz görev almıştır.

32.Dönemde göreve başlayan ve bu dönemde de görevini sürdüren Genel Sekreter yardımcısının görevine Birlik Yönetim Kurulu'nun 15.2.1994/286 sayılı kararı ile son verilmiştir. Birlik sekreteryasında görev yapan toplu sözleşmeli bir personel Aralık 1993 sonu itibari ile kendi isteği ile görevinden ayrılmış,yerine görevlendirme yapılmamıştır. Önceki dönem içerisinde iş akdi sona erdirilen bir personel tarafından kıdem tazminatının geç ödenmesi nedeni ile açılan faiz davası dönemimizde sonuçlanmış ve davacıya 13.460.000,-TL. ödeme yapılmıştır. Ayrıca 32.dönemde görev yapan Genel Sekreterin kıdem tazminatı ve yasal faizi Yönetim Kurulu'nun 2.2.1993/134 sayılı Kararı ile 12.381.628,-TL. olarak ödenmiştir. Görevine son verilen Genel Sekreter yardımcısının, yasal hakları olan 52.608.840.TL.sı ise henüz ödenememiştir. Birliğimizde halen 1 Genel Sekreter, 4 toplu sözleşmeli personel çalışmaktadır.

e. Gelir-Gider Cetvelleri

1992 ve 1993 yılları gerçekleşen gelir ve giderler, bilançolar, kesin tahakkuku yapılan oda payları, 31.3.1994 tarihi itibari ile Odalarımızın birliğe olan borçları, TMMOB Bütçe Uygulama Esasları Yönetmeliği Tasarısı ve 1994,1995 yıllarına ait tahmini gelir ve gider bütçeleri aşağıdadır. Genel Kurulun bilgi ve değerlendirmelerine sunarız.

TMMOB 1992 ve 1993 YILLARI BİLANÇOLARI

HESAP ADI	31 MART 1993 TARİHLİ BİLANÇO		31 MART 1994 TARİHLİ BİLANÇO	
	AKTİF	PASİF	AKTİF	PASİF
ÖZ VARLIKLAR HS.- 1.200.761.359		1.162.025.998.	-	
KASA HS.	5.393.186	-	909.265	-
BANKALAR HS.	4.655.818.	-	212.173	-

S. KIYMETLER HS.	18.138.686 -		136.113.683-
BORÇLULAR HS.	8.000.000 -		10.712.800 -
ALACAKLILAR HS.	-	111.565.891 -	293.569.000
ODALAR C/H	1.237.523.358 -		1.345.716.597 -
GEÇİCİ HS.	-	-	785.000 -
YARDIMLAŞMA HS.	-	119.159	-
	119.159		
TOPLAM	1.273.711.048	1.273.711.048	1.494.449.518
	1.494.449.518		

TMMOB 1992 YILI TAHMİNİ VE GERÇEKLEŞEN GELİR BÜTÇELERİ

HESAP NO	GELİRLER GERÇEKLEŞME	TAHMİNİ	GERÇEKLEŞEN	%'si
70	ODALAR H.	1.027.650.000	138.117.616	13.4
71	GEÇMİŞ ODA B.	636.234.892	568.697.010	89.4
72	HİZMET KARŞ. GEL.	20.006.000	15.957.000	79.8
73	YAYIN GELİRLERİ	5.000.000	-	-
74	DİĞER GELİRLER	20.000.000	1.297.239	21.5
75	BAĞIŞ VE YARD.	5.000.000	6.616.000	
	132.3			
TOPLAM		1.713.884.892	733.684.865	42.8

TMMOB 1993 YILI TAHMİNİ VE GERÇEKLEŞEN GELİR BÜTÇELERİ

HESAP NO	GELİRLER GERÇEKLEŞME	TAHMİNİ	GERÇEKLEŞEN	%'si
70	ODALAR HİSSESİ	1.785.000.000	554.862.882	31.1
71	GEÇMİŞ ODA BORÇL.	600.000.000	749.117.955	124.9
72	HİZMET KARŞ. GEL.	30.000.000	13.149.000	43.8
73	YAYIN GELİRLERİ	10.000.000	943.345	9.4
74	DİĞER GELİRLER	30.000.000	971.173	3.3
75	BAĞIŞ VE YARD.	10.000.000	-	-
TOPLAM		2.465.000.000	1.319.044.355	53.5

TMMOB 1992 YILI GERÇEKLEŞEN GİDER BÜTÇESİ

HESAP NO	GİDERLER GERÇ.	1992 TAHMİNİ	1992 GERÇEKLESEN	'si
80	YÖNETİM G.	550.000.000	228.905.059	
	41.6			

800	Yönetici Ödenek.350.000.000	146.516.282		
801	Oturum Ücretleri2.000.000	-		
802	Yolluk G. 12.000.000	13.534.000		
803	Temsil G. 110.000.000	23.192.655		
804	Genel Kurul G. 16.000.000	27.618.200		
805	Kongre-Konf.Sem.G. 10.000.000-			
806	Danışmanlık G. 50.000.000	8.404.992		
807	Tazminatlar -	9.638.930		
81	PERSONEL G. 380.100.000	292.449,801	76.9	
810	Personel Ücretleri 150.000.000	165.970.000		
811	Personel Sosyal Yrd.107.450.000	74.858.255		
812	Fazla Çalışma Ücret. 15.000.000	17.779.232		
813	SSK İşveren Hissesi 55.000.000	33.842.314		
814	Tazminatlar 52.650.000	-		
82	İŞLETME G. 210.000.000	155.587.396	74.1	
820	Kira G. 100.000.000	81.000.000		
821	PTT Giderleri 25.000.000	17.966.352		
822	Kırt.Basılı Kağ.G. 25.000.000	5.208.238		
823	Isıtma.Ayd.Su-Onarım35.000.000	38.082.320		
824	Vergi-Resim-Harç-Sig.5.000.000 -			
825	Dava-İcra G. 5.000.000	2.208.186		
826	Kitap-Gaz-Dergi 15.000.000	11.122.300		
83	DİĞER GİDERLER 75.000.000	43.793.976	58.4	
830	Sosyal Bağış,Yrd. 5.000.000	-		
831	Lokal Giderleri 5.000.000	-		
832	Sair Giderler 10.000.000	4.052.951		
833	Zorunlu Tasarruf F.10.000.000	-		
834	Sivil Savunma F. 5.000.000	709.200		
835	KOSGEB Payı 5.000.000	484.800		
836	Dünya Enerji Konf.Payı5.000.000	-		
837	Geçmiş Dönem Borçları-	38.547.025		
84	HİZMET KARŞILIĞI G. 15.000.000	-		
85	YAYIN G. 121.234.892	21.840.000	18	
850	Kağıt ve Matbaa G. 101.234.892	21.840.000		
851	Telif Giderleri 20.000.000	-		
86	İ.K.K. ve TEMS.G. 20.000.000	112.000	0.6	
860	İ.K.K. G. 10.000.000	-		
861	Temsilcilik G. 10.000.000	112.000		
TOPLAM		1.371.334.892	742.688.232	54.2

TMMOB 1993 YILI GERÇEKLEŞEN GİDER BÜTÇESİ

HESAP NO	GİDERLER	1993 TAHMİNİ	1993 GERÇEKLEŞEN
	GERÇ.		

	%'si			
80		YÖNETİM G.	750.000.000	489.057.483
				65.2
800		Yönetici Ödenek.	400.000.000	394.447.899
801		Oturum Ücretleri	3.000.000	-
802		Yolluk G.	20.000.000	12.453.154
803		Temsil G.	190.000.000	34.059.290
804		Genel Kurul G.	30.000.000	-
805		Kongre-Konf.Sem.G.	20.000.000	40.894.140
806		Danışmanlık G.	87.000.000	-
807		Ferdi Kaza S.	203.000	
81		PERSONEL G.	620.000.000	547.893.552
				88.4
810		Personel Ücret.	325.000.000	341.976.240
811		Personel Sosyal Yrd.	150.000.000	118.791.945
812		Fazla Çalışma Ücret.	20.000.000	27.353.780
813		SSK işveren Hissesi	65.000.000	59.771.587
814		Tazminatlar	60.000.000	-
82		İŞLETME G.	340.000.000	250.071.773
				73.6
820		Kira G.	160.000.000	106.860.000
821		PTT Giderleri	40.000.000	45.257.511
822		Kırtasiye ve Bas.Kağ.Gid.	40.000.000	12.318.072
823		Isıtma-Ayd.-Su Onarım Gid.	55.000.000	64.600.491
824		Vergi-Resim-Harç	5.000.000	140.000
825		Dava-İcra G.	10.000.000	1.031.468
826		Kitap-Gaz-Dergi	30.000.000	19.864.231
83		DİĞER GİDERLER	80.000.000	62.029.109
	77.5			
830		Sosyal Bağış,Yrd.	10.000.000	-
831		Lokal Giderleri	10.000.000	-
832		Sair Giderler	30.000.000	4.675.409
833		Zorunlu Tasarruf F.	15.000.000	-
834		Sivil Savunma F.	5.000.000	3.527.000
835		KOSGEB Payı	5.000.000	705.000
836		Dünya Enerji Konf.Payı	5.000.000	300.000
837		Yollar Türk Milli Kom.-		9.000.000
838		Geçmiş Dönem Borçları-		43.821.700
84		HİZMET KARŞILIĞI G.	30.000.000	-
	-			
85		YAYIN G.	90.000.000	59.127.140
	31.1			

850	Kağıt ve Matbaa	150.000.000	59.127.140	
851	Telif Giderleri	40.000.000	-	
86	İ.K.K. ve TEMS. G.	40.000.000	517.500	1.3
860	İ.K.K. giderleri	20.000.000	-	
861	Temsilcilik g.	20.000.000	517.500	
TOPLAM		2.050.000.000	1.408.696.557	68.7

TMMOB VE ODALARIN CARİ HESAPLARI

Oda Adı	1.4.1992	Yılı	Kesinleşen	Ödemesi
	1.4.1994			
	BORCU			TMMOB PAYI
	BORCU			
ELEKTRİK	118.718.167	1992	80.568.000	76.696.000
		1993	168.230.400	164.455.367
			126.365.200	
FİZİK	628.530	1992	508.800	1.797.490
		1993	2.954.000	2.360.000
			66.160	-
GEMİ	3.112.400	1992	3.901.700	5.000.000
		1993	8.855.000	10.700.000
			169.100	
GEMİ MAK.İ.-1.625.608		1992	2.294.400	1.000.000
		1993	4.602.000	4.271.000.
				-208
HARİTA	-496.000	1992	18.100.800	17.604.800
		1993	37.008.000	37.008.000
				-
İÇ MİMARLAR	184.087	1992	153.500	500.000
		1993	306.000	143.587
				-
İNŞAAT	403.931.677	1992	172.483.000	217.108.000
		1993	354.710.400	542.703.440
			171.313.637	
JEOFİZİK	126.400	1992	5.078.400	4.452.000
		1993	11.174.400	11.674.400
				-
JEOLOJİ	10.238.089	1992	18.515.000	40.860.000
		1993	39.190.000	10.000.000
			17.083.089	
KİMYA	112.565.127	1992	37.887.000	2.000.000
		1993	70.894.000	8.000.000

		211.346.127	
MADEN 13.078.600		1992 21.225.600	21.178.600
		1993 43.356.000	56.481.600 -
MAKİNA 394.371.733		1992 171.557.000	71.700.200
		1993 368.697.600	166.723.000
	696.203.133		
METALURJİ 1.910.400		1992 9.048.000	8.942.400
		1993 19.564.800	14.195.800
		7.385.000	
METEOROLOJİ 732.100		1992 1.010.600	742.700
		1993 3.340.800	4.340.800 -
MİMARLAR 132.043.668		1992 99.504.000	166.089.100
		1993 204.182.400	206.510.006 3.130.968
ORMAN 10.803.343		1992 10.149.400	8.000.000
		1993 19.063.000	-
		32.015.743	
PETROL -303.757	1992	2.937.600	1.250.000
		1993 5.449.000	6.832.843 -
ŞEHİR PLANLAMA 11.946.000	1992	5.549.000	4.000.000
		1993 13.209.600	6.000.000
	20.704.600		
ZİRAAT 27.264.936	1992	24.628.400	57.893.336
		1993 52.743.000	46.743.000 -
ÇEVRE -	1992 -	-	
		1993 1.055.000	1.055.000 -
TEKSTİL -	1992 -	-	
		1993 3.783.000	3.783.000 -
TOPLAM 1.238.977.092	1992	685.100.200	706.814.626
		1993 1.432.368.400	1.303.980.837
			1.34
			5.650.229

TMMOB 1994 VE 1995 YILLARI TAHMİNİ GELİR VE GİDER BÜTÇELERİ

HESAP NO	GİDERLER	1994 TAHMİNİ	1995
TAHMİNİ			
80	YÖNETİM GİDERLERİ	1.350.000.000	

	2.700.000.000		
800	Yönetici ödenekleri	500.000.000	1.000.000.000
801	Oturum Ücretleri	4.000.000	8.000.000
802	Yolluk Giderleri	100.000.000	200.000.000
803	Temsil Giderleri	200.000.000	400.000.000
804	Genel Kurul Giderleri	100.000.000	200.000.000
805	Kongre,Konf.,Sem. G.	250.000.000	500.000.000
806	Danışmanlık Giderleri	96.000.000	
	192.000.000		
807	Tazminatlar	100.000.000	200.000.000
81	PERSONEL GİDERLERİ	880.000.000	1.760.000.000
810	Personel Ücretleri	460.000.000	920.000.000
811	Personel Sosyal Yrd.	190.000.000	380.000.000
812	Fazla Çalışma Ücreti	45.000.000	90.000.000
813	SSK İşveren Hissesi	95.000.000	
	190.000.000		
814	Tazminatlar	90.000.000	180.000.000
82	İŞLETME GİDERLERİ	450.000.000	900.000.000
820	Kira Giderleri	180.000.000	360.000.000
821	PTT Giderleri	95.000.000	
	190.000.000		
822	Kırtasiye,Basılı Kağıt G.	25.000.000	50.000.000
823	Isıtma,Ayd.,Su,Onarım G.	100.000.000	200.000.000
824	Vergi-Resim-Harç-Sigorta G.	5.000.000	10.000.000
825	Dava,İcra G.	10.000.000	20.000.000
826	Kitap-Gaz-Dergi Gid.	35.000.000	70.000.000
83	DİĞER GİDERLER	135.000.000	270.000.000
830	Sosyal Bağış ve Yrd	10.000.000	20.000.000
831	Lokal Giderleri	10.000.000	20.000.000
832	Sair Giderler	30.000.000	60.000.000
833	Zorunlu Tasarruf Fonu	5.000.000	10.000.000
834	Sivil Savunma Fonu	8.000.000	16.000.000
835	KOSGEB Payı	2.000.000	4.000.000
836	Dünya Enerji Konf.Payı	1.000.000	2.000.000
837	Yollar Türk Milli Komitesi	4.000.000	8.000.000
838	Geçmiş Dönem Borçları	65.000.000	
	130.000.000		
84	HİZMET KARŞILIĞI GİDERLERİ	45.000.000	90.000.000
85	YAYIN GİDERLERİ	250.000.000	500.000.000
850	Sürelî Yayınlar	150.000.000	300.000.000
851	Diğer Yayınlar	100.000.000	200.000.000
86	İ.K.K. ve TEMSİLCİLİK G.	50.000.000	100.000.000
860	İ.K.K. giderleri	25.000.000	50.000.000
861	Temsilcilik giderleri	25.000.000	50.000.000
TOPLAM		3.160.000.000	

6.320.000.000

HESAP NO	GELİRLER	1994 TAHMİNİ	1995 TAHMİNİ
70	Odalar Hissesi	2.250.000.000	
			4.500.000.000
71	Geçmiş Oda Borçları	750.000.000	1.500.000.000
72	Hizmet Karşılığı Gelir	50.000.000	100.000.000
73	Yayın Gelirleri	90.000.000	
			180.000.000
74	Diğer Gelirler	10.000.000	20.000.000
75	Bağış ve Yardımlar	10.000.000	20.000.000

ANKARA : 1.4.1994

Sayı :

Sulh Hukuk Mahkemesi Yargıçlığı'na,

Davacı : TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi

Konur Sok. No 4 Yenışehir ANKARA

Vekili : Av. Hüsnü Öndül

Toros Sok. No 27/21 Sıhhiye ANKARA

Davalı: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)

Konur Sok. No. 4 Yenışehir ANKARA

Konu : Kiralanmanın ihtiyaç nedeniyle tahliyesi ve boş olarak

teslimine karar verilmesi dileğidir Kira Bedeli : 11.05..000 TL'dir

Olaylar :

1- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ile Mimarlar Odası arasında; mülkiyeti Mimarlar Odası'na ait, Konur Sk. No.4'de bulunan taşınmazın kiralanması konusunda kira sözleşmesi bulunmaktadır. (Ek.1)

2- Kira sözleşmesi 31.3.1994 tarihinde sona ermiştir.

3- Müvekkil Oda, Ankara 13 Noterliği'nin 14 Ocak 1994 tarih ve 04765 yevmiye numaralı ihtarnamesi ile, kiralananın ihtiyaç nedeniyle sözleşme bitiminde tahliye edilmesini Davalı'dan istemiştir Davalı, 31.3.1994 tarihi itibariyle kiralananı tahliye etmemiştir. O nedenle, işbu ihtiyaç nedeniyle tahliye davasının açılması zorunluluğu doğmuştur

4- Müvekkil Odanın ihtiyacı gerçek ye samimidir. Oda, çalışmalarını sürdürebilmek için halen kullandığı alandan daha geniş ve ek mekanlara gereksinme duymaktadır iş yoğunluğu, çeşitliliği, bilgisayar kullanım alanları ve bu konuda yürütülecek çalışmalar için yeni mekanlara gereksinme duyulması, Merkez Yönetim Kurulu üyeleri için çalışma mekanlar, Dış ilişkiler Sekreteryası için (UIA-Habitat 1996 Kongresi UNESCO tarafından Türkiye'ye verildi ve Mimarlar Odası Kongre Sekreteryası olarak yetkilendirildi) ayrı bir mekana gereksinme duyulması, arşivin bodrumdan kaldırılarak kullanıma daha uygun kiralanana taşınmak durumunda kalınması, ihtiyacın gerçek ve samimi

olduğunu göstermektedir.

Kanıtlar : Tapu kaydı, tanık ihtarname, sözleşme, bilirkişi incelemesi, keşif ve her tür kanıt

Hukuksal Nedenler: HMUK, Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat

Sonuç ve istem : Açıklanan nedenle, kiralananın ihtiyaç nedeniyle tahliyesine ve boş olarak teslimine, yargılama giderleriyle avukatlık ücretinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini dilerim.

Davacı
TMMOB Mimarlar
Odası
Genel Merkezi
Vekili
Av Hüsni
ÖNDÜL

EKLER

PERSONEL DURUMU
YAYINLAR

SÜRELİ

ODA SÖZLEŞMELİ İŞÇİ
PERİYODU ÜCRETLİ,
MERKEZ TAŞRA MERKEZ TAŞRA
ÜCRETSİZ

YAYIN ADI

ELEKTRİK

Elektrik M.O. 2Ay Üyelere

cret
siz

FİZİK
MÜHENDİSLİĞİ 6Ay Üyelere

FİZİK

cret
siz

GEMİ

GEMİ MAK.

HARİTA 1 1 5 7 HARİTA VE KAD.M2Ay
Üyelere

cret
siz

HARİTA BÜLTENİ 2 Ay
Ücretsiz

İÇ MİMARLAR

İNŞAAT	1	35	10	66	TEKNİK DERGİ	3 Ay	cret siz
	Üyelere				İNŞAAT KATALOGU		
					2 YILDA BİR		
					Ücretli		
JEOFİZİK			2	1	JEOFİZİK D. YILDA 2		
Ücretli					JEOFİZİK BÜLTENİ		
					YILDA 4		cretli
JEOLOJİ	4				T.JEOLOJİ BÜLTENİ	6	
Ay							cret siz
					T.ENERJİ BÜLTENİ		
					6 Ay		
					HABER BÜLTENİ	2 Ay	
KİMYA							
MADEN		2		2	MADENCİLİK		
DERGİSİ	3Ay						cret siz
					MADENCİLİK BÜLTENİ		
					1AY		cret siz
MAKİNA	4	29	10	38	MÜH.VE MAK.	2	
					(Endüstri müh)		Üyelere Ücretsiz
					AYLIK		
					TEKNİK UYGULAMA		
					2 AYLIK		Üyelere

ücretsiz

METALÜRJİ

METEOROLOJİ
M.O.BÜL. 3 Ay

METEOROLJİ

MİMARLAR 5
Ay

8

MİMARLAR DERGİSİ 2

Üyelere

Ücretsiz

MİMARLIK BÜLTENİ 15
GÜNDE

cret
siz

ORMAN
AYLIK Ücretli

3

ORMAN M.DERGİSİ

PETROL
4AYLIK Ücretsiz

PETROL DERGİSİ

ŞEHİR
DERGİSİ

Üyelere

4

2

PLANLAMA

cret
siz

BÜLTEN
Üyelere

cret
siz

ZİRAAT

ÇEVRE
Ay

ÇEVRE VE MÜH.DERGİSİ 3

Üyelere
Ücretsiz

TEKSTİL

ODA
MESLEKİ
ADI
DENETİM
SAYISI
(GÖREVLİLİĞİ)

ŞUBE
SAYISI
SAYISI

BÖLGE
TEMSİLCİLİK

TEMSİLCİLİK
SAYISI

ELEKTRİK M.O	5	3	72	24
FİZİK M.O			2	
GEMİ M.O	1	1		
GEMİ MAKİNA İ.O				
HARİTA VE K.M.O.	5	5	121	
İÇ MİMARLAR				
İNŞAAT M.O	16	97		
JEOFİZİK M.O.	1		11	
JEOLojİ M.O	2		28	
KİMYA M.O	5		11	9
MADEN M.O	1		23	
MAKİNA M.O				
METALURJİ M.O.		2	2	4
METEOROLOJİ M.O.				
MİMARLAR O.				
ORMAN M.O	7	28	63	
PETROL M.O				
ŞEHİR PLM.M.O	2		4	3
ZİRAAT M.O	8		73	
ÇEVRE M.O	1		2	
TEKSTİL	6			

TMMOB İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİ

TEMSİLCİLİK ADI	TEMSİLCİ
1)TDÇİ İSDEMİR	Mehmet ALAY
2)ETİBANK SEYDİŞEHİR	Serdar ÇETİN
3)TKİ ORTA ANADOLU LİNYİT İŞL.	Mustafa EYÜBOĞLU
4)TKİ GARP LİNY. İŞL.	Selim ŞENKAL
5)TKİ SEYİTÖMER LİNY.İŞL.	Yasin KAVRUT
6)TDÇİ KARABÜK D.Ç.İŞL.	Hikmet OCAKLI
7)TKİ MARMARA LİNY. İŞL.	Faruk DOĞUÇ
8)MTA EGE BÖLG.MD.	İzzet ÖZLER
9)İSKİ MERKEZ BİRİMLER	Murat GÖKDEMİR
10)MTA TRAKYA BÖLG. MDR.	Ayhan YURTSEVEN
11)ERDEMİR	Fethi YEĞEN
12)TEK ANKARA	Mahmut M. YETKİN
13)ULAŞTIRMA BAKANLIĞI BR.	Hasan Şiş
14)TARIM İL	Fikret ORAN
15)MTA	Aydın ÇELEBİ
16)TÜGSAŞ	A. Şule BAYHAN
17)İLLER BANKASI	Mehmet AKILLI
18)KARAYOLLARI	Alper ŞİRİNOĞLU
19)KÜLTÜR BAK.	Mustafa AYTEN
20)KÜMAŞ	Akay Fadıl ALKAN
21)TEK İL.DAĞ.MÜES.MD.	Lütfi ORHAN
KÜTAHYA	
22)TEK SEYİTÖMER TER.SANTR.	Mehmet YAŞAR

23)ETİBANK 100. YIL GÜMÜŞ
İŞL.MÜD.
24)TÜGSAŞ-KÜTAHYA

Gıyas Tefik ALPERGÜN
M. Cahit GÖZÜKÜÇÜ

BİRLİK HABERLERİ

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ ARALIK 1992/3

Merhaba!

"Birlik Haberleri" bültenimizi çeşitli olumsuz koşullara karşın yeniden sizlere ulaştırabilmenin sevincini yaşıyoruz. Çağımızın "İletişim Çağı" olmasına karşın günümüzde en çok eksikliği duyulan konu yine iletişimdir. Kendi örgütümüz açısından "Birlik Haberleri" ile iletişimsizliği belirli ölçülerde aşacağımızı umuyoruz. "Birlik Haberleri" sizlerin de yardım ve çabalarıyla daha da gelişecek ve etkinleşecektir.

Böyle bir yayına gereksinimimiz var. Çünkü Mühendis ve Mimarların tartışılacak, çözüme kavuşturulacak, aşılacak önemli sorunları var. Bu sorunların başında "demokrasi" geliyor. Bizim gibi tüm sivil toplum örgütlerinin varoluş nedeni demokrasidir. Demokrasinin geliştirilmesi sivil toplum örgütlerinin katılımıyla mümkündür. Ancak bu alanda "yeni siyasi iktidardan" beklediklerimiz bir türlü gerçekleşmiyor. Siyasi iktidar sivil toplum örgütlerinin ülke yönetimine katılımını sağlayamadı, üstelik 1992'nin Şubat ayında yayınladığı 92.1 nolu Başbakanlık genelgesiyle kamuoyuna ve sivil toplum örgütlerine bir anlamda söz vermesine rağmen. Bu genelgede çeşitli sivil toplum örgütleriyle ülke yönetiminin periyodik toplantılar yapılarak sorunlara ortak çözüm aranacağı açıklanmıştı. Bugüne dek bu konuda bir gelişme sağlanamadı.

Bu temel sorunla birlikte mühendis ve mimarların eğitim, ücret, çalışma koşullarında da hiçbir gelişme sağlanamadı... Bu yıl da mühendis ve mimarlar üretim ve hizmet hiyerarşisine uygun ücret alamazlarken, büyük bir işsizlik sorunuyla karşı karşıya kaldılar. Mühendis ve mimarlara yeni iş alanları yaratamayan siyasi iktidar, 1993 için ücretlere de komik bir zammı uygun gördü... Mühendis, mimar ve teknik elemanlarına önem vermeyen1 siyasi iktidar, herhalde onlarsız bir kalkınmanın, sanayide gelişmenin, ülkenin imarının mümkün olamayacağını farkında değil!

Biz önümüzdeki dönemde örgütümüz çerçevesinde toplanarak, mücadelemizi yoğunlaştıracacağız. Sesimiz duyuracak, etkinliğimizi göstereceğiz. Bunlarla ilgili programımızı önümüzdeki günlerde açıklayacağız. Bunların vitrini de elinizdeki "Birlik Haberleri" olacaktır.

Değerli mühendis ve mimarlar, örgütler, üyeleriyle vardır. Örgütlerin de üyeleriyle iletişim araçlarından en önemlisi yayın organlarıdır. Bu nedenle "Birlik Haberleri"ni hep birlikte daha iyiye, daha güzele birlikte götürelim. Hepinize sevgi ve saygılarımızla.

Teoman ALPTÜRK Genel
Başkan

TMMOB VE ODALARIN TÜM YÖNETİCİLERİ SORUNLARIM TOPLUCA BAŞBAKANA GÖTÜRÜYOR

TMMOB Yönetim Kurulu 22 Aralık 1992 günü yaptığı toplantıda, üyelerinin işsizlik, ücret, sendikalaşma gibi güncel ve öncelikli sorunlarıyla, mesleğin ve üyelerin bilimsel teknik gelişmeler ışığında, ülkenin kalkınması ve sanayileşmesi kapsamındaki genel sorunları bir kez daha bütünselliği içinde

gözden geçirdi. Yaşamakta olduğumuz sanayileşme, kentleşme, altyapı ve çevre sorunlarının çeşitliliği de gözetilerek üyelerimizin ve TMMOB'nin yetki ve sorumluluklarının yeniden tanımlanmasının ve kurumsallaşmasının da önemli bir sorun olarak çözüm beklediği dile getirildi. Yönetim Kurulu ayrıca bu sorunların ülkenin kalkınma süreciyle demokratikleşme süreci arasındaki ayrılmaz bağlantı gözetilerek ancak kalıcı ve sağlıklı çözümlere ulaşılabilceğini çalışma programının en önemli konusu olarak belirledi.

TMMOB'nin ve odaların mesleki işlevleriyle ilgili önerilerin, üyelerin ekonomik ve demokratik istemlerinin hükümete bir bütün içinde aktarılması, Başbakanla yapılacak görüşmeye TMMOB'nin ve odaların tüm birim yöneticilerinin katılması TMMOB Yönetim Kurulu'nca kabul edildi. Sorunları topluca götürmenin gelişmekte olan toplumsal hareketliliğe uygun olacağı, sorunlarımıza bugüne kadar çözüm getirmeyen hükümetin ve kamuoyunun daha etkili bir biçimde bilgilendirileceği, TMMOB örgütlülüğünü de geliştireceği çoğunluklu bir eğilim olarak ortaya çıktı. Bu karar doğrultusunda Başbakan'dan Ocak ayının ilk haftası içinde bir randevu istenmesi ve TMMOB Yönetim Kurulu üyelerine görüşme günü TMMOB Genel Merkezi'nde toplanmak üzere kendi odalarıyla ilişki kurma görevinin verilmesi de kabul edildi.

Sn. Başbakan randevu isteğine olumlu yanıt verdiği takdirde önce TMMOB Genel Merkezinde toplanılacak, daha sonra da topluca Başbakanlığa gidilecek.

TMMOB BAŞBAKANLIKTA

"Artık daha fazla beklemek ve oyalanmak istemiyoruz!"

22 Aralık 1992 tarihli TMMOB Yönetim Kurulu toplantısında TMMOB'nin ve Odaların mesleki işlevleriyle ilgili önerilerin, üyelerin ekonomik ve demokratik istemlerinin hükümete bir bütünlük içinde aktarılması, Başbakan'la yapılacak görüşmeye TMMOB'nin ve Odaların tüm birim yöneticilerinin katılması" yönünde alınan karar 11 Ocak 1993 tarihinde TMMOB önünde toplanan 400 kişilik bir grubun Başbakanlık binasına kadar toplu olarak gidişiyle gerçekleşti.

Başbakan Süleyman Demirel'e verilen metin şöyle:

"TMMOB, kurulduğu 1954 yılından bu yana ülkemizdeki tüm mühendis ve mimarları içinde barındıran tek yasal örgüttür. Bugün 200.000 dolayındaki üyesi ve 21 Odasıyla Türkiye'nin en büyük örgütlerinden biri olan TMMOB, üyelerinin niteliklerine dayalı özelliklere sahiptir.

Bu anlamda, TMMOB'nin en önemli özelliği, ülke kalkınmasında birinci derecede sorumlu teknik kadronun örgütü olmasıdır. Ülkemizdeki her yatırımda, yapılan her somut işte TMMOB üyelerinin emeği, alın teri, bilgisi vardır. Bu durumun bilincinde olan TMMOB, her zaman buna uygun sorumluluk duygusuyla davranmış; ülke kalk.ima sini, halkın refah ve mutluluğunu, bilimin evrensel yol göstericiliğindeki bağımsız teknolojik gelişmeyi ulusal kaynaklarımızın kamu yararını öne çıkaran bu anlayışla değerlendirilmesini her şeyin üstünde tutmuştur.

Salt bu nedenlerle de TMMOB, zaman zaman susturulmaya çalışılmış. İşlevlerinden soyutlanmış, göstermelik bir örgüt konumuna getirilmek istenmiştir. TMMOB'ye yönelik bu tutum, gerçekte tüm üyelerimize ve meslek

alanımıza kalıcı zararlar vermiştir.

UĞUR MUMCU'YU YÜZBİNLERLE UĞURLADIK
BİRLİK HABERLERİ

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

ŞUBAT 1993/2

ŞİMDİ SIRA KİMDE?

ELAZIĞ'DA AV. METİN CAN ve Dr. HASAN KAYA KAÇIRILDI, İŞKENCE
EDİLDİ, ÖLDÜRÜLDÜ. TEHDİTLER, FAİLİ MEÇHUL CİNAYETLER,
YARGISIZ İNFAZLAR

DEVAM EDİYOR.

DEMOKRASİ GÜÇLERİ SUSTURULMAK, SİNDİRİLMEK İSTENİYOR.

MÜHENDİS ve MİMARLAR!

DEMOKRASİ ve İNSAN HAKLARI

MÜCADELESİNE!

BİRLİK HABERLERİ

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

KOALİSYON HÜKÜMETİNİN 500 GÜNLÜK İCRAATI ÜZERİNE

MART 1993 / 3

1-Anayasa:

12 Eylül'de Türkiye halkına zorla imzalatırılarak yürürlüğe konulan 1982 Anayasası'nın, temel insan haklarının vazgeçilmezliği, hukukun üstünlüğü ve demokrasi kuralları çerçevesinde yeniden düzenlenmesi tüm toplum kesimlerinin ortak istemi haline gelmişken ve Hükümet Programı ile Koalisyon Protokolü'nde topluma bu yönde mesaj verilmişken, evrensel kuralları da içeren çağdaş bir Anayasa düzenlenmesi konusu TBMM aritmetiğine sıkıştırılmış, Koalisyon üyelerinin sayısı Anayasa değişikliklerini mümkün kılmıyor savı ile bu temel sorun belki de bilerek sürüncemede bırakılmış, toplumun tüm kesimlerinin görüşleri alınarak çağdaş bir Anayasa hazırlanması ve Meclis aritmetiğinin çözümsüzlüğünden sıyrılıp, bu Anayasa konusunda halk oyuna danışılması nedense kimsenin aklına gelmemiştir. Dolayısıyla 1982 Anayasası nedeniyle bir çok temel sorun ülke gündeminde çözüm beklemektedir.

2-Demokrasi:

Demokrasi halkın kendi kendisini yönetmesi diye tarif edilir. Ancak Türkiye'de halk, kendisine rağmen sürekli olarak başkaları tarafından, siyasi ve dönem dönem askeri erki ve bürokrasiyi hiç bir dönemde ellerinden bırakmayanlar tarafından yönetilmiştir. Halk hiç bir zaman ve hiç bir düzeyde kararlara katılamamış, halka sadece seçimden seçime belirlenmişler arasından tercih etme hakkı verilmiştir ve sadece bu nedenle yani seçmen olma özelliğinden ötürü bazı temel sorunları için yer yer baskı unsuru olabilmektedir. Eskiden adaletin kestiği parmak acımaza inanırken, bugün hükümetin kestiği parmak acımaza zorla inandırılmıştır. Anayasadan başlayarak, uygar dünyada temel ve vazgeçilmez insan hakları ülkemizde devlete karşı yeterince korunamamış ve garanti edilememişken, ona hep Allah hükümete ve devlete zeval vermesin dedirtilmiştir. Hukukun üstünlüğü, sosyal devlet, laiklik ve özgürlük demokrasinin olmazsa olmaz kavramlarıdır

ve bu kavramlar düşünce ve inanç farkı gözetilmeksizin herkese aynı muamele yapılması ve herkese eşit fırsat sağlanması anlamına gelmektedir. Birine sağlanan iş bulma fırsatının başkasına sağlanmaması, birine gösterilen kolaylıkların başkalarına gösterilememesi veya insanların politik düşünce veya inançları nedeniyle toplumda farklı olanaklar elde edebilmeleri ülkede demokrasinin eksikliğinin göstergeleridir ki ülkemizdeki durum da budur. Demokrasi vaatleri ile iktidara gelen Koalisyon Hükümeti partileri ile tüm diğer siyasi partilerin, insanların temel hak ve özgürlükleri üzerindeki tüm sınırlamaların ve hatta çekincelerin bir an önce kaldırılması ve ülkemizin uygar dünyada yerini alabilmesi için canla başla uğraş vermelidir.

3- Ekonomik ve Politik istikrar:

ANAP döneminde on binlerce sayfa ciltlerle yayınlanan ve mevzuat haline getirilen istikrar tedbirleri metinleri ülkeyi en istikrarsız döneme sürüklemiştir. Yurttaşlar karınlarının doymasını, en azından yakın geleceklerinden endişe duymamalarını, onurlarını geri almayı, ülke yönetiminde söz sahibi olmayı istemektedirler. Bunlar onların en doğal yurttaşlık haklarıdır. Ancak, ANAP Hükümetlerinin böyle bir derdi bulunmadığı gibi, Koalisyon Hükümeti de ülkeyi lafla idare edeceğini düşünmekte, yurttaşların bu yöndeki istemlerine yanıt verebilecek bir trendi yakalayamamaktadır. Bunun nedeni de, Koalisyon Hükümetinin hem ANAP döneminde bürokrasinin tüm kesimlerine yerleştirilen 12 Eylül ürünü kadroları ve hem de kendilerinin geri, üretimsiz ve yetersiz kadrolarıdır.

4- Büyüme - Gelişme:

Türkiye'de serbest pazar ekonomisi diye diye sanayideki büyüme durma noktasına getirilmiş, tarımsal üretim ve tarım ürünleri dışsatımı azalmış, gelişmiş ülkelerin şirketlerinin dünyanın çeşitli yerlerindeki yatırımlarını kontrol eden ve yöneten bilgisayarlı dev binalarda verilen hizmetler, genel idari hizmetler kapsamında değerlendirilirken, ülkemizde kent yaşamına ve kent kültürüne bile yabancı kişilerle verilen odacılık ve kapıcılık hizmetleri genel idari hizmetler kapsamında değerlendirilmiş ve bu şekildeki keyfi değerlendirmelerden gelişme anlamı çıkarılmaya çalışılmıştır. Kalkınma planlarından fiilen vazgeçilmiştir. Büyüme hedefleri ortaya konulamamakta, ancak geçmiş dönemin sonuçları irdelenebilmektedir. Politik kararlar, bir nevi ekonomik olayların önünde önlem alıcı değil, arkasında bozucu rol oynamaktadır. Koalisyon Hükümetinin, ekonominin sorunlarını biliyoruz, refahı arttırmak için gereken önlemler zamanında alınmaktadır savları kuşku vericidir, gerçek olan iradi politik kararların sermaye kesimlerinin desteğinin yitirilmemesi endişesi ile zamanında ve gerektiği şekilde alınamamasının sürüyor olmasıdır.

5- Dışalım-Dışsatım:

Dışalım kredilerle ve gümrük indirimleri ile teşvik edilmeye devam edilmiş, dışsatım kredileri üretici ve dışsatımcıdan çok, kolay kazanç yolu bulanlara akmış, dışsatımın dışalımını karşılama oranı iyileştirilememiştir. Avrupa Topluluğuna girelim de ne olursa olsun mantığı ile yerli üretime olan istem düşürülmektedir. Dışsatım kredileri de kolay kazanç yollarına yaradığından üretim artışı ve kalite sağlanamamakta, iç kredi faizlerinin yüksek olması nedeniyle özellikle orta ve küçük işletmeler dışsatıma yönelik kaliteli ve yeter miktarda üretim yapamamaktadırlar. Dışsatım denetimli bir

Şekilde desteklenecek yerde, dıŐalımlar zorunluluk bulunup bulunmadığına bakılmaksızın ve ölçüsüzce desteklenmektedir.